ШКОЛА СУПЕРГЕРОЇВ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ШКОЛА СУПЕРГЕРОЇВ»

БЕЗБАР'ЄРНА ТА ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА У ТЕХНОЛОГІЯХ ПЕРЕМОГИ ДЛЯ КОЖНОЇ ДИТИНИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У 2026/2027 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ



Київ
2026

ЗМІСТ

РОЗДІЛ

01 Вітальні слова 3

02 Дошкільна освіта 7

03 Початкова освіта 19

04 Загальна середня освіта 32

05 Робота з дітьми з ООП 43

06 Психологічний супровід 52

07 Супергеройське ментальне здоров'я 69

08 Виховна робота 92

09 Методичний супровід 104

10 Безпека освітнього процесу 112

Олена Зеленська, перша леді України



Дорогі друзі, шановні педагоги!

Уже котрий рік поспіль українська освіта тримає власну лінію оборони. Ворог щодня намагається відібрати в нас найважливіше — безпеку, звичне життя, спокій і майбутнє наших дітей. Але саме в цій реальності ми навчилися щодня повертати дітям ґрунт під ногами та віру в завтрашній день.

Адже вчитися — це нормально. Йти на урок, сперечатися про прочитане, ставити сміливі запитання, робити перші наукові відкриття, помилятися й пробувати знову — це природне право кожної дитини.

Особливо тоді, коли до випробувань війни додається ще один виклик — важка хвороба чи тривале лікування.

У такі моменти школа має сама прийти до дитини. Не стати формальністю чи тягарем, а стати безпечним простором, де поруч є турботливий дорослий. Де лікарняна палата перетворюється на місце розвитку, спілкування з однолітками та віри у власні сили. І цю надважливу місію щодня виконуєте саме ви — вчителі «Школи супергероїв».

Щоб підтримувати дітей, педагоги самі потребують надійної професійної опори. Важливо, аби в усіх лікарнях, де працюють освітні центри «Школи супергероїв», діяли єдині підходи та найвищі стандарти турботи, безбар'єрності й уваги до дитини — від Харкова, Дніпра, Миколаєва й Одеси — до Києва, Чернігова, Львова чи Мукачева. У кожному місті, попри виклики та відстані. Кожен учитель, який заходить до дошкільнят, працює з допитливими учнями початкових класів, допомагає випускникам чи навчає в дитячому психіатричному відділенні, повинен відчувати: ви не наодинці з цим викликом. За вами стоїть спільний український та найкращий світовий досвід.

Саме такою практичною опорою є методичні рекомендації щодо надання освітніх послуг у 2026/2027 навчальному році. Це результат чотирирічної практики «Школи супергероїв», державних стандартів та інноваційних рішень.

У посібнику системно викладено все, що потрібно педагогу в лікарні: від раннього розвитку та запровадження англійської мови для дошкільнят до повної загальної середньої освіти. Особливий акцент зроблено на роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, методиках навчання у специфічних відділеннях, зокрема дитячій психіатрії, та турботі про ментальне здоров'я — як маленьких пацієнтів, так і самих учителів. А формат інтерактивних «живих» електронних матеріалів дозволить швидко знаходити необхідні ресурси й практичні інструменти безпосередньо під час підготовки до занять.

Дякую кожному вчителю, вихователю та наставнику за ваше велике серце й невтомну щоденну працю. Ви не просто ділитеся знаннями — ви повертаєте дітям дитинство та допомагаєте одужувати. А це і є наша спільна суперсила.



Наталія Мосейчук,
Голова Піклувальної Ради
державної установи «Школа супергероїв»

Що означає «Школа супергероїів» для дітей в лікарні? Не повірите - все. Все, навколо чого дитина може збудувати свій світ, щоб забути біль, страх, невизначеність. Діти онковідділень, для яких лікарня стає домом на місяці, а то й роки, після ранішніх процедур біжать у клас і вимагають починати заняття не о 10-й, а о 8-й. Вони спішать жити. Вони наздоганяють життя. Вони просто хочуть жити. Розумієте?

Знаєте, як страшно батькам, коли дитина хворіє? Коли шанси 50/50? Я бачила різних мам: згорьованих, упертих, жертовних, нервових, невпевнених. Діти з ними 24/7 в тяжких випадках. Довго. Тому вчитель - наставник, якого бачить маленький пацієнт лікарні,- це про впевненість, роботу над собою і перемогу над хворобою. Часто вчителі в онковідділеннях - опора для батьків і психологічна підтримка.

Знаєте, яке серце повинен мати вчитель «Школи супергероїв»? Таке велике, щоб у ньому вмістилися усі його вихованці. Адже що запам'ятають діти, які побували у «Школі супергероїв»? Що завжди є люди, які стануть поруч у тяжкий час, завжди є добро, гуманність і милосердя. Принципи, на яких покоління, що росте, збудує нову країну. Дякую усім, хто починав Школу, як проєкт і розвиває її, як державну установу. Шлях, який варто було пройти заради Супергероїв.



Наталія Олійник,
директорка державної установи «Школа супергероїв»

Ми часто говоримо про успіхи цифрами та фактами. Кількість відкритих освітніх центрів, кількість наданих освітніх послуг, кількість дітей, що цього року навчалися в ДУ «Школа супергероїв». А іноді варто говорити історіями та почуттями…

Супергерою Дмитрику через вроджені фізичні особливості важко рухатися, навіть звичайні щоденні дії потребують надзусиль. Через це декілька разів на рік його домівкою стає лікарня. Після відкриття освітнього осередку та знайомства з вчителями «Школи супергероїв» у Боярці тепер, попри хворобу та виснажливі процедури, він самостійно долає шлях до класу. А математика стала найулюбленішим предметом.

Однією з найбільших мрій супергеройки Злати було піти у перший клас. Та того першого року навчання, вже у жовтні, хвороба дала про себе знати. Шкільний клас замінили лікарняні стіни, та якось до палати зайшла вчителька львівського осередку ДУ. Відтоді дівчинка не пропустила жодного заняття…

Саме такі історії дають натхнення щодня, щогодини заходити до класу, аби не просто робити свою роботу, а жити цим життя.

Щодня з маленькими пацієнтами лікарень працює команда ДУ «Школа супергероїв». Це понад 300 вчителів та вихователів, асистентів. Тільки минулого року було проведено близько 16 тисяч занять - від дошкілля до старшої школи. У нас діти здобувають освітні перемоги, відкривають таланти, розвивають здібності та, найголовніше, вчаться мріяти. Час у лікарні мине, і після цього вони повернуться до звичного життя. Та у дитячій пам'яті мають залишитися не крапельниці та процедури. А позитивні емоції, усмішки та, звичайно, знання.



Сергій Худа,
фізичний терапевт, заступник медичного директора з розвитку реабілітаційної служби КНП ЛОР «Клінічний центр дитячої медицини» (структурний підрозділ «Лікарня «Охматдит»), провідний експерт Всеукраїнського об'єднання фізичних терапевтів зі стратегічного розвитку реабілітації у педіатрії, амбасадор безбар'єрності Міністерства охорони здоров'я.

Працюючи з дітьми, які проходять тривале лікування або реабілітацію, я бачу, як легко лікарня може звузити весь світ дитини до палат, процедур і діагнозів. «Школа супергероїв» повертає у цей світ те, що не повинно зникати: навчання, цікавість, спілкування, звичний ритм життя та відчуття майбутнього.

Для мене її робота — значно більше, ніж можливість не відставати від шкільної програми. Тут дитині допомагають залишатися учнем, мати власні цілі, відкривати щось нове та відчувати свої маленькі перемоги навіть тоді, коли життя змінилося через хворобу чи травму.

Особливо цінним є те, що педагоги «Школи супергероїв» бачать перед собою не просто дитину, яка перебуває в лікарні. Вони бачать її інтереси, здібності, характер і можливості. Вони вміють підлаштувати навчання до стану дитини, її темпу та сил, бути поруч і підтримати саме тоді, коли це найбільше потрібно. Завдяки цьому лікарня перестає бути місцем, де життя поставлене на паузу.

Якісна допомога дитині можлива тоді, коли лікарі, реабілітаційна команда, педагоги та родина працюють разом. Коли кожен робить свою частину роботи, але всі бачать спільну мету — зберегти для дитини можливість повноцінно жити, навчатися, розвиватися та повертатися до важливих для неї справ.

Саме так для мене виглядає справжня безбар'єрність: дитина не повинна чекати завершення лікування, щоб знову навчатися, мріяти та залишатися частиною життя. І саме це щодня робить «Школа супергероїв».

РОЗДІЛ 2

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: УСПІШНИЙ СТАРТ ДЛЯ НАЙМОЛОДШИХ СУПЕРГЕРОЇВ

Методичні рекомендації щодо надання освітніх послуг у дошкільних групах державної установи “Школа супергероїв” у 2026/2027 навчальному році



"Школа Супергероїв" для Дарінки стала стимулом вранці з радістю прокидатися та швидко-швидко збиратися на заняття.

Раніше відвідування лікарні "Охматдит" було для неї великим стресом. Зараз кожний приїзд до лікарні, в першу чергу, найприємніший час з вихователем Євгенією у "Школі супергероїв".

Це захоплива гра, яка включає все необхідне - інтелектуальний, емоційний і фізичний розвиток!"

Анастасія, мама Дарінки, 3 роки,
вихованки освітнього центру в м. Київ

Відповідно до Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров’я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 р. № 1115; далі – Порядок), для забезпечення освітніми послугами дітей віком від 3 років до 6 років, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога, в освітньому центрі державної установи «Школа супергероїв» (далі – Школа) створюється дошкільна група. У виключних випадках, до складу цієї дошкільної групи також можуть бути залучені діти, старші 6 років, які не здобувають загальну середню освіту або мають особливі освітні потреби.

Організація освітнього процесу з дітьми дошкільного віку здійснюється відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту», реалізується відповідно до листа МОН від 17.08.2026 №1/17680-26 "Про методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році".

Натисніть щоб перегнути

Переглянути документ

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557 затверджено Державний стандарт дошкільної освіти, який проходить етап валідації та набуде чинності 1 вересня 2027 року. Для належної підготовки до впровадження стандарту упродовж 2026/2027 навчального року рекомендується організувати системне професійне обговорення його концептуальних засад, характеристик ключових компетентностей та результатів навчання за освітніми напрямами, а також особливостей практичної реалізації компетентнісного підходу в дошкільній освіті. Звертаємо увагу, що новий Державний стандарт дошкільної освіти зберігає концептуальні засади Базового компонента (державного стандарту) дошкільної освіти: дитиноцентризм, компетентнісний підхід, інтеграцію змісту освіти, самоцінність дошкільного дитинства, партнерство із сім'єю та наступність між дошкільною і початковою освітою. Водночас оновлює їх відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» та сучасних суспільних викликів.

Враховуючи академічну свободу, рекомендуємо педагогічним працівникам освітніх центрів обирати навчальну програму для роботи з вихованцями, які отримують освітні послуги з дошкільної освіти, з переліку рекомендованих до використання у закладах дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році.

Переглянути документ

Відповідно до Закону України «Про застосування англійської мови в Україні», Закону України «Про дошкільну освіту» , наказу Міністерства освіти і науки України №1/3833-26 від 26 лютого 2026 року «Про застосування англійської мови в закладах дошкільної освіти» та листа МОН від 29 липня 2026 року №1/16388-26 «Про застосування англійської мови в закладах дошкільної освіти» звертаємо увагу на необхідність врахування сучасних підходів до раннього вивчення англійської мови під час надання освітніх послуг для дітей дошкільного віку.

Переглянути документ **Переглянути документ** **Переглянути документ**

У зв'язку з вищезазначеним з 01 вересня 2026 року в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» запроваджується вивчення англійської мови для дітей дошкільного віку (п'яти-шести років) як складова реалізації права дітей на здобуття дошкільної освіти.

З урахуванням особливостей діяльності освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв», які забезпечують надання освітніх послуг дітям, що перебувають на стаціонарному лікуванні та/або отримують реабілітаційну допомогу, організація занять з англійської мови здійснюється гнучко, відповідно до контингенту дітей, їхнього віку, стану здоров'я, тривалості перебування на лікуванні чи реабілітації та індивідуальних освітніх потреб.

Вивчення англійської мови для дошкільнят організовується у формі:

- спеціально організованих занять з англійської мови (до 2 занять на тиждень);
- інтеграції англійської мови в ігрову, творчу, пізнавальну та рухову діяльність дітей;
- використання англомовних привітань, пісень, римівок, мовленнєвих ігор та простих фраз у повсякденній взаємодії.

Під час організації занять з англійської мови необхідно забезпечувати:

- ігровий характер навчання, що відповідає віковим особливостям дітей дошкільного віку;
- позитивну емоційну атмосферу та відсутність надмірного навчального навантаження;
- використання наочності, руханок, пісень, казок, творчих завдань;
- поступове формування розуміння та використання простих англомовних висловлювань;
- підтримку інтересу дитини до мови через ситуації успіху.

Під час організації занять у різновікових групах вихователь має забезпечувати диференційований підхід до організації освітнього процесу.

Проведення занять можуть здійснювати вихователі освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв», які мають відповідну підготовку, зокрема якщо в документі про освіту зазначено право викладання англійської мови або якщо вони мають підтверджений рівень володіння англійською мовою не нижче B2 за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR).

Підтвердити рівень знань англійської мови можна державним сертифікатом, виданим уповноваженою державною установою або чинним міжнародним сертифікатом, автентичність якого можна перевірити онлайн. До переліку міжнародних сертифікатів, зокрема, належать Aptis ESOL, Cambridge English, IELTS, LanguageCert, Michigan English Test, Oxford Test of English, PTE Academic, TOEFL, ISE (Trinity College London) та інші сертифікати, видані відповідними міжнародними екзаменаційними організаціями.

Щоб підтримати педагогів, у Міністерстві освіти та науки України підготували методичний порадник, який містить рекомендації щодо планування та проведення занять з англійської мови в старших групах дитсадків. Порадник доступний за покликанням:

Методичний порадник

Крім того, для професійного розвитку педагогів працює національна онлайн-платформа з матеріалами для раннього вивчення мов.

Онлайн-платформа

Вивчення англійської мови в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» здійснюється з використанням освітніх та/або парціальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, а також програм, що відповідають вимогам статті 16 Закону України «Про дошкільну освіту».

Приклади парціальних програм, що рекомендовані Міністерством освіти та науки України або мають щонайменше 1 позитивний експертний висновок на вибір від закладу вищої освіти, закладу післядипломної освіти або наукової установи.

Назва	Автор (и)	Вік	Посилання
Англійська мова для дітей дошкільного віку	Кулікова І.А. Шкваріна Т.М. (за заг. ред. Низьковської О.В.)	3–6 років	переглянути посилання
TIP-TOP ENGLISH (варіативна складова освітньої програми «Дитина»)	Котенко О.В Головатенко Т.Ю. Лобода О.В.	Дошкільний вік	переглянути посилання
Англійська мова за методикою асоціативних символів	Гунько С., Бацмай С., Гусак Л. та ін.	5-10 років	переглянути посилання
«Білінгвальне майбутнє. Дошкільна освіта» та методичні рекомендації	Найда Р. Г Агейчева А.О., Любива В. В.	3-4 роки	переглянути посилання

Вихователь може коригувати, комбінувати, інтегрувати та модифікувати зміст освітніх та парціальних програм, що використовуються в освітньому процесі, добираючи найбільш доцільні форми й методи роботи для забезпечення позитивного досвіду вивчення англійської мови вихованцями освітнього центру державної установи «Школа супергероїв».

Освітні послуги надаються вихованцям впродовж усього календарного року за згодою батьків (інших законних представників) дитини на підставі дозволу та рекомендацій лікарів закладів охорони здоров'я, в яких вони перебувають на стаціонарному лікуванні або реабілітації.

Вихователь та асистент вихователя щоденно забезпечують надання інформації завідувачу освітнього центру для ведення щоденного обліку вихованців, які присутні на заняттях, із зазначенням тем, кількості проведених занять, їх форм та кількості освітніх послуг в електронному вигляді. Наприкінці місяця завідувач освітнього центру роздруковує облік. Облік підписує завідувач і вихователь (асистент вихователя). Цей документ зберігається в освітньому центрі відповідно до номенклатури справ. Дані про вихованців, які отримують або потребують отримання освітніх послуг (з розбивкою за ознакою статі), особливості організації таких освітніх послуг (із забезпеченням захисту персональних та медичних даних) передаються керівником освітнього центру до секретаріату Школи щотижня, а у разі потреби - щодня.

Гранична наповнюваність дошкільної групи становить не більше 15 дітей.

Різновікову групу можна комплектувати як двокомплектну (третій – четвертий, четвертий – п'ятий, п'ятий – шостий, шостий – сьомий роки (для дітей, які не розпочали навчання в закладах загальної середньої освіти або мають особливі освітні потреби) так і таку, в якій перебувають діти всіх вікових підгруп.

Об'єднуючи дітей у різновікову групу, педагоги мають враховувати:

- вік;
- індивідуальні особливості розвитку;
- специфіку відділення, в якому перебуває дитина.

Під час формування дошкільної групи враховуються рекомендації медичних працівників щодо можливості об'єднання вихованців, що перебувають на лікуванні чи реабілітації у різних відділеннях та потребують окремих умов навчання.

Режим роботи дошкільних груп визначається завідувачем освітнього центру Школи відповідно до рекомендацій лікарів та не може призводити до перевантаження вихованців.

Організація освітньої діяльності для дітей дошкільного віку проходить у формі заняття. Робота з підгрупами - це невід'ємна умова правильної організації процесу навчання в різновіковій групі. Складаючи програмовий зміст занять для кожної вікової підгрупи, необхідно враховувати індивідуальні особливості дітей, їхній рівень знань, умінь і навичок. Важливо, щоб матеріал окремих занять містив щось нове та був доступним і цікавим як для молодших, так і для старших дітей, а також сприяв розвитку всіх. В різновікових групах проводяться як спільні заняття для дітей усіх вікових підгруп, так і окремі заняття з кожною підгрупою. Фронтальна форма організації заняття у Школі передбачає два типи занять.

1. Спільні заняття для кожної вікової підгрупи: спільні освітні напрями, але різні програмові завдання.
2. Спільні заняття для кожної вікової підгрупи: різні освітні лінії, різні програмові завдання.

На спільних заняттях першого типу можна працювати з різними темами та різними видами діяльності (малювання, ліплення, аплікація), але основне навчальне завдання має бути спільним. Залежно від змісту матеріалу можна використовувати різні варіанти спільних занять. Багато залежить від того, як починається заняття: одночасно з усіма дітьми чи поетапно з підгрупами.

Якщо заняття починається з усіма дітьми на спільну тему (наприклад, споглядання картин, читання художніх творів, ліплення за сюжетом казки тощо), тоді його закінчення буде поетапним.

У випадках, коли пояснення буде диференційованим, доцільно розпочинати заняття поступово. Наприклад, якщо до складу групи входять діти трьох вікових підгруп, заняття можна розпочинати в такій послідовності:

- вихователь пояснює матеріал для дітей старшої вікової підгрупи, дає завдання для самостійної роботи;
- запрошує дітей середньої підгрупи, яким пояснює матеріал і також дає завдання для самостійної роботи;
- діти двох підгруп одночасно працюють над виконанням самостійних завдань, вихователь запрошує найменших, які спочатку працюють із ним, а потім – самостійно.

Першими закінчують працювати на занятті діти молодшої підгрупи. Після перевірки виконання самостійних завдань завершується заняття для дітей середньої групи, а наприкінці - старшої підгрупи.

Якщо в різновіковій групі є дві підгрупи дітей, то заняття починають зі старшими дітьми. Пояснивши їм завдання для самостійної роботи, залучають дітей молодшої підгрупи. Закінчується заняття одночасно в обох підгрупах, а якщо подається новий матеріал, то заняття з усіма дітьми розпочинають одночасно, а закінчують послідовно.

Під час планування таких занять важливо враховувати характер діяльності, щоб виконання завдань однією підгрупою не відволікало іншу.

Під час проведення спільних занять слід дотримуватися наступних рекомендацій:

- одна з головних умов – чітка регламентація кожного етапу;
- чітке визначення програмових завдань для вікових підгруп;
- матеріал, підготовлений до заняття, має містити спільні елементи для дітей усіх підгруп;
- певну частину заняття мають становити дидактичні ігри, відгадування загадок, виконання творчих завдань тощо;
- уникати подання складного матеріалу для вікових підгруп;
- самостійна діяльність на кожному занятті передбачає поетапну роботу з дітьми різних вікових підгруп: в одній підгрупі подаються і закріплюються нові знання, вихованці інших підгруп можуть працювати самостійно;
- самостійні завдання повинні бути посильними для дітей різних вікових підгруп: мають бути різноманітними за формою і змістом та містити елементи новизни; такими, що сприятимуть активізації пізнавальної діяльності дітей;

- достатня кількість дидактичного матеріалу відповідно до програмових завдань для кожної вікової підгрупи.



Тривалість одного заняття рекомендуємо встановити:

- для дітей 3-4 років – 15 хвилин;
- для дітей 4-5 років – 20 хвилин;
- для дітей 5-6 років – 25 хвилин.

Тривалість занять вихователь (асистент вихователя) може збільшувати чи зменшувати залежно від стану здоров'я, інтересів дітей, їхніх бажань. У різновікових групах тривалість навчальних занять необхідно диференціювати, враховуючи вік кожної дитини.

Ефективність проведення занять залежить від продуманої структури заняття і доцільної організації дітей; від використання методичних прийомів; від знання вихователем, асистентом вихователя змісту програми і психологічних особливостей дітей усіх вікових підгруп, вміння вільно поєднувати різний матеріал, заздалегідь планувати, чим займатимуться діти, що сприятиме розвитку пізнавальної та творчої активності, ініціативності дітей тощо.

Календарно-тематичний план подається на затвердження завідувачу та зберігається в освітньому центрі.

Тривалість інтегрованого заняття може дещо збільшуватись за рахунок постійної зміни різних видів дитячої діяльності (на 5, 10, 15 хвилин відповідно до віку дітей: 3-4 роки, 4-5 років, 5-6 років).

Інтегроване заняття - це форма організації освітнього процесу, за якої в межах однієї теми поєднуються різні види діяльності та освітні напрями розвитку дитини. Інтегровані заняття доцільно чергувати з комплексними (складаються із декількох взаємопов'язаних між собою частин, які підпорядковуються єдиній меті, доповнюють одна одну, складають одне ціле). Таке поєднання забезпечує більш цілісне сприйняття дітьми навчального матеріалу, підвищує їхню пізнавальну активність та водночас допомагає уникати одноманітності в організації освітнього процесу.

Проведення виключно інтегрованих занять у дошкільному віці не є доцільним:

- не всі теми ефективно інтегруються;
- окремі діти потребують структурованої подачі матеріалу.

Оптимальним є поєднання: 2-3 інтегровані заняття на тиждень, інші заняття - комплексні (складаються з декількох взаємопов'язаних між собою частин, які підпорядковуються єдиній меті, доповнюють одна одну, складають одне ціле. Як правило, матеріал до комплексного заняття добирається з одного розділу програми). Отже, пропонуємо включити до розкладу інтегровані заняття, закріплюючи набуті дітьми знання і вміння у різних видах діяльності.

У середині та наприкінці занять, що потребують високого інтелектуального напруження чи статичної пози дітей, необхідно проводити фізкультурні хвилинки, враховуючи стан здоров'я та фізичні можливості дитини.

Якщо заняття інтегроване або комбіноване (складається з декількох частин, майже не пов'язаних між собою), то під час такого комбінованого заняття можуть комбінуватися різні види діяльності дітей. До кожної частини комбінованого заняття повинні висуватися завдання, які вирішуються впродовж заняття. Можна проводити дві короткі паузи або поєднувати фізкультхвилинку з пальчиковою гімнастикою чи зоровими вправами.

Слід врахувати, якщо є дитина, яка через медичні показання не може виконувати вправи високої інтенсивності та амплітуди (стрибки, нахили, присідання), її в жодному разі не можна виключати з процесу, щоб вона не почувалася ізольованою. У такому випадку фізкультхвилинку адаптують під її можливості. Тривалість перерв між заняттями для вихованців має становити не менше 10 хвилин.

З урахуванням дії правового режиму воєнного стану на всій території України створення безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу є одним із ключових пріоритетів діяльності Школи. Під час сигналу «Повітряна тривога» необхідно дотримуватися чіткого алгоритму дій. Всі вихованці освітнього центру, з урахуванням віку та стану розвитку, мають бути проінформовані у доступних форматах щодо їх дій під час освітнього процесу у випадку повітряної тривоги, евакуації, пожежі, інших небезпечних подій та надзвичайних ситуацій. Із цією метою радимо відповідно до віку дітей та їх можливостей проводити навчальні заняття щодо дій під час повітряної тривоги, евакуації, пожежі, інших небезпечних подій та надзвичайних ситуацій, надавати короткий інструктаж. Дії дітей та дорослих, з метою швидкого реагування на небезпеку після сигналу «Повітряна тривога», мають бути доведені до автоматизму, це сприятиме уникненню паніки. Для цього рекомендуємо проводити за домовленістю з медичними працівниками періодичні тренування евакуації вихованців до укриття.

З урахуванням особливостей організації освітнього процесу в дошкільних групах Школи розклад занять дещо відрізняється від звичайного розкладу закладу дошкільної освіти. На одну групу дітей відповідного віку планується, зазвичай, два заняття (одне – три заняття, залежно від стану здоров'я дитини). Заняття з фізичного та музичного виховання не проводяться.

Під час занять не обговорюються теми здоров'я, родини, втрати, лікування, батьків, якщо вони не поряд із дитиною, релігії та війни. Кожний освітній центр самостійно складає розклад занять із врахуванням особливостей регіону, контингенту дітей. За потреби розклад може змінюватися.

З метою організації якісного, сучасного та дієвого освітнього процесу вихователю, асистенту вихователя необхідно розробляти помісячний план роботи. Зміст і форма обирається педагогічним працівником самостійно.

Ефективне заняття потребує знань методики роботи з різними віковими підгрупами, умінь співвідносити програмні вимоги з індивідуальними та віковими особливостями кожної дитини. Вихователь, асистент вихователя повинен бачити кожного вихованця, вивчати й оцінювати його розвиток, індивідуальні особливості. А на основі цього добирати навчальні завдання різного ступеня складності, використовувати найефективніші методи і прийоми виховного впливу, забезпечувати освітній процес дидактичним матеріалом.

Зважаючи на щоденну зміну вихованців у лікарняних умовах, планування освітнього процесу має спиратися на принцип автономності кожного заняття. Кожне заняття готується як завершений цілісний модуль. Зміст діяльності не повинен вимагати знань попереднього матеріалу.

З метою оперативного реагування на зміну складу групи педагогічні працівники керуються такими правилами:

- перші 3–5 хвилин заняття відводяться для визначення актуального когнітивного та емоційного стану присутніх дітей з метою миттєвої корекції складності підготовленого матеріалу;
- дидактичні матеріали до кожної теми готуються у трьох варіантах складності:
  - Базовий: робота за шаблоном, мінімальне навантаження на дрібну моторику (для молодших або фізично ослаблених дітей);
  - Середній: завдання на логіку та конструювання за зразком;
  - Достатній: пошуково-творчі завдання для дітей із високою пізнавальною активністю.
- у разі фізичного виснаження дитини внаслідок хвороби чи медичних маніпуляцій, їй дозволяється пасивна присутність на занятті (слухання, спостереження) без обов'язкового виконання практичних завдань;
- у випадку термінового виклику дитини на медичні процедури під час заняття, її діяльність трансформується в «індивідуальне доручення» (видача мобільного завдання в конверті для виконання в палаті).



Першочерговим завданням педагогів є підвищення професійної майстерності, їх уміння здійснювати індивідуальний підхід до дітей.

Заняття з використанням електронних технічних засобів навчання (далі -ТЗН) з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку проводяться за згодою батьків не більше 10 хвилин. Для дітей старшого дошкільного віку безперервна тривалість занять з використанням ТЗН (інтерактивні дошки, відеопроєктори тощо) не повинна перевищувати 15 хвилин. Використання ТЗН здійснюється з обов'язковим урахуванням поточного соматичного стану дитини, зорового навантаження та за відсутності медичних протипоказань лікаря.

Заняття з використанням комп'ютерної техніки дозволяється проводити для дітей віком від 3 років двічі на тиждень (не більше одного разу протягом дня). Безперервна тривалість роботи з комп'ютерною технікою не повинна перевищувати 10 хвилин. Заняття проводяться у формі спеціальних вправ, ігор дидактичного характеру. Після роботи з екраном з дітьми проводять зорову гімнастику.

Раціональна організація робочого місця дитини для роботи з комп'ютерною технікою: відповідність меблів зросту дитини, верхня горизонталь екрана (монітора) на рівні очей, відстань від очей до екрана - не менше 50 см. Не рекомендується використання дітьми дошкільного віку нетбуків, ноутбуків та аналогічної комп'ютерної техніки, у якій клавіатура конструктивно не відокремлюється від монітора, оскільки це унеможливлює дотримання ергономічних вимог щодо кута зору та правильної постави дитини. Основним рекомендованим пристроєм для індивідуальної роботи є комп'ютер форм-фактора «планшет». Під час занять передбачається використання однієї одиниці комп'ютера форм-фактора планшета однією дитиною. Загальний час роботи дитини з комп'ютерною технікою, зокрема з планшетами, не може перевищувати 20 хвилин на день. Перегляд розважальних телепередач, мультфільмів, діафільмів для дітей дошкільного віку допускається не частіше 1 разу на день. Тривалість перегляду розважальних телевізійних передач не повинна перевищувати 20 хвилин на день для дітей 3 - 4 років і 30 хвилин для дітей 5 - 6 років.

Пропонуємо ознайомитися з наказом Міністерства охорони здоров'я України № 1604 від 21.10.2025 року «Про внесення змін до Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів».

Переглянути документ

Створюючи розвивальний простір для дітей різновікової групи вихователі, асистенти вихователів мають дотримуватися таких принципів:

- безпечність (матеріали, з яких виготовлено обладнання, іграшки тощо, повинні відповідати санітарно-гігієнічним нормам);
- урахування закономірностей розвитку дітей (розвивальний простір повинен максимально задовольняти потреби дітей різного віку);
- раціональність (передбачити місце для створення постійних і змінних осередків, де діти різного віку могли б самостійно чи невеликими групами за власним бажанням займатися різними видами діяльності, не заважаючи одне одному);
- динамічність (періодично змінювати матеріальне наповнення, враховуючи інтереси, потреби, настрій дітей, освітні завдання тощо; частину ігрового матеріалу оновлювати, а також змінювати його розміщення);

- активність (предмети мають бути доступними дітям різного віку для вільного користування, щоб діти мали змогу діяти за власним вибором, перетворювати простір);
- комфорт для кожної дитини (забезпечити дітям різного віку можливість почуватися комфортно в усіх куточках кімнати), а також (за можливості) надати кожній дитині її «особистий простір» - місце, де вона може побути на самоті;
- позитивно-емоційне навантаження (оформлення приміщень повинно сприяти піднесеному настрою дітей: тепла пастельна гама кольорів, достатнє освітлення, розміщення меблів).

Під час створення розвивального середовища слід дотримуватись таких вимог:

- відповідність можливостям дітей різного віку;
- сприяння взаємодії та спілкуванню між дітьми різного віку в процесі спільної та індивідуальної діяльності;
- різноманітність, динамічність, забезпечення цілковитої свободи вибору діяльності кожної дитини;
- сприяння пізнавальній діяльності, засвоєнню нових знань, формуванню розумових дій;
- привабливість предметів середовища (барвистість, об'ємність, якісне та естетичне оформлення, тощо) та використання за призначенням;
- у середовище необхідно включати національні, етнокультурні елементи тощо.

Психологічна підтримка та збереження ментального здоров'я – важлива складова організації освітнього процесу для вихованців як з боку вихователів/асистентів вихователів, так і з боку практичного психолога освітнього центру. Така підтримка з боку вихователя/асистента вихователя включає:

- забезпечення комфортного освітнього середовища та уникнення тригерних ситуацій та тем;
- забезпечення травмочутливості матеріалів та тем, зокрема уникнення тем втрати, війни, лікування, родини, здоров'я, релігії, батьків, якщо вони не поряд з дитиною тощо;
- забезпечення чутливості до стану дитини, можливої наявності в неї ознак психологічної травми чи потреби в допомозі;
- забезпечення чутливості до виявлення ознак будь-яких форм насильства над дитиною як з боку батьків (інших законних представників) дитини чи інших членів родини, так і з боку медичних працівників, інших осіб;
- створення можливостей для вираження емоцій та думок дитини, зниження стресу шляхом залучення до гри, інших видів доступної для дошкільників діяльності;
- попередження та уникнення булінгу серед дітей, виховання толерантного ставлення тощо;

- формування у дітей толерантного, природного та позбавленого страху сприйняття людей з інвалідністю й людей із протезами, а також інклюзивного ставлення до особливостей здоров'я інших.

Формування взаємовідносин з батьками (іншими законними представниками) вихованців та медичними працівниками закладу охорони здоров'я є дуже важливим для забезпечення найкращих інтересів дитини, надання освітніх послуг відповідно до індивідуальних можливостей дитини, стану її здоров'я. Педагогічні працівники дбають про побудову комунікації з усіма учасниками освітнього процесу, включаючи вихованців/учнів, батьків (інших законних представників) дитини, медичних працівників чи інших осіб, залучених до навчання дітей, що перебувають на стаціонарному лікуванні чи реабілітації в закладах охорони здоров'я. Важливо налагодити ефективні партнерські відносини з батьками вихованців, надати їм максимально повну інформацію про діяльність Школи, дотримуватись державних стандартів та типових програм, безпеки освітнього процесу, врахувати думку батьків (інших законних представників) дитини щодо побудови дієвих стратегій навчання, підбору методів та матеріалів. Важливо побудувати дружні ділові стосунки з медичними працівниками для забезпечення ефективної взаємодії.

Отже, основні акценти, на яких рекомендуємо зосередити увагу вихователів, асистентів вихователів:

- урахування стану здоров'я кожного вихованця та рекомендацій лікарів;
- створення умов для розвитку кожної дитини з урахуванням її індивідуальних та особливих освітніх потреб;
- забезпечення цікавих та розвивальних занять з високою ігровою активністю та залученням інтерактивних технологій;
- створення психологічно комфортного освітнього середовища;
- створення безпечного простору для дітей під час освітнього процесу;
- забезпечення інклюзивності та безбар'єрності освітніх послуг для всіх вихованців;
- висока чутливість до ознак психологічного травмування, усіх форм насильства та булінгу;
- тісний зв'язок з батьками (іншими законними представниками), медичними працівниками.

РОЗДІЛ 3

ПОЧАТКОВА ШКОЛА СУПЕРГЕРОЇВ - ОСНОВА УСПІШНИХ ЗНАНЬ

Методичні рекомендації щодо забезпечення надання освітніх послуг державною установою "Школа супергероїв" учням 1-4 класів, які проходять лікування чи реабілітацію у закладах охорони здоров'я в 2026/2027 навчальному році



"Навіть не очікувала, що в лікарні є таке місце, де вчать та розважають дітей. Мій Тимур — активний хлопчик, він просто в захваті від «Школи супергероїв» і я разом з ним! Кожного дня він із нетерпінням чекає, щоб займатися із вчителем шкільними предметами або просто сходити пограти в різні ігри чи просто помалювати. Ви робите велике діло для наших дітей!"

Тетяна, мама Тимурчика, 9 років,
вихованця освітнього центру в м. Дніпро

Організація освітнього процесу в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» здійснюється відповідно до Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 р. № 1115) (далі – Порядок).

Для забезпечення освітніми послугами дітей, які відповідно до віку мають здобувати початкову освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога, в освітньому центрі державної установи «Школа супергероїв» (далі – Школа) створюється клас. До такого класу можуть бути залучені учні різного віку. У разі створення кількох класів перевага надається комплектуванню учнями одного віку. Гранична наповненість класу становить 15 учнів.

При комплектуванні класу з учнів різного віку освітній процес організовується згідно з Положенням про з'єднаний клас (клас-комплект) початкової школи, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 05 серпня 2016 року № 944 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 27

травня 2021 року № 588), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26 серпня 2016 р. за №1187/29317.

Переглянути Наказ

При формуванні розкладу занять для різновікового контингенту слід брати до уваги психофізіологічні особливості розвитку дітей різних вікових груп, відмінності у навчальних планах та програмах відповідних класів, а також специфіку дидактико-методичного забезпечення освітнього процесу.

Освітній процес у класі організовується та забезпечується вчителем початкових класів та асистентом вчителя. З метою забезпечення належної якості початкової освіти до викладання іноземних мов можуть залучатися педагогічні працівники на умовах цивільно-правових договорів.

Режим роботи класу визначається завідувачем освітнього центру Школи відповідно до рекомендацій лікарів і, як правило, передбачає не більше, ніж три уроки в день для одного учня/учениці та не може призводити до його/її перевантаження. При цьому вчитель має можливість збільшення кількості уроків на один/два додаткові уроки на день за запитом учня/учениці і з дозволу лікаря-куратора. Організація та проведення таких уроків мають здійснюватися в межах додаткових годин на вивчення навчальних предметів/інтегрованих курсів, передбачених навчальним планом установи. Додаткові уроки доцільно використовувати для закріплення, узагальнення та систематизації знань.

Розклад має враховувати тривалість уроків: 35 хв у 1-х класах, 40 хв – у 2–4-х класах. У разі перевтоми чи погіршення самопочуття учня/учениці тривалість уроку в індивідуальній формі може зменшуватися. Проте рекомендуємо робити перерви та за можливості продовжувати проведення заняття після перерви в межах встановленої тривалості, під час групового уроку - тривалість навчальної діяльності для окремого учня / окремої учениці може бути скорочена без загальної зміни тривалості уроку для інших учасників групового уроку, змінено вид діяльності, забезпечена окрема перерва для дітей, які цього потребують.

Задля запобігання перевантаженню учнів/учениць доцільно змінювати види діяльності, робити перерви, проводити психолого-розвантажувальні вправи, використовувати проєктні чи розвивальні завдання.

У різновіковому класі розклад варто планувати так, щоб учні 1-го класу завершували навчання за 35 хвилин, а останні 5 хвилин присвячували ігровій діяльності, поки триває урок для інших здобувачів освіти. Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за №1111/35394 (зі змінами, внесеними наказами Міністерства охорони здоров'я №1984 від 20.09.2021, №1371 від 01.08.2022, №79 від 10.01.2025,

№1638 від 29.10.2025), тривалість перерв між навчальними заняттями для учнів 1-4-х класів рекомендується встановлювати не менше 15 хвилин.

Вчитель початкових класів та асистент вчителя щоденно забезпечують надання інформації завідувачу освітнього центру для ведення щоденного обліку учнів, які присутні на заняттях, із зазначенням тем, кількості проведених уроків, їх форм та кількості освітніх послуг в електронному вигляді. Наприкінці місяця завідувач освітнього центру роздруковує облік. Облік підписує завідувач і вчитель початкових класів (асистент вчителя). Даний документ зберігається в освітньому центрі відповідно до номенклатури справ. Дані про учнів, які отримують або потребують отримання освітніх послуг (з розбивкою за ознакою статі), особливості організації таких освітніх послуг (із забезпеченням захисту персональних та медичних даних) передаються керівником освітнього центру до секретаріату Школи щотижня, а у разі потреби - щодня.

Надання освітніх послуг освітніми центрами Школи організовується у таких формах:

- групова – освітні послуги, що надаються у групі до 15 осіб, у яку залучаються діти без обмеження строку їх перебування на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я;
- індивідуальна – освітні послуги, що надаються індивідуально особі, яка перебуває два і більше тижнів поспіль на стаціонарному лікуванні або якій надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я.

У 2026/2027 навчальному році освітній процес у 1–4-х класах спрямований на реалізацію Державного стандарту початкової освіти з урахуванням досягнень впровадження концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема й подолання освітніх втрат.

Пріоритетності набуває організаційне забезпечення таких напрямів освітньої діяльності:

- посилення роботи щодо соціально-емоційного розвитку, зокрема формування навичок самозарадності;
- активізація заходів із безпеки життєдіяльності, зокрема просвіта щодо цивільного захисту;
- організація роботи з подолання освітніх втрат із застосуванням діагностувальних методик їх виявлення;
- підвищення якості результатів навчання учнів 1-4 класів засобами компетентнісно орієнтованого навчання на засадах індивідуального та диференційованого підходів;
- актуалізація національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції як інтеграційної основи соціокультурного аспекту змісту початкової освіти з усіх освітніх галузей;

- розширення соціокультурного компонента змісту початкової освіти питаннями, пов'язаними з енергоефективністю, енергоетикетом і відповідальним споживанням (зокрема в побуті);
- системний психологічний супровід.

Відповідно до частини першої статті 54 Закону України «Про освіту» щодо прав і обов'язків педагогічних працівників, педагоги початкової школи реалізують право на академічну свободу. Це охоплює свободу викладання, захист від втручання в педагогічну діяльність, а також право на вільний вибір форм, методів і засобів навчання, насамперед методик компетентнісного спрямування. Водночас вони несуть відповідальність за реалізацію Державного стандарту початкової освіти згідно з навчальним планом і розкладом занять. Крім того, педагоги мають право на фахову ініціативу під час розроблення методичних рекомендацій навчально-методичним центром Школи.

В освітньому процесі Школи можна використовувати лише навчальну літературу, що має грифи Міністерства освіти і науки України («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», «Схвалено для використання в освітньому процесі»). Перелік грифованої навчальної літератури доступний на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України, вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (у переліку або у каталозі)

Переглянути перелік **Переглянути каталог**

та на вебсайті ДУ «Український інститут розвитку освіти».

Переглянути вебсайт

Використання навчальних посібників, зошитів з друкованою основою, що доповнюють зміст підручників, є необов'язковим і може застосовуватись в освітньому процесі лише за умови дотримання вимог щодо уникнення перевантаження учнівства.

Добираючи змістове забезпечення вивчення предметів, рекомендуємо передбачити можливості використання цифрових засобів навчання. Зокрема, в освітніх просторах Школи наявні інтерактивні дошки, які можуть інтегруватися в освітній процес з урахуванням дотримання зорового режиму для учнів початкових класів. Слід виважено обирати електронні освітні ресурси, враховуючи їх дидактичну доцільність та фактологічну коректність змісту. Додатково з можливостями інтерактивних дошок можна ознайомитися на вебінарі.

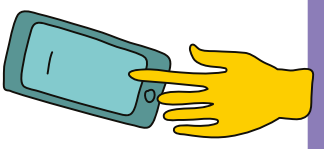
Переглянути вебінар

Школа у своїй роботі з учнями використовує планшети iPad, на яких є завантажені підручники для початкової освіти (після інсталяції вони зберігаються за позначкою «Бібліотека» в розділі «Книги»).

Водночас планшети дають можливість вибирати та використовувати різноманітні завдання, ігри, вправи, ілюстративні матеріали. Рекомендуємо заздалегідь підготувати матеріали відповідно до календарно-тематичного планування та надавати можливість учням самостійно опрацювати їх під час уроків.

Цифрові освітні навчальні застосунки та платформи допомагають дітям опанувати матеріал самостійно, адже інтегрують візуальні, аудіо- та тактильні елементи, що робить навчання більш захопливим та ефективним. Серед таких ресурсів рекомендуємо використовувати:

- LearningApps
- Educ
- Kahoot!
- Ельпом
- Wordwall
- Matific
- Mozaweb



Для забезпечення освітніх потреб учнів, врахування їхніх індивідуальних потреб та можливостей, подолання освітніх втрат, на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (зі змінами), доцільно використовувати наступний навчальний план для учнів 1-4 класів Школи.

Навчальний план на 2026/2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети/ інтегровані курси	Кількість годин на тиждень[1]			
		1	2	3	4
Мовно-літературна	Українська мова та читання	4	4	4	4
	Іноземна мова	2	2	2	2
Математична	Математика	4	4	4	4
Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна	Я досліджую світ*	3	3	3	3
Технологічна	Дизайн і технології*	1	1	1	1
Мистецька	Мистецтво*	1	1	1	1
Усього		**15**	**15**	**15**	**15**

Умовні позначки:

* - Інтегровані курси.

[1] - З урахуванням рівня навчальних досягнень учнів, тривалості їхнього перебування в лікарні та відповідно до рекомендацій лікарів можливе збільшення кількості годин на вивчення предметів або інтегрованих курсів. Учитель самостійно або за участю методиста освітнього центру розподіляє додаткові навчальні години, зважаючи на індивідуальні потреби дітей.

Додаткові навчальні години на вивчення навчальних предметів/інтегрованих курсів (на тиждень)	**1 клас**	**2 клас**	**3 клас**	**4 клас**
	4	6	7	7

Освітній процес забезпечується з виконанням вимог Державного стандарту початкової освіти шляхом урахування підходів та забезпечення надання освітніх послуг згідно із затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 р. № 743 типовими освітніми програмами:

Типова освітня програма для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко

Переглянути програму

Типова освітня програма для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом Р.Б. Шияна

Переглянути програму

Типова освітня програма для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко

Переглянути програму

Типова освітня програма для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом Р.Б. Шияна

Переглянути програму

Для здобувачів освіти, які навчаються за освітніми програмами, що не є типовими («Світ чекає крилатих», «Інтелект України», «Росток» тощо), учитель/учителька початкових класів, комунікуючи з батьками та вчителями закладів освіти, в яких навчаються діти, відповідно до Положення про взаємодію державної установи «Школа супергероїв» із закладами освіти, затвердженого наказом державної установи «Школа супергероїв» від 10 квітня 2026 р. № 40-з, самостійно визначає перебіг освітнього процесу, орієнтуючись на вміння, знання, ключові та предметні компетентності учнів. Педагогічні працівники, які здійснюють освітній процес за освітніми програмами, що не є типовими, використовують навчально-методичне забезпечення, що реалізує ці програми.

Змістове наповнення освітнього процесу відображається у календарно-тематичному плані з урахуванням усіх очікуваних результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти. У календарно-тематичному плані необхідно передбачити можливість змінювати терміни опрацювання тем відповідно до засвоєння матеріалу учнями. Коригування здійснюють шляхом збільшення часу на базові теми, ущільнення або вилучення пропедевтичних тем, використання резервного часу, ширшого застосування змістової інтеграції тощо. Резервний час програм може бути спрямований на вдосконалення досвіду учнів, досліджень, проєктів, подолання утруднень та надолуження освітніх втрат.

Звертаємо увагу, що розробка календарно-тематичного планування здійснюється вчителем початкових класів спільно з асистентом учителя (за наявності) з метою забезпечення консолідованої взаємодії з учнями та досягнення єдиних цілей навчання.

Календарно-тематичний план подається на затвердження завідувачу та зберігається в освітньому центрі.

З шаблоном календарно-тематичного планування та орієнтовними тематичними плануваннями з навчальних предметів/інтегрованих курсів («Українська мова та читання» - 4 години на тиждень, «Математика» - 4 години на тиждень, «Я досліджую світ» - 3 години на тиждень, «Дизайн і технології/-Мистецтво» - 2 години на тиждень) для учнів 1-4 класів можна ознайомитися за посиланням:

Переглянути посилання

Поурочне планування є робочим інструментом, форма і структура якого визначаються вчителем самостійно. Фактичне виконання календарно-тематичного плану відображається у щоденному обліку проведених уроків. Учитель та асистент учителя (за наявності) щоденно подають інформацію завідувачу про кількість наданих освітніх послуг, охоплених ними учнів, форму їх надання (групова чи індивідуальна) та викладені теми.

На початку уроку для учнів, які вперше долучилися до навчання в Школі, доцільно з'ясувати їхній попередній навчальний досвід, актуальні навчальні досягнення, готовність до взаємодії та індивідуальні освітні потреби. Спосіб діагностування рівня знань учитель обирає самостійно, але доцільно його проводити з використанням таких різнорівневих завдань:

- на відтворення навчального матеріалу з пам'яті чи за наданим зразком;
- на застосування знань і способів дій у типових ситуаціях;
- на відтворення відомого шляху міркування або застосування засвоєного способу дії в ситуації, яка дещо відрізняється від типової;
- на творче застосування навчального досвіду в ситуаціях, наближених до життєвого контексту, які пов'язані із самостійним пошуком шляху розв'язання проблеми, добором і використанням доступної інформації, поєднанням і доцільним застосуванням елементів знань чи вмінь з інших тем, оцінкою об'єктів чи явищ.

Така диференціація завдань дає можливість встановити рівень знань та виявити освітні втрати, спланувати підходи для забезпечення освітніх послуг для кожної дитини відповідно до її потреб.

Умови лікарні передбачають зміну контингенту учнів. Як наслідок – учитель майже кожного дня може на заняттях зустріти нових дітей. Також перший урок із новим учителем в умовах лікарні може бути досить стресовим для дітей, які є неконтактними, сором'язливими, мають труднощі у налагодженні соціальних контактів та комунікації. Для таких дітей, а також дітей, які вперше відвідують урок, дуже важливою є допомога вчителя для встановлення контакту з іншими учнями та педагогами.

Пропонуємо навчальний день розпочинати ранковими зустрічами, які сприяють створенню позитивного мікроклімату. Рекомендується включити до них теми особистої і цивільної безпеки, дії у надзвичайних ситуаціях, мінної та пожежної безпеки. Корисними є рольові ігри, практичні вправи, зокрема «Крісло автора», «Дошка новин» тощо. На ранкову зустріч бажано відводити перші 10-15 хвилин навчального дня.

Нагадуємо, що відповідно до пункту 12 Порядку, під час надання освітніх послуг в освітніх центрах Школи може здійснюватися формувальне та/або поточне оцінювання учнів.

За заявою батьків (інших законних представників), наданою у будь-якій зручній формі, зокрема з використанням засобів електронного зв'язку, освітній центр Школи може організувати підсумкове оцінювання учнів у закладі освіти, де навчаються такі учні. Оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Забезпечення оцінювання результатів навчання в державній установі «Школа супергероїв» проводиться за алгоритмом:

Переглянути алгоритм

Однією з умов ефективного освітнього процесу є підтримка навчальної мотивації учнів. Важливим інструментом її забезпечення є формувальне оцінювання. Це постійний процес зворотного зв'язку між учителем і учнем. Його метою є надання учневі інформації про власний навчальний поступ, визначення сильних сторін, труднощів та подальших кроків у навчанні. Формувальне оцінювання сприяє розвитку навчальної мотивації, оскільки допомагає дитині бачити власний прогрес, усвідомлювати досягнення та отримувати рекомендації щодо вдосконалення результатів. Воно здійснюється в процесі повсякденної навчальної діяльності. У центрі уваги перебуває не лише кінцевий результат, а й способи діяльності учня, його зусилля, самостійність і позитивна динаміка. Помилки розглядаються не як невдачі, а як можливості для навчання, розвитку й удосконалення.

Формувальне оцінювання може застосовуватись у різних формах:

- коментарі вчителя: письмові чи усні пояснення до робіт учнів замість балів;
- світлофори: учні можуть використовувати картки трьох кольорів (зелений — усе зрозуміло; жовтий — є питання; червоний — нічого не зрозуміло), щоб учитель бачив, як вони засвоюють матеріал;
- критерії успіху: чітко визначені орієнтири для оцінювання роботи, які допомагають учням усвідомити очікувані результати.

Важливим складником формувального оцінювання є доброзичливий і конструктивний зворотний зв'язок, який підтримує навчальну активність учнів, допомагає усвідомити власний прогрес та визначити подальші кроки в навчанні. Педагогічне заохочення доцільно використовувати як один із засобів підтримки навчальної мотивації. Воно має бути об'єктивним, справедливим, враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей та спрямовувати увагу учня не лише на результат, а й на докладені зусилля, особистий прогрес, самостійність і наполегливість. Кожен успіх дитини важливо своєчасно помічати й підкріплювати доброзичливим, конкретним і змістовним коментарем.

Ефективним інструментом у цьому процесі є також «Коло самооцінки», яке допомагає учням навчитися оцінювати власні можливості, визначати свої сильні та слабкі сторони. Крім того, у Школі використовуються додаткові види заохочення: наліпки, тимчасові тату, інші роздаткові матеріали. За успішне виконання завдань та постійне відвідування уроків упродовж усього періоду лікування чи реабілітації діти можуть отримати дипломи досягнень.

Переглянути посилання

За особливі успіхи й активність учні мають змогу взяти у тимчасове користування (безпосередньо під час уроків або на один день) чарівний плащ супергероя.

Відповідно до пункту 11 Порядку, особам, яким надавалися освітні послуги, упродовж року після завершення отримання освітніх послуг за заявою батьків (інших законних представників) надається довідка про освітні послуги та їх обсяг, які були отримані під час перебування на стаціонарному лікуванні та/або надання реабілітаційної допомоги в закладах охорони здоров'я.

Переглянути посилання

Зазначена інформація за заявою батьків (інших законних представників), наданою у будь-якій зручній формі, зокрема з використанням засобів електронного зв'язку, може бути передана секретаріатом Школи до закладу освіти, де навчається дитина.

Акцентуємо увагу на тому, що під час повітряної тривоги освітній процес може продовжуватись в укритті.

При цьому важливо чітко дотримуватися алгоритмів дій, розроблених окремо Школою та окремо закладом охорони здоров'я. Тому варто заздалегідь підібрати дидактичні матеріали, які можуть бути переміщені до укриття та сформувати відповідний бокс для швидкого відновлення освітнього процесу в укритті.

Доцільно ознайомитися з дидактичними моделями організаційних форм компетентнісно орієнтованого навчання.

Переглянути документ

Для реалізації пріоритетного напряму освітньої діяльності щодо подолання освітніх втрат варто використовувати такі методичні матеріали та ресурси:

Методичні рекомендації МОН України (лист від 13.08.2025 №1/16828-25, зокрема розділ «Початкова освіта»);

Переглянути докумен

Посібник із подолання освітніх втрат;

Переглянути документ

Матеріали щодо компетентнісного підходу в навчанні, розроблені Державною службою якості освіти;

Переглянути документ

Посібник «Технології формування навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу»;

Переглянути документ

Матеріали щодо технологій оцінювання особистісних і навчальних досягнень учнів початкової школи.

Переглянути документ

У 2026/2027 навчальному році зберігається висока актуальність психологічного супроводу освітнього процесу, спрямованого на підтримку дітей в умовах воєнного та післявоєнного стану.

Під час здійснення психологічної підтримки та спілкування з учнями педагогам слід дотримуватися принципу чутливості: уникати обговорення гострих/тригерних тем (деталі захворювання, перебіг лікування, втрати, відсутність батьків поруч, негативні новини, війна), а також виявляти високу спостережливість щодо ознак психологічної травми, булінгу чи будь-яких форм насильства.

Ефективною умовою такої атмосфери є дидактично виважена взаємодія, заснована на партнерстві й співпраці. Концепція НУШ і Державний стандарт початкової освіти акцентують увагу на формуванні комунікативної компетентності учнів, що охоплює здатність до усного й письмового висловлення думок, розуміння інформації, вільне володіння мовою в різних ситуаціях.

У межах впровадження Концепції НУШ актуальними залишаються інтегрований, діяльнісний та ігровий підходи. Інтегрований підхід об'єднує знання з різних предметів, допомагаючи учням бачити зв'язок між ними та застосовувати їх у реальних ситуаціях. Варто впроваджувати тематичні проєкти, міжпредметні уроки. Діяльнісний підхід передбачає, що учні не просто слухають інформацію, а й активно взаємодіють з нею, виконуючи практичні завдання, дослідницькі проєкти, створюють моделі та макети. Ігровий підхід робить навчання захопливим, знімає напругу та сприяє кращому засвоєнню матеріалу. З метою гейміфікації використовуйте настільні ігри, вікторини, квести та рольові ігри, пов'язані з темою уроку, а також ігрові елементи, такі як бали, нагороди, рейтинги. Ці підходи можна комбінувати, створюючи ще ефективніші та цікавіші уроки.

Важливими наскрізними вміннями є:

- висловлювання власної думки, яке доцільно розвивати за допомогою технології «Щоденні 5», щоденника вражень, диференційованих письмових завдань;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію, що передбачає роботу з джерелами, аналіз, узагальнення, обґрунтування суджень, дискусії, рефлексію, моделювання ситуацій;
- уміння співпрацювати з іншими, яке формується через інтерактивні методи, рольові ігри, групову роботу, правила співжиття класу, ранкові зустрічі.

Вважаємо за доцільне нагадати, що «LEGO-конструювання» відіграє надзвичайно важливу роль у початковій школі, оскільки поєднує гру з освітнім процесом, що є природним для дітей молодшого віку. «LEGO-конструювання» є не просто грою, а потужним освітнім інструментом, що дозволяє учням початкової школи у формі пізнавальної діяльності здобути знання та розвинути важливі життєві навички.

Також важливою є роль STEM-освіти в початковій школі, яка має бути веселою та захопливою. Її мета – не лише дати базові знання, а й пробудити інтерес до науки, технологій, інженерії та математики на все життя. STEM-освіта – це не тільки про знання, а й про навички співпраці, комунікації та креативного мислення. Роботу в цьому напрямі варто не виокремлювати в окремий предмет, а інтегрувати в різні навчальні дисципліни.

Комунікативний розвиток посилюється завдяки поєднанню з розвитком критичного мислення. Рекомендуємо ознайомитись із методичними підходами до його формування критичного мислення у здобувачів початкової освіти.

Переглянути документ **Переглянути документ**

У контексті війни особливо актуальним залишається національно-патріотичне виховання відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України (2022 р.)

Переглянути документ

Рекомендуємо, проєктуючи процес засвоєння змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), спиратися на настановах щодо національно-патріотичного виховання і формування громадянської позиції в учнів, запропоновані у методичних рекомендаціях щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році (лист МОН від 13 серпня 2025 р. № 1/16828-25:

Переглянути документ

Для формування читацької активності учнів радимо використовувати:

- добірки дитячої літератури;

Переглянути документ

- інтернет-ресурси від української асоціації працівників бібліотек для дітей, розміщені на сайті Національної бібліотеки України для дітей;

Переглянути документ

- хрестоматії сучасної української дитячої літератури на сайті Міністерства освіти і науки України.

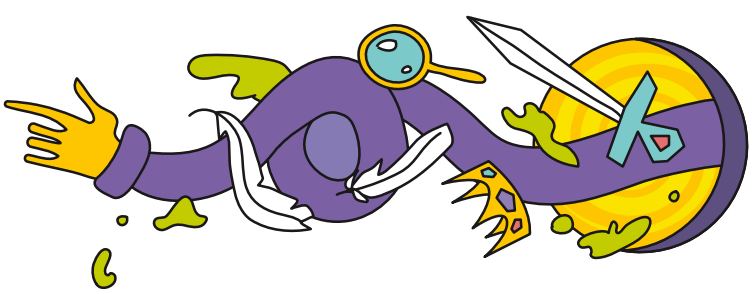
Переглянути документ

У відповідь на наслідки руйнування енергоінфраструктури, пріоритетним завданням є формування енергетичної культури через екологічну компетентність. Рекомендуємо інтегрувати в освітній процес навчальні активності, спрямовані на формування навичок ощадливого використання ресурсів (проєкти, дослідження, челенджі, конкурси).

Формування взаємовідносин з батьками (іншими законними представниками) учнів та медичними працівниками закладу охорони здоров'я є дуже важливим для забезпечення найкращих інтересів дитини, надання освітніх послуг відповідно до індивідуальних можливостей дитини, стану її здоров'я. Педагогічні працівники дбають про побудову комунікації з усіма учасниками освітнього процесу, включаючи учнів, батьків (інших законних представників) дитини, медичних працівників чи інших осіб, залучених до навчання дітей, що перебувають на стаціонарному лікуванні чи реабілітації в закладах охорони здоров'я. Важливо налагодити ефективні партнерські відносини з батьками учнів, надати їм максимально повну інформацію про діяльність Школи, дотримуватись державних стандартів та типових програм, безпеки освітнього процесу, врахувати думку батьків (інших законних представників) дитини щодо побудови дієвих стратегій навчання, підбору методів та матеріалів. Освітні послуги надаються виключно згідно з рекомендаціями лікарів та не мають заважати процесу лікування. Важливо побудувати дружні ділові стосунки з медичними працівниками для забезпечення ефективної взаємодії.

Отже, протягом навчального року увагу педагогічних працівників, які забезпечують здобуття початкової освіти, доцільно зосередити на таких основних пріоритетах:

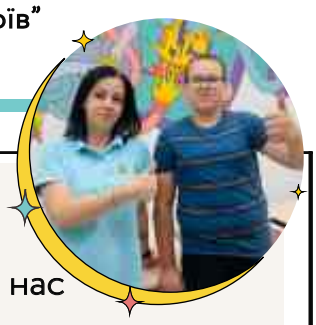
- урахування рекомендацій лікарів та стану здоров'я кожного учнів/учениць, адаптація до індивідуальних та особливих освітніх потреб учнів/учениць;
- реалізація діяльнісного, компетентнісного та дитиноцентричного підходів НУШ із використанням сучасних освітніх технологій;
- забезпечення подолання освітніх втрат на основі педагогічної діагностики;
- надання пріоритету використанню форм, методів та прийомів, спрямованих на соціалізацію та мотивацію учнів;
- створення психологічно комфортного та безпечного освітнього середовища;
- підтримання тісного зв'язку з батьками (іншими законними представниками) та медичними працівниками для досягнення спільних освітніх цілей.



РОЗДІЛ 4

ПОВНА БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА: ”МІСТ ДО МРІЙ” ДЛЯ СУПЕРГЕРОЇВ 5-11 КЛАСІВ

Методичні рекомендації щодо забезпечення надання освітніх послуг для учнів 5-11 класів державною установою “Школа супергероїв” в 2026/2027 навчальному році



> “Школа Супергероїв змінила мене. Тут я зрозумів: кожен із нас уже герой, потрібно лише повірити в себе.”
>
> Роман Слинько, учень 7 клас освітнього центру в м. Черкаси

У державній установі «Школа супергероїв» (далі – Школа) під час забезпечення надання освітніх послуг у сфері повної загальної середньої освіти пріоритетами є:

- дотримання Державних стандартів та надання якісних освітніх послуг за принципом «репетитор від держави» відповідно до стану здоров'я та індивідуальних потреб кожного учня/учениці;
- забезпечення реалізації реформи «Нова українська школа» та впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти (5-9 класи);
- подолання освітніх втрат;
- забезпечення високого рівня результатів навчання шляхом реалізації індивідуальної освітньої траєкторії кожного учня/учениці;
- максимальне залучення учнів/учениць до уроків шляхом побудови інтерактивного, розвивального, сучасного освітнього середовища;
- створення безпечного середовища для учнів/учениць та реалізація наскрізного компонента інформування й просвіти з питань особистої безпеки, забезпечення психологічної підтримки кожного учня/кожної учениці;
- взаємодія між педагогічними працівниками, учнями, батьками (іншими законними представниками) дитини та медичним персоналом з метою забезпечення найкращих інтересів дитини;
- посилення національно-патріотичного виховання, формування активної громадянської позиції та ціннісного ставлення до держави;

- урахування індивідуальних та особливих освітніх потреб кожної дитини;
- підтримка кожної дитини, сприяння формуванню емоційно-вольового фундаменту, розвиток лідерських якостей і громадянської правосвідомості, допомога дитині віднайти себе, відновити втрачені або сформувати нові компетентності для подальшого життя та стати/залишатися активним учасником соціуму незалежно від стану здоров'я.

Надання освітніх послуг учням/ученицям 5–11 класів здійснюється відповідно до нормативно-правових актів у сфері загальної середньої освіти, державних стандартів, типових освітніх програм, навчальних програм, освітньої програми та навчального плану закладу освіти, у якому навчається дитина, чинних для відповідного класу на дату надання освітніх послуг. Зокрема на базі типової освітньої програми 5-9 класів закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН від 20 червня 2025 р. № 890 "Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня"



Реалізація в школі концепції Нової української школи (НУШ) передбачає новий зміст освіти, мотивованого вчителя та нове освітнє середовище. Ця реформа орієнтована на те, щоб дати учням не просто теорію, а практичні вміння для життя. Навчання у Новій українській школі має ґрунтуватися на компетентнісному, діяльнісному, особистісно орієнтованому та аксіологічному підходах. Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів та учениць; їх потреби та інтереси, які мотивують до навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, в різних життєвих ситуаціях.

Учитель має автономію у виборі організаційних форм, видів, методів та засобів навчальної діяльності з метою забезпечення передбачених Державним стандартом навчальних досягнень учнів/учениць як результату освітнього процесу. Реалізовувати освітній процес важливо на основі діяльнісного підходу, зважаючи на природні інтереси учнів/учениць відповідного віку, а також із достатньою гнучкістю для урахування як особливих освітніх потреб, так і динамічних умов навчання.

Іншою важливою умовою організації освітнього процесу є вибір системи методів і прийомів активного навчання. Форми організації освітнього процесу мають враховувати види навчальної діяльності, що пропонуються обраною навчальною програмою, а також мають бути спрямовані на подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема подолання освітніх втрат. При плануванні уроків потрібно визначити види навчальної діяльності учнівства з використанням компетентнісного,

зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема подолання освітніх втрат. При плануванні уроків потрібно визначити види навчальної діяльності учнівства з використанням компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів.

Вимоги до уроку, які необхідно враховувати:

- урок повинен передбачати не лише виклад матеріалу, змісту, але й завдання, що передбачають засвоєння, застосування навчальної інформації на практиці;
- частина знань і вмінь повинна бути отримана учнями/ученицями у процесі самостійного пошуку - шляхом розв'язування пошукових завдань та опанування способів діяльності у процесі пошуку;
- виклад навчального матеріалу на уроці може й має бути варіативним. В одних випадках викладається готова інформація у формі пояснення, практичного показу і виконання вправ. В інших випадках матеріал вивчається шляхом постановки вчителем проблеми та розкриття шляхів і видів навчальної діяльності учнів/учениць для її доказового рішення.

Важливою умовою уроку є індивідуалізація навчання. Цьому сприяє програмна позиція можливості індивідуального вибору засобів навчання на кожному уроці. Використання навчального матеріалу різного ступеня складності за змістом, кількістю повторень, темпом виконання враховує інтереси та можливості всіх учнів/учениць. Складний матеріал, величина навантаження можуть виявитись не під силу деяким учням/ученицям для активного засвоєння і виконання. Повідомлення учням/ученицям завдань для самостійного виконання передбачає, щоб вони могли поступово переходити від менш важких завдань до складніших.

Події, що тривають унаслідок російського вторгнення в Україну, зумовили необхідність оновлення змісту навчальних предметів та інтегрованих курсів, що реалізувалося через заборону використання російських творів та напрацювань у змісті. Також наголошуємо, що стаття 7 Закону України «Про освіту» визначає українську мову як мову освітнього процесу. Згідно з листом Міністерства освіти і науки України від 27 жовтня 2023 року № 1/16742-23 «Про застосування державної мови у сфері освіти», недопустимим є використання мови агресора в освітньому процесі.

Освітні послуги в Школі надаються за згодою батьків (інших законних представників) дитини чи самої дитини (у разі досягнення 14 років) відповідно до рекомендацій лікарів, зокрема щодо максимальної кількості навантаження, яке щоденно може отримувати учень/учениця. Це передбачає визначення допустимого обсягу навчальної діяльності, враховуючи стан здоров'я дитини.

Основними принципами організації освітнього процесу є:

- пріоритетність викладання навчальних предметів, надання освітніх послуг

з предметів, за якими може здійснюватись підсумкова державна атестація на відповідному рівні освіти;

- переважне надання освітніх послуг в очній формі у груповому форматі.

Надання в індивідуальному форматі можливе виключно для дітей, які перебувають два і більше тижнів поспіль на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я.

Для дітей, які мають обмеження щодо контактів, за рекомендацією лікаря, навчання може проводитися з використанням дистанційних технологій (месенджери, відеозв'язок). В освітньому процесі «Школи супергероїв» доцільно використовувати корисні електронні ресурси та платформи, перелік яких доступний за посиланням:

Переглянути посилання

Також потрібно враховувати індивідуальні потреби та можливості кожного учня/учениці. Зокрема, дотримання графіку доступного часу для отримання освітніх послуг між медичними процедурами, забезпечення індивідуального підходу, підтримка дітей з особливими освітніми потребами.

Одним із пріоритетних завдань педагога є забезпечення безперервності навчання дитини та мінімізація можливих освітніх втрат. На початку роботи педагог визначає освітні потреби учня/учениці, рівень опанування навчального матеріалу та питання, які потребують додаткової уваги. Подальша освітня діяльність будується на сильних сторонах дитини, уже сформованих компетентностях і спрямовується на підтримку її індивідуальної освітньої траєкторії, компенсацію виявлених прогалин та підготовку до повернення до навчання в закладі освіти.

Організація групових уроків має будуватися на таких підходах:

- гранична наповнюваність класу для проведення групового уроку становить до 15 учнів;
- забезпечення безпосередньої взаємодії педагога та учнів/учениць;
- використання диференційованого підходу, дотримання педагогічної етики, оптимальний темп уроку, зміна видів діяльності, активізація уваги, забезпечення ситуації успіху для кожного учня/кожної учениці;
- комплектування групи дітей одного класу. У разі необхідності до групового уроку можуть бути залучені учні/учениці з різних класів, ураховуючи тему уроку. У такій групі вчитель/вчителька повинен приділити увагу кожному, забезпечити індивідуальний підхід, навчити працювати як команда, не втрачаючи особисту мотивацію.

Уроки для учнів 5-11 класів проводяться:

- переважно в навчальному класі освітнього центру з використанням технічних засобів навчання;

- у разі зайнятості класу, за медичними рекомендаціями чи проханням батьків (інших законних представників) освітні послуги можуть надаватися в інших приміщеннях лікарні або у палаті за форматом «біля ліжка»;
- у разі сигналу «Повітряна тривога» освітня діяльність може бути продовжена в укритті в адаптованому форматі.

Тривалість уроку становить 45 хвилин. Між уроками, згідно з пунктом 3 розділу V Санітарного регламенту, у закладах загальної середньої освіти має бути передбачена перерва тривалістю не менше 10 хвилин.

Переглянути посилання

У разі перевтоми чи погіршення самопочуття учня/учениці тривалість уроку в індивідуальній формі може зменшуватися, проте рекомендуємо робити перерви та за можливості продовжувати проведення уроку після перерви в межах встановленої тривалості, під час групового уроку - тривалість навчальної діяльності для окремого учня/учениці може бути скорочена без загальної зміни тривалості уроку для інших учасників групового уроку, змінено вид діяльності, забезпечена окрема перерва для дітей, які цього потребують. Задля запобігання перевантаженню учнів/учениць доцільно змінювати види діяльності, робити перерви, проводити психолого-розвантажувальні вправи, використовувати проєктні чи розвивальні завдання.

Учителі щоденно подають інформацію завідувачу освітнього центру про кількість наданих освітніх послуг, учнів/учениць, які отримали ці послуги, характер їх надання (групова чи індивідуальна форма роботи), теми, які викладалися. Наприкінці місяця завідувач освітнього центру роздруковує облік проведених уроків. Облік підписує завідувач і вчитель, який надавав освітні послуги. Даний документ зберігається в освітньому центрі відповідно до номенклатури справ. Дані про учнів, які отримують або потребують отримання освітніх послуг (з розбивкою за ознакою статі), особливості організації таких освітніх послуг (із забезпеченням захисту персональних та медичних даних) передаються керівником освітнього центру Школи до секретаріату Школи щотижня, а у разі потреби - щодня.

Школа у своїй роботі з учнями/ученицями використовує планшети iPad, що дають можливість підібрати та використовувати різноманітні завдання, ігри, вправи, ілюстративні матеріали. Рекомендуємо заздалегідь підготувати матеріали відповідно до календарно-тематичного планування та надавати можливість учням/ученицям використовувати їх під час уроків. Види електронних освітніх ресурсів, вимоги до них, порядок їх розроблення та впровадження визначаються відповідно до Положення про електронні освітні ресурси, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 року № 1060 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 5 жовтня 2012 р. за № 1695/22007.

Також доступними є електронні версії підручників, які можна використовувати онлайн або за потреби зберегти на власному носії.

Переглянути посилання

При використанні технічних засобів навчання (далі - ТЗН) під час проведення навчального заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. Безперервна тривалість навчальної діяльності з ТЗН упродовж навчального заняття повинна бути: для учнів 5-7 класів - не більше 20 хвилин; для учнів 8-9 класів - 20-25 хвилин; для учнів 10-11(12) класів на 1-й годині занять до 30 хвилин, на 2-й годині занять - 20 хвилин. При здвоєних навчальних заняттях для учнів 10-11 класів — не більше 25-30 хвилин на першому навчальному занятті та не більше 15-20 хвилин на другому навчальному занятті (п.8, розділ V Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти).

Переглянути посилання

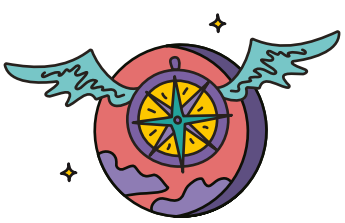
В освітніх просторах Школи наявні інтерактивні дошки, які можуть інтегруватися в освітній процес з дотриманням вимог щодо зорового режиму. Слід виважено обирати електронні освітні ресурси, ураховуючи їхню дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі. Додатково з можливостями інтерактивних дошок можна познайомитися на вебінарі за посиланням .

Переглянути поради та інструкції від компанії EdPro

Разом з тим радимо не ігнорувати традиційні види наочності та забезпечувати їх використання на уроках для урізноманітнення викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів та досягнення мети уроку, створення можливостей для залучення дітей до проєктної та предметної діяльності.

Водночас наголошуємо, що в освітньому процесі Школи може використовуватися лише навчальна література, що має грифи Міністерства освіти і науки України («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», «Схвалено для використання в освітньому процесі»).

Для забезпечення освітніх потреб учнів/учениць з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей та подолання освітніх втрат у Школі розроблені навчальні плани:



Навчальний план
для 5-9 класів державної установи «Школа супергероїв» на 2026/2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети/Інтегровані курси	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	2	2	2
	Українська література	1	1	1	1	1
	Іноземна мова	3	3	3	2	2
	Зарубіжна література	1	1	1	1	1
	Література корінного народу або національної меншини*	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	Мова корінного народу, або національної меншини*	1	1	1	1	1
Математична	Інтегрований курс "Математика"	3	3	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	1	1	1
Природнича	Інтегрований курс природничої освітньої галузі	1	-	-	-	-
	Біологія	-	-	1	1	1
	Географія	-	1	1	1	1
	Фізика	-	-	1	1	2
	Хімія	-	-	1	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Підприємництво і фінансова грамотність	-	-	-	0,5	0,5
Громадянська та історична	Інтегрований курс історії та громадянської освіти	1	1	1	-	-
	Історія України	-	-	-	1	1
	Всесвітня історія	-	-	-	1	1
	Громадянська освіта	-	-	-	0,5	0,5
	Правознавство	-	-	-	-	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1	1	1	1
Разом:		**14 (15,5*)**	**14 (15,5*)**	**16 (17,5*)**	**17 (18,5*)**	**18,5 (20*)**

* Для учнів, які вивчають мову корінного народу, національної меншини.

** Враховуючи специфіку надання освітніх послуг у закладах охорони здоров'я, навчальний план розроблено відповідно до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року №235, зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 17 серпня 2026 року №1430.

Переглянути посилання

Навчальний план
для 10-11 класів державної установи «Школа супергероїв» на 2026/2027 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		10	11
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	1	1
	Іноземна мова	2	2
	Зарубіжна література	1	1
	Мова та література корінного народу, національної меншини*	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1	1
	Всесвітня історія	1	1
	Громадянська освіта	1	-
Математика	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Природознавство	Біологія і екологія	1	1
	Географія	1	1
	Фізика і астрономія	2	2
	Хімія	1	1
Технології	Інформатика	1	1
Разом		**18 (20*)**	**17 (19*)**

* Для учнів, які вивчають мову корінного народу, національної меншини.

** Навчальний план розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня, затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 №408 у редакції, затвердженій наказом МОН від 20.06.2025 №890.

Переглянути посилання



Розробка календарно-тематичного планування: вчителі обирають модельну навчальну програму відповідно до Державних стандартів освіти, враховуючи Положення про взаємодію державної установи «Школа супергероїв» із закладами освіти, затверджене наказом державної установи «Школа супергероїв» від 10 квітня 2026 р. № 40-з. Кожен вчитель складає календарно-тематичне планування за відповідними навчальними предметами (інтегрованими курсами) враховуючи навчальні плани Школи на 2026/2027 навчальний рік. З шаблоном календарно-тематичного планування можна ознайомитися за посиланням:

Переглянути посилання

Із календарно-тематичного планування вилучаються самостійні та контрольні роботи, які можуть проводитися виключно за заявою батьків (інших законних представників) щодо забезпечення оцінювання очікуваних результатів навчання учнів/учениць.

Для побудови освітнього процесу з урахуванням освітніх втрат, навчальних можливостей і потреб учнів/учениць доцільно зберігати гнучкість календарно-тематичного планування протягом року. За потреби можуть бути змінені терміни опрацювання програмових тем відповідно до результатів засвоєння учнями/ученицями навчального матеріалу. Планування коригується на основі результатів діагностування знань та умінь учнів/учениць для забезпечення максимальної ефективності освітнього процесу.

Календарно-тематичне планування розглядається та погоджується методистом освітнього центру, після чого затверджується завідувачем. Під час підготовки планування варто враховувати методичні рекомендації навчально-методичної ради, а також інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році.

Під час підготовки до уроку слід враховувати травмочутливість навчального матеріалу, бути обережним, зважаючи на життєві умови кожної дитини (наприклад, твори про батьків, якщо дитина позбавлена їхньої опіки, чи мандрівки, якщо дитина обмежена в русі, тощо). Під час опрацювання потенційно чутливих тем, зокрема пов'язаних із війною, втратою, хворобою, родиною, політикою або релігією, педагог дотримується принципів травмочутливого навчання, враховує життєві обставини дітей та не спонукає їх до примусового розкриття особистого досвіду. Учню/учениці має бути надано можливість не відповідати на особисті запитання, обрати альтернативне завдання або припинити участь у діяльності, що викликає емоційний дискомфорт.

Важливою складовою процесу постійного вдосконалення освітньої системи та підвищення якості надання освітніх послуг є обмін досвідом з іншими освітніми центрами Школи.

Цей обмін здійснюється через кілька ключових механізмів:

1. Мережеві уроки:

- проведення спільних уроків у дистанційному форматі дає змогу об'єднати учнів/учениць з різних освітніх центрів. Це сприяє обміну знаннями та досвідом, а також підвищує мотивацію здобувачів освіти до навчання;
- використання інтерактивних платформ для проведення мережевих уроків, таких як Zoom, Google Meet або Microsoft Teams, забезпечує якісний зв'язок і можливість залучення великої кількості учасників.

2. Взаємовідвідування вчителів. Спільні методичні наради та обговорення результатів взаємовідвідувань, що сприяє узгодженню стандартів навчання та підвищенню професійного рівня педагогів.

За успішне виконання завдань та постійне відвідування уроків упродовж усього періоду лікування чи реабілітації діти можуть отримати дипломи досягнень.

Переглянути посилання

За особливі успіхи й активність учні/учениці мають змогу взяти у тимчасове користування (безпосередньо під час уроків або на один день) чарівний плащ супергероя.

Нагадуємо, що відповідно до пункту 12 Порядку, під час надання освітніх послуг в освітніх центрах Школи може здійснюватися формувальне та/або поточне оцінювання учнів/учениць. Також освітній центр Школи може організувати підсумкове оцінювання учнів/учениць у закладі освіти, де навчаються такі учні/учениці. Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти та науки України від 04.05.2026 року №722

Переглянути посилання

та методичних рекомендацій, затверджених наказом Міністерства освіти та науки України від 14.08.2026 року №1427.

Переглянути посилання

Оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць здійснюється за потребою та за згодою батьків (інших законних представників). За заявою батьків (інших законних представників), наданою у будь-якій зручній формі, зокрема з використанням засобів електронного зв'язку, освітній центр Школи може організувати підсумкове оцінювання учнів/учениць у закладі освіти, де навчаються такі діти.

Переглянути посилання

Відповідно до пункту 11 Порядку, особам, яким надавалися освітні послуги, упродовж року після завершення отримання освітніх послуг за заявою батьків (інших законних представників) надається довідка про отримані освітні послуги та їх обсяг, які були отримані під час перебування на стаціонарному лікуванні та/або надання реабілітаційної допомоги в закладах охорони здоров'я.

Переглянути посилання

Зазначена інформація за заявою батьків (інших законних представників), наданою у будь-якій зручній формі, зокрема з використанням засобів електронного зв'язку, може бути передана секретаріатом Школи до закладу освіти, де навчається дитина.

Отже, надання освітніх послуг учням/ученицям 5-11 класів у державній установі «Школа супергероїв» ґрунтується на індивідуальному підході до кожного учня/учениці, врахуванні стану здоров'я, освітніх потреб та індивідуальних можливостей, подоланні освітніх втрат та забезпеченні безперервності навчання.

Важливими напрямами освітньої діяльності на 2026/2027 навчальний рік є:

1. Продовження роботи в рамках реалізації реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа», що включає впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти.
2. Освіта з питань особистої безпеки, особливо актуальна в умовах воєнного або післявоєнного стану.
3. Психологічні аспекти організації освітнього процесу, включаючи підтримку емоційного та психологічного здоров'я учнів/учениць.
4. Забезпечення освітніх потреб дітей з урахуванням їхнього стану здоров'я.

Особлива увага приділяється формам навчання, серед яких переважно очне навчання в груповому форматі, індивідуальні заняття для дітей, які перебувають два і більше тижнів поспіль на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, та дистанційне навчання з використанням сучасних технологій.

Таким чином, державна установа «Школа супергероїв» забезпечує інтеграцію дітей в освітній процес незалежно від їхнього стану здоров'я та місця перебування, створюючи оптимальні умови для розвитку їхніх здібностей та формування необхідних компетентностей для подальшого життя.

РОЗДІЛ 5

ПІДТРИМКА ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: НА ШЛЯХУ ДО ВЛАСНОЇ СУПЕРСИЛИ

Методичні рекомендації щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в державній установі «Школа супергероїв» у 2026/2027 навчальному році



> Дякую, що бачите в моїй дитині не «особливі потреби», а особливі таланти, які ви допомагаєте розкрити щодня.
>
> «Я бачу, як світяться очі моєї доньки, коли ми йдемо на заняття. Для мене це найкращий доказ того, що ми на правильному шляху».
>
> Мама Марічки, 3 роки,
> вихованки освітнього центру в м. Мукачево

Забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП) на якісну, доступну та безперервну освіту залишається одним із пріоритетних напрямів діяльності державної установи «Школа супергероїв».

Відповідно до положень постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» від 28 жовтня 2021 року № 1160 (зі змінами), освітні центри забезпечують організацію та реалізацію освітнього процесу для осіб, які перебувають на стаціонарному лікуванні та/або отримують реабілітаційну допомогу в закладах охорони здоров'я. Надання освітніх послуг здійснюється з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини та передбачає організацію як постійної, так і тимчасової підтримки в освітньому процесі.

Звертаємо увагу, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 545 (зі змінами), визначення наявності або відсутності в особи особливих освітніх потреб належить виключно до повноважень інклюзивно-ресурсного центру (далі – ІРЦ). За результатами комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи ІРЦ надає висновок, в якому зазначає наявність або відсутність особливих освітніх потреб, а у разі їх встановлення – визначає категорію (категорії), тип (типи) особливих освітніх потреб труднощів.

Відповідно до чинного законодавства розрізняють п'ять категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів):

- інтелектуальні можуть полягати в обмеженні функціонування різного ступеня прояву передумов інтелекту (пам'яті, уваги, мислення, мовлення, вольових процесів, мотивації тощо), власне інтелекту (здатності до узагальнення,

абстрагування, міркування; продукування думки, судження; здатності робити висновки тощо), інвентарю інтелекту (набутих знань, умінь, навичок);

- функціональні (сенсорні, моторні, мовленнєві) - можуть полягати в обмеженні життєдіяльності різного ступеня прояву слухової, зорової, опорно-рухової (кістково-м'язової), мовленнєвої функцій (стосуватися відтворення звуко-складової структури слова; розбірливості мовлення; темпу і ритму; мелодико-інтонаційного малюнку; характеристик голосу; розрізнення звуків мовлення на слух; використання словникового запасу і граматики; перебігу читання, письма, комунікації);
- фізичні - можуть полягати в обмеженні функціонування різного ступеня прояву органів та кінцівок дитячого організму;
- навчальні - можуть полягати в обмеженні або своєрідності перебігу довільних видів діяльності різного ступеня прояву (писемного виду діяльності, математичних дій тощо);
- соціоадаптаційні (особистісні, середовищні труднощі)/ соціокультурні труднощі (зокрема, взаємодія з представниками осередків окремих культур, отримання інформації засобами жестової мови тощо), які можуть полягати в наявності бар'єрів на шляху до формування навичок: пристосування до умов соціального середовища; організації адекватної системи відносин із соціальними об'єктами; прояву рольової пластичності поведінки; інтеграції в соціальні групи, засвоєння стабільних соціальних умов, прийняття норм і цінностей нового соціального середовища, форм соціальної взаємодії; проявах наслідків психологічної травми, труднощів в освітньому процесі, пов'язаних з розладами психіки та поведінки.

Прояви наслідків психологічної травми також можуть бути підставою для визначення особливих освітніх потреб здобувачів освіти зокрема у разі наявності соціоадаптаційних/соціокультурних або інших труднощів, включно з навчальними.

Усі категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів) розрізняють за ступенями прояву, що впливають на рівень підтримки в освітньому процесі: **поодинокі незначні труднощі, труднощі легкого ступеня прояву, труднощі помірного ступеня прояву, труднощі тяжкого ступеня прояву, труднощі найтяжчого ступеня прояву.**

Визначені у висновку ІРЦ категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів) та ступені їх прояву є орієнтиром для педагогічних працівників під час організації надання освітніх послуг. Вони допомагають обрати оптимальні методи, форми та прийоми навчання, визначити необхідний рівень психолого-педагогічної підтримки, доцільність адаптації або модифікації змісту навчання, а також забезпечити індивідуальний підхід відповідно до потреб кожної дитини. Урахування цих рекомендацій сприяє створенню доступного, безпечного та ефективного освітнього середовища, що забезпечує умови для розвитку, навчання та успішної соціалізації дитини.

Основними пріоритетами забезпечення освіти дітей з ООП у 2026/2027 навчальному році в державній установі «Школа супергероїв» є:

- забезпечення якісного інклюзивного навчання для осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальних потреб;
- забезпечення підтримки в освітньому процесі для вихованців/учнів, які цього потребують (аналогічно до підтримки першого рівня, що забезпечується в закладах освіти);
- організація безпечного середовища для вихованців/учнів з ООП з урахуванням їхніх потреб;
- надання корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг (допомоги) відповідно до індивідуальних потреб вихованців/учнів;
- забезпечення адаптації чи модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), освітнього середовища та навчальних матеріалів;
- забезпечення психологічної підтримки в освітньому процесі вихованців/учнів з ООП;
- взаємодія з батьками/законними представниками дитини та медичним персоналом з метою забезпечення єдності вимог та підходів;
- сприяння проведенню комплексної психолого-педагогічної оцінки дітей у випадку виявлення ознак ООП.

Однією з необхідних умов забезпечення якісних освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами є належний рівень професійної компетентності педагогічних працівників. З метою організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини педагогічні працівники освітніх центрів повинні систематично вдосконалювати свої знання, уміння та практичні навички щодо роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби. Це сприятиме забезпеченню індивідуалізованого підходу до навчання, створенню безпечного та підтримувального освітнього середовища, а також застосуванню ефективних методів навчання, виховання і психолого-педагогічної підтримки відповідно до визначених потреб кожної дитини.

Звертаємо увагу!

Відповідно до ст. 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту» обов'язково – не менше 10% від загальної кількості годин підвищення кваліфікації – спрямовуються на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок у частині роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби.

Важливо приділяти особливу увагу своєчасному виявленню ознак особливих освітніх потреб, у тому числі пов'язаних із наслідками психологічної травми, для організації належного психолого-педагогічного супроводу та подальшої взаємодії освітнього центру з батьками/законними представниками, фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів та іншими спеціалістами. Такий підхід сприяє своєчасному виявленню потреб дитини та організації належної підтримки в освітньому процесі.

У разі, якщо до лікарні потрапила дитина, в якої педагогічні працівники освітнього центру помітили ознаки особливих освітніх потреб, необхідно:

- **організувати цілеспрямоване та систематичне спостереження** за дитиною з метою вивчення її індивідуальних особливостей, освітніх потреб та можливих труднощів у навчанні, поведінці чи соціальній адаптації (можливо дитина перші дні була сором'язлива, у пригніченому стані тощо);
- **на основі результатів спостереження забезпечити первинну підтримку** у межах можливостей освітнього центру. Це може включати: адаптацію навчальних завдань, створення сприятливого емоційного середовища, залучення до групових ігор та занять, підтримку соціальної взаємодії з однолітками, тимчасове зменшення навчального навантаження тощо;
- **якщо труднощі зберігаються, доцільно провести індивідуальну бесіду з батьками/законними представниками дитини** та порадити їм звернутися до ІРЦ. Пояснити, що проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки дасть змогу об'єктивно визначити рівень розвитку дитини, виявити її сильні сторони та потреби, а також забезпечити належну підтримку в освітньому процесі, зокрема в закладі освіти за місцем проживання.

У разі, якщо батьки/законні представники дитини погодилися на проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи та хочуть її провести в закладі охорони здоров'я, де проходить лікування та/або реабілітацію дитина, педагогічні працівники освітнього центру:

- **інформують батьків/законних представників про автоматизовану систему** (АС) ІРЦ та, за потреби, допомагають батькам/законним представникам дитини зареєструватися на порталі та подати необхідні документи;
- **за зверненням батьків/законних представників організовують умови для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки** розвитку особи фахівцями (консультантами) ІРЦ безпосередньо в лікарні;
- **надають допомогу батькам/законним представникам дитини** у спілкуванні з фахівцями (консультантами) ІРЦ з метою забезпечення найкращих інтересів дитини.

Переглянути посилання

У разі, якщо до лікарні потрапила дитина з особливими освітніми потребами, про що батьки/законні представники зазначили у формі згоди на надання освітніх послуг, завідувачу освітнього центру необхідно:

- **запропонувати батькам надати копію висновку** про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи. За потреби, копію висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, батьки/законні представники можуть отримати у своєму кабінеті на порталі АС ІРЦ;
- **визначити, які корекційно-розвиткові заняття необхідні для дитини.** Така інформація міститься у висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи;
- **запропонувати батькам/законним представникам дитини надати копію індивідуальної програми розвитку,** яку склали у закладі освіти, де наразі навчається дитина, та/або індивідуальну програму реабілітації (за наявності);

- **залучити за цивільно-правовим договором відповідного фахівця**, надавши до секретаріату копію висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Звертаємо увагу!
Копія висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи з особливими освітніми потребами зберігається разом із згодою на надання освітніх послуг.

Вихованці/учні з особливими освітніми потребами, які отримують освітні послуги в освітньому центрі та перебувають у закладі охорони здоров'я понад один навчальний рік, забезпечуються корекційно-розвитковими та/або психолого-педагогічними послугами (допомогою) відповідно до індивідуальної програми розвитку.

Індивідуальна програма розвитку для таких вихованців/учнів розробляється за формами, визначеними порядками організації інклюзивного навчання на відповідних рівнях освіти, затвердженими Кабінетом Міністрів України, з урахуванням особливостей організації надання освітніх послуг в державній установі «Школа супергероїв».

Для розроблення індивідуальної програми розвитку завідувач освітнього центру формує команду психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами, що складається з педагогічних та медичних працівників, які безпосередньо працюють з дитиною, практичного психолога із залученням за потреби фахівців інклюзивно-ресурсного центру та батьків/законних представників дитини, перекладача жестової мови (за потреби).

Корекційно-розвиткові та/або психолого-педагогічні послуги (допомога) надаються у вигляді занять (від 15 до 45 хвилин) у груповій (від 2 до 5 вихованців/учнів) чи індивідуальній формі на підставі цивільно-правових договорів, укладених з відповідними фахівцями.

Перелік психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, їх обсяг та фахівці, які можуть надавати зазначені послуги, визначено в пункті 7 висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи або в пункті 8 висновку про повторну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Примірний перелік додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) для осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти, які можуть бути зазначені у висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 р. № 88 (зі змінами):

- Ритміка
- Розвиток мовлення
- Лікувальна фізкультура
- Соціально-побутове орієнтування

- Корекція розвитку
- Орієнтування у просторі
- Розвиток слухового, зорового, тактильного сприймання мовлення та формування вимови
- Корекція зору
- Корекція та розвиток психофізичних функцій, використання елементів: кінезіотерапії, анімалотерапії (іпо-, каніс-, феліно-, орніто-), арттерапії (ізо-, драмо-, казко-, музико-, кіно-, піско-, ігро-, мульт-, фото-, кольоро-, пластилінової, танцювальної терапії, психогімнастики), працетерапії, ерготерапії, ароматерапії, Монтессорі-терапії тощо.
- Логоритміка та інші.

При залученні відповідного фахівця до надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг обов'язково враховується можливість проведення цього виду заняття в умовах закладу охорони здоров'я, доцільність їх проведення згідно з терміном перебування дитини в закладі охорони здоров'я, матеріально-технічне забезпечення освітнього центру, рекомендації лікарів.

Для дітей з ООП може бути забезпечена адаптація та/або модифікація змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів):

- адаптація змісту навчального предмета (інтегрованого курсу) - зміна методів і способів навчання, рівня складності завдань з урахуванням індивідуальних потреб вихованців/учнів з особливими освітніми потребами без зміни загального обсягу навчального навантаження та очікуваних результатів навчання;
- модифікація змісту навчального предмета (інтегрованого курсу) - зміна змісту (шляхом спрощення, виключення, об'єднання тощо) навчання з урахуванням особливих освітніх потреб вихованців/учнів із зміною загального обсягу навчального навантаження та очікуваних результатів навчання.

Адаптація передбачає збереження незмінними цілей та очікуваних результатів навчання, водночас надаючи педагогічному працівнику змогу застосувати індивідуальний підхід у виборі методів і способів роботи з дитиною. Натомість модифікація передбачає внесення змін до змісту, цілей та очікуваних результатів навчання.

Потреба адаптації чи модифікації змісту навчальних предметів/інтегрованих курсів зазначається у висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи та/або в індивідуальній програмі розвитку, яка складається в закладі освіти або в освітньому центрі державної установи «Школа супергероїв».

Сфери застосування адаптацій та модифікацій:

- пристосування середовища (доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму; використання меблів, які можна адаптувати під індивідуальні потреби дітей (регульовані парти й стільці, в яких змінюється висота, кут нахилу стільниці, підлокітники, підставки для ніг, м'які модулі та пуфи тощо); зонування (навчальна, ігрова, релаксаційна зони) тощо);

- психолого-педагогічні стратегії (збільшення часу на виконання завдань; чергування видів діяльності; виконання завдання за зразком; управління часом; аудіо/відео кольорові орієнтири тощо);
- навчальні матеріали та завдання (спрощення інструкції до завдання; картки-підказки; друковані тексти різних розмірів; використання спеціальних зошитів зі збільшеними клітинками, чи збільшеним розлінуванням, використання шрифтів без засічок (Arial, Century Gothic, Comic Sans) тощо).

Приклади адаптації та модифікації за сферами застосування:

Переглянути приклади

У разі, якщо дитина навчається в спеціальному закладі освіти чи в спеціальних групах/класах закладів освіти, мають бути використані програми для спеціальних закладів освіти, що містять корекційно-розвитковий складник.

Інформацію про те, чи потребує дитина використання спеціальних програм, можна дізнатися у батьків/законних представників дитини або така інформація може бути зазначена в заяві на надання освітніх послуг.

Наголошуємо, що в освітньому процесі освітні центри державної установи «Школа супергероїв» можуть використовувати лише навчальну літературу, що має грифи Міністерства освіти і науки України («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», «Схвалено для використання в освітньому процесі») або висновок «Схвалено для використання в закладах загальної середньої освіти». Перелік грифованої навчальної літератури доступний на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України та на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» або у каталозі.

Перелік навчальної літератури

Каталог «Корекційна та інклюзивна освіта»

Особливу увагу необхідно приділяти створенню безпечних умов для дітей з особливими освітніми потребами та їх психологічній підтримці. З цією метою доцільно завчасно ознайомити дітей з укриттям, перевірити його доступність та безпечність з урахуванням індивідуальних потреб дітей, додатково опрацювати алгоритм дій під час повітряної тривоги чи інших надзвичайних ситуацій. Також необхідно завчасно підготувати дидактичні матеріали, які можуть використовуватися під час перебування в укритті для продовження надання освітніх послуг, забезпечення психологічної підтримки дітей та організації їхньої взаємодії з однолітками.

Важливо створити безпечне, комфортне та інклюзивне освітнє середовище, приділяючи увагу запобіганню проявам булінгу, дискримінації та будь-яких форм упередженого ставлення до дітей з особливими освітніми потребами.

Не менш важливим є формування в інших вихованців/учнів толерантності, взаємоповаги та розуміння індивідуальних особливостей кожної дитини. З цією метою доцільно організовувати спільні групові заняття, виховні заходи та інші види діяльності, що сприяють розвитку взаємодії, взаємопідтримки та відчуття успіху кожного вихованця/учня.

Ефективна організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами потребує постійної взаємодії педагогічних працівників із батьками (іншими законними представниками) та медичними працівниками. Така співпраця сприяє узгодженню підходів до навчання, виховання та психолого-педагогічної підтримки дитини. У взаємодії з батьками доцільно будувати конструктивний діалог, акцентуючи увагу на сильних сторонах і досягненнях дитини, спільно визначати освітні та корекційно-розвиткові цілі, а також забезпечувати послідовність узгоджених підходів для досягнення запланованих результатів.

Важливі аспекти організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами:

Під час організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами педагогічним працівникам доцільно керуватися такими основними принципами:

- своєчасно виявляти ознаки особливих освітніх потреб, бути уважними до індивідуальних особливостей дитини та визначати потребу в додатковій підтримці;
- у разі виявлення ознак особливих освітніх потреб надавати батькам (законним представникам) необхідну інформаційну та консультативну підтримку щодо проходження комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи в інклюзивно-ресурсному центрі та враховувати її результати під час організації освітнього процесу;
- забезпечувати надання якісних освітніх послуг відповідно до індивідуальних потреб, можливостей та здібностей кожної дитини;
- планувати та організовувати освітній процес з урахуванням стану здоров'я дитини, рекомендацій медичних працівників, особливостей лікування чи реабілітації;
- застосовувати індивідуальний підхід, забезпечувати адаптацію або модифікацію змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), навчальних матеріалів, темпу, методів і способів подання навчальної інформації відповідно до визначених потреб дитини;
- створювати безпечне, доступне, безбар'єрне та підтримувальне освітнє середовище;

- сприяти психологічному благополуччю, розвитку соціальних навичок, комунікації та успішній взаємодії дітей з однолітками;
- запобігати проявам дискримінації, булінгу та будь-яким формам упередженого ставлення до дітей з особливими освітніми потребами;
- дбати про безпеку дітей, зокрема формувати навички дій під час повітряної тривоги та інших надзвичайних ситуацій з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей і потреб;
- забезпечувати ефективну взаємодію педагогічних працівників із батьками (законними представниками), медичними працівниками, фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів та іншими спеціалістами для створення єдиного підходу до підтримки дитини.

Звертаємо увагу педагогічних працівників на необхідність використання в професійній діяльності людиноцентричної термінології відповідно до чинного законодавства України. Під час усного та письмового спілкування, ведення документації й підготовки освітніх матеріалів рекомендується застосовувати формулювання, які насамперед акцентують увагу на особистості дитини, її функціональних труднощах, індивідуальних освітніх потребах та необхідному рівні підтримки, а не на медичному діагнозі чи стані здоров'я. Такий підхід відповідає принципам інклюзивної освіти, безбар'єрності, недискримінації та поваги до людської гідності.



РОЗДІЛ 6

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СУПЕРГЕРОЇВ: ВІД ПІДТРИМКИ ДО ДОПОМОГИ

Методичні рекомендації щодо діяльності практичних психологів державної установи «Школа супергероїв» та пріоритетні напрями роботи у 2026/2027 навчальному році



> Для нашої родини робота психолога Школи супергероїв стала надзвичайно важливою підтримкою. У донечки є особливості розвитку, тому їй непросто адаптуватися до нових умов, взаємодіяти з незнайомими людьми та виражати свої емоції. Психолог не лише допоміг їй відволіктися від лікування через гру й творчість, а й цілеспрямовано працював над тим, щоб знизити тривожність, допомогти легше йти на контакт і спокійніше реагувати на зміни. Ми помітили позитивні зміни вже під час перебування в лікарні. Щиро вдячні за професіоналізм, терпіння та індивідуальний підхід до нашої дитини.
>
> Мама Насті, 4 річної
> вихованки освітнього центру в м. Чернівці

Організація психологічної підтримки вихованців/учнів освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв» здійснюється на засадах системного підходу до забезпечення психологічної безпеки та збереження психічного здоров'я дітей і є результатом узгодженої діяльності всіх педагогічних працівників. Специфіка діяльності практичного психолога визначається умовами перебування вихованців/учнів на стаціонарному лікуванні або реабілітації, тому психологічний супровід ґрунтується на принципах безперервності, наступності та індивідуального підходу з урахуванням стану здоров'я дитини й особливостей її перебування у закладі охорони здоров'я. Психологічна підтримка може здійснюватися безпосередньо в палаті («біля ліжка»), а за потреби, зумовленої безпековою ситуацією, - в укритті із дотриманням умов, необхідних для її надання.

Відповідно до професійних повноважень: вихователі, асистенти вихователів, вчителі та асистенти вчителів забезпечують щоденну педагогічну підтримку, створення безпечного освітнього середовища, спостереження за змінами в поведінці та емоційному стані дітей, а за потреби інформують практичного психолога.

Практичний психолог освітнього центру забезпечує цілеспрямовану психологічну підтримку вихованців/учнів у межах професійної компетентності, що включає психологічну діагностику, консультування, профілактичну, корекційну, просвітницьку та організаційно-методичну діяльність.

Основним завданням практичного психолога є своєчасне виявлення психоемоційних труднощів, надання психологічної допомоги, підтримка психічного здоров'я та сприяння реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини.

В освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» психологічна підтримка реалізується на таких рівнях:

Перший рівень - створення психологічно безпечного освітнього середовища, що забезпечується всіма учасниками освітнього процесу та передбачає формування атмосфери довіри, прийняття й підтримки, дотримання принципів поваги до гідності дитини, попередження проявів насильства, булінгу, дискримінації та інших ризиків для психічного благополуччя вихованців/учнів.

В умовах освітнього простору освітнього центру державної установи «Школа супергероїв» особливого значення набуває створення комфортного освітнього середовища з урахуванням перебування дітей у закладі охорони здоров'я, особливостей лікування, реабілітації та можливих змін їхнього фізичного й емоційного стану.

Другий рівень - базова психолого-педагогічна підтримка та реагування, яка здійснюється педагогічними працівниками освітнього центру в межах їхніх професійних повноважень через щоденну підтримувальну взаємодію з вихованцями/учнями, спостереження за їхнім емоційним станом, поведінкою, змінами у самопочутті та своєчасне інформування практичного психолога.

До основних завдань цього рівня належать:

- підтримка позитивного емоційного стану дитини;
- формування відчуття безпеки та довіри;
- використання педагогічних стратегій підтримувальної взаємодії;
- своєчасне інформування практичного психолога про виявлені труднощів або потреби дитини.

Третій рівень - цілеспрямована психологічна допомога, яку забезпечує практичний психолог через проведення діагностичної, консультативної, профілактичної та корекційної роботи з урахуванням стану здоров'я, вікових та індивідуальних особливостей вихованців/учнів.

У межах цього рівня практичний психолог:

- визначає особливості психоемоційного стану дитини;
- надає психологічну допомогу відповідно до виявлених потреб;
- розробляє рекомендації педагогічним працівникам щодо організації взаємодії з дитиною;
- бере участь у визначенні умов реалізації індивідуальної освітньої траєкторії вихованця/учня;
- здійснює моніторинг динаміки психологічного стану дитини.

Четвертий рівень - спеціалізована допомога, що передбачає взаємодію із зовнішніми фахівцями у сфері психічного здоров'я за потреби та в межах законодавства щодо захисту персональних даних і прав дитини.

Застосовується у випадках, коли потреби вихованця/учня виходять за межі професійної компетентності працівників освітнього центру.

Практичний психолог у межах компетенції та відповідно до чинного законодавства:

- сприяє організації взаємодії з відповідними фахівцями у сфері психічного здоров'я;
- забезпечує врахування рекомендацій фахівців під час організації освітнього процесу;
- дотримується вимог щодо конфіденційності та захисту персональних даних дитини.

Реалізація зазначених рівнів психологічної підтримки потребує узгодженої взаємодії учасників освітнього процесу в межах професійних повноважень.



Звертаємо увагу, що завідувач освітнього центру забезпечує організацію та координацію такої взаємодії, створює умови для виконання професійних завдань педагогічними працівниками, зокрема практичним психологом, та сприяє налагодженню співпраці із закладом охорони здоров'я, закладами освіти, в яких навчаються вихованці/учні, та іншими установами й фахівцями.

Основні напрями діяльності практичного психолога освітнього центру у 2026/2027 навчальному році

Просвітницька робота

Просвітницька діяльність практичного психолога є складовою системи психолого-педагогічного супроводу в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» та спрямована на формування психологічної культури, збереження психічного здоров'я, розвиток навичок безпечної поведінки, соціальної взаємодії та відповідального ставлення до власного здоров'я учасників освітнього процесу. Зміст просвітницької роботи визначається віковими, індивідуальними та психоемоційними особливостями вихованців/учнів, станом їхнього здоров'я, умовами перебування у закладі охорони здоров'я та актуальними потребами освітнього середовища.

Просвітницька діяльність охоплює такі напрями:

- підвищення обізнаності вихованців/учнів та педагогічних працівників з питань ментального здоров'я, психогігієни, емоційної грамотності, подолання стресу, розвитку комунікативних навичок, толерантності та культури взаємодії;
- проведення профілактичної роботи щодо насильства, булінгу, кібербулінгу, лудоманії, залежностей, суїцидальних і самоушкоджувальних проявів, ризикованої поведінки та інших актуальних соціально-психологічних ризиків;
- організація тренінгів, інтерактивних занять, тематичних заходів, інформаційних кампаній та інших форм психологічної просвіти;
- поширення психолого-педагогічних знань через інформаційні матеріали (пам'ятки, буклети, відеоматеріали тощо);

- формування позитивного ставлення до звернення по психологічну допомогу та подолання стигматизації питань психічного здоров'я;
- здійснення просвітницької роботи з педагогічними працівниками щодо підтримки дітей у кризових ситуаціях, пов'язаних із війною, втратою, травматичним досвідом або вимушеним переміщенням.

Просвітницька діяльність практичного психолога має профілактичний, підтримувальний та розвивальний характер, сприяє створенню безпечного й психологічно комфортного середовища, зниженню ризиків дезадаптації вихованців/учнів та підтримці їхнього психоемоційного благополуччя в умовах стаціонарного лікування та реабілітації.

Особливості психологічного супроводу дітей із сімей ветеранів

Особливої уваги потребує психологічний супровід дітей із сімей ветеранів, військовослужбовців, загиблих (померлих), поранених, зниклих безвісти та полонених Захисників і Захисниць України. Такі діти можуть мати підвищений ризик виникнення психоемоційних труднощів, пов'язаних із переживанням втрати, тривалим розлученням із батьками, тривогою за їхнє життя, вторинною травматизацією або складнощами адаптації до змін у сімейному середовищі.

Психологічна підтримка таких дітей є важливим чинником збереження їхнього психічного здоров'я, емоційного благополуччя та успішної соціалізації в умовах освітнього процесу.

Під час психологічного супроводу дітей із сімей ветеранів, військовослужбовців, загиблих (померлих), поранених, зниклих безвісти та полонених Захисників і Захисниць України **рекомендуємо практичним психологам**:

- здійснювати вивчення психоемоційного стану дитини через спостереження, бесіди, анкетування та інші відповідні методи;
- враховувати можливі прояви тривожності, замкнутості, агресивності, зниження мотивації, труднощів адаптації;
- створювати безпечне та підтримувальне середовище, вільне від стигматизації й оцінювання;
- уникати нав'язливого обговорення травматичних тем без готовності дитини до їх опрацювання;
- надавати індивідуальну психологічну підтримку та за потреби рекомендувати звернення до профільних фахівців;
- використовувати ресурсні методи роботи: арттерапію, ігротерапію, пісочну терапію, техніки емоційної саморегуляції та релаксації.

Важливим напрямом роботи є також психологічна просвіта педагогічних працівників щодо розпізнавання ознак травматизації, формування емпатійного стилю взаємодії, використання ненасильницької комунікації та недопущення стигматизації дітей.

Просвітницька робота щодо формування безпечної поведінки та здорових стосунків

Особливої актуальності для підлітків набуває просвітницька робота з питань статевого дозрівання, репродуктивного здоров'я, здорових міжособистісних стосунків та профілактики ризикованої поведінки.

Психологічний супровід у цьому напрямі має бути орієнтований на формування відповідального ставлення до власного здоров'я, розвиток критичного мислення, навичок протидії тиску, розпізнавання проявів насильства, побудову поважних і рівноправних взаємин.

Комплексна сексуальна освіта (КСО), що реалізується у взаємодії з педагогічними працівниками та медичними фахівцями, є одним із інструментів профілактики ризикованої поведінки та формування безпечного освітнього середовища.

Навчально-методичні матеріали щодо впровадження КСО наведені наприкінці розділу Просвітницький напрям за посиланням Корисні ресурси.

Рекомендації для практичних психологів освітніх центрів щодо реалізації просвітницького напряму роботи

1. Забезпечувати цілеспрямовану просвітницьку роботу, адаптовану до умов надання освітніх послуг у закладах охорони здоров'я, з урахуванням віку, стану здоров'я та психоемоційного стану дітей:
- підвищувати рівень поінформованості вихованців/учнів та педагогічних працівників щодо питань збереження психічного здоров'я, прав людини, безпечної поведінки, толерантності, соціальної згуртованості та культури спілкування;
- організовувати тренінгові, інтерактивні й інформаційні заходи, спрямовані на профілактику насильства, булінгу, суїцидальної та самоушкоджувальної поведінки, лудоманії; розвиток емоційного інтелекту, стресостійкості, навичок саморегуляції; формування навичок інформаційної безпеки, медіаграмотності та безпечного користування цифровими ресурсами;
- здійснювати превентивні заходи з протидії інформаційно-психологічному впливу, зокрема з питань ризику вербування дітей і молоді до небезпечних інтернет-спільнот або протиправної діяльності.

2. Підтримувати культуру звернення по психологічну допомогу:
- формувати позитивне ставлення до професійної допомоги психолога;
- долати стигми навколо психічного здоров'я через інформаційні матеріали (пам'ятки, відео, соціальні мережі державної установи «Школа супергероїв» тощо).

3. Здійснювати просвітницьку роботу в умовах війни:
- забезпечувати інформаційну підтримку вихованців/учнів та педагогів стосовно реагування на виклики війни, втрати, травмування, адаптації до нових умов життя.

4. Приділяти особливу увагу психологічному супроводу дітей із родин ветеранів:

- усвідомлювати ризики: вторинна травматизація, тривожність, розлади адаптації, замкнутість або агресія;
- забезпечувати в освітньому центрі атмосферу психологічної безпеки та підтримки, уникаючи тиску й тригерних тем;
- забезпечувати індивідуальний супровід, враховуючи психоемоційний стан дитини; проводити бесіди.

5. Надавати педагогам методичну підтримку щодо виявлення у вихованців/учнів ознак психологічної травматизації та навчати педагогічний колектив методам емпатійної та безпечної взаємодії.

Корисні ресурсни з просвітницького напряму

Діагностичний напрям

Діагностична діяльність практичних психологів освітніх центрів спрямована на вивчення індивідуальних психоемоційних особливостей вихованців/учнів в умовах стаціонарного лікування або реабілітаційної допомоги, своєчасне виявлення порушень у сфері емоційного, когнітивного чи поведінкового функціонування. Важливою складовою є оцінка впливу стресогенних чинників, зумовлених станом здоров'я, тривалим лікуванням, соціальними втратами або змінами в сімейному середовищі, воєнним станом.

Результати діагностики дозволяють сформувати обґрунтовані рекомендації для педагогів, сприяти створенню індивідуального підходу до кожної дитини, адаптувати освітнє середовище до її психічного стану та потреб, а також забезпечити ефективну профілактику вторинної психологічної травматизації.

Під час здійснення діагностичного напряму роботи практичний психолог освітнього центру самостійно визначає потребу у плануванні, організації та проведенні процедури психологічної діагностики, враховуючи особливості розвитку та вікові особливості вихованців/учнів, їх стан здоров'я, рекомендації лікарів закладу охорони здоров'я. Здійснення психологічного дослідження дозволяє окреслити подальші шляхи супроводу вихованців/учнів в умовах стаціонарного лікування або реабілітаційної допомоги.

Основні напрями діагностичної роботи:

Вивчення психоемоційного стану вихованців/учнів:

- виявлення рівня тривожності, стресу тощо;
- оцінка адаптації учнів/учениць до нових умов навчання, зокрема для дітей, які стали внутрішньо переміщеними особами або пережили травмуючі події.

Пізнавальний розвиток:

- оцінка пізнавальних процесів;
- аналіз навчальних труднощів;
- визначення потреби в адаптації освітнього середовища та залученні інших фахівців.

Оцінювання соціальної взаємодії та міжособистісних відносин вихованців/учнів в умовах освітнього центру:

- вивчення рівня соціальної адаптації вихованців/учнів, зокрема в умовах тривалого перебування на лікуванні чи реабілітації;
- аналіз сформованості комунікативних навичок;
- аналіз взаємодії з однолітками та дорослими;
- виявлення соціальної ізоляції, конфліктності, труднощів спілкування.

Результати такої оцінки є підставою для планування психопрофілактичних та корекційних заходів, спрямованих на створення підтримуючого, безпечного мікроклімату в умовах тимчасового освітнього середовища.

Оцінка факторів психосоціального ризику в умовах освітнього центру:

- комплексний аналіз середовищних, особистісних і поведінкових чинників, які можуть свідчити про підвищену вразливість вихованців/учнів до психоемоційного виснаження, посттравматичних реакцій або розвитку психологічної дезадаптації;
- ідентифікація дітей, які перебувають у ситуації соціального чи емоційного неблагополуччя (зокрема внаслідок впливу насильства, втрат, бойових дій);
- визначення категорій дітей, які можуть потребувати посиленого психолого-педагогічного супроводу через перебування у стані стресу, підвищеної тривожності, ризику девіантної чи залежної поведінки;
- виявлення ознак потенційної вразливості дітей до деструктивного інформаційного впливу та інших психосоціальних ризиків.

Оцінювання зазначених факторів дає змогу своєчасно ініціювати міждисциплінарну взаємодію, зокрема залучення відповідних служб, для створення безпечного та підтримувального освітнього середовища з урахуванням індивідуальних потреб вихованців/учнів.

Моніторинг психічного здоров'я педагогічного колективу:

- вивчення психологічного стану педагогів, спрямоване на виявлення симптомів стресу, вигорання або інших психоемоційних порушень;
- оцінка потреби в підтримувальних заходах для педагогів, які працюють в умовах стресу.

При плануванні психодіагностичної роботи практичний психолог освітнього центру має врахувати наступне:

1. Основні етапи діагностичної роботи практичного психолога мають обов'язково включати визначення мети та завдань діагностики.
2. Доцільно проводити психологічну діагностику на початку та наприкінці надання психологічної допомоги, а також у процесі її здійснення (за потреби) з метою обрання або коригування способу надання, методу та обсягу психологічної допомоги.
3. Психодіагностичний інструментарій, який застосовується у роботі, має бути перевірений на практиці, бути валідним і мати відомості про експертизу відомих фахівців, яку він пройшов.
4. Перелік методик має складати певний мінімум, який знадобиться практичному психологу у вирішенні типових і найбільш поширених проблем вихованців/учнів та педагогів відповідно до особливостей функціонування кожного освітнього центру.

5. Методики, що застосовуються, мають бути простими у практичному застосуванні, найбільш поширеними серед професійної спільноти та не потребувати багато часу для їх вивчення.

Рекомендації для практичних психологів освітніх центрів щодо реалізації діагностичного напряму роботи

1. Здійснювати системну психодіагностичну діяльність щодо вихованців/учнів в умовах освітнього центру, з особливою увагою до осіб, які перебувають у стані психоемоційного напруження, мають досвід травматичних подій або ознаки особливих освітніх потреб.
2. Проводити психодіагностичне обстеження педагогічних працівників з метою виявлення рівня їхнього емоційного стану та потреби в ресурсах для підтримки професійного благополуччя.
3. У разі виявлення у вихованців/учнів ризиків психоемоційних порушень або складнощів соціалізації – розробляти та реалізовувати психокорекційні та розвивальні заходи у межах своєї компетенції.
4. Забезпечувати дотримання принципів конфіденційності, добровільності та етичних стандартів при проведенні всіх психодіагностичних процедур.
5. Вибудовувати міждисциплінарну взаємодію з іншими спеціалістами (педагогами, лікарями, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру тощо) з метою комплексного супроводу дітей, які потребують особливої уваги.

У роботі практичного психолога доцільно використовувати сучасний стандартизований психодіагностичний інструментарій, валідність і надійність якого підтверджено науковими дослідженнями. Зокрема, практичним психологам, які пройшли відповідне навчання, рекомендується застосовувати методику SAFA (Психіатричні шкали самооцінювання для дітей та підлітків) як один із інструментів комплексної оцінки психоемоційного стану вихованців/учнів. Застосування таких інструментів сприяє комплексному оцінюванню психоемоційного стану вихованців/учнів, своєчасному виявленню психологічних труднощів, визначенню потреб у психологічній підтримці та підвищенню якості психологічного супроводу.

Орієнтовний перелік психодіагностичних методик, рекомендованих для використання в діяльності практичних психологів освітніх центрів, наведено за посиланням «Діагностичний інструментарій».

Діагностичний інструментарій

Профілактичний напрям

Профілактична робота практичних психологів освітніх центрів спрямована на своєчасне виявлення чинників, що можуть негативно впливати на психічне здоров'я вихованців/учнів та педагогів, а також на формування безпечного, психологічно комфортного середовища для навчання й виховання.

Особливого значення така діяльність набуває в умовах воєнного стану, коли вихованці/учні та педагогічні працівники потребують стабільної, підтримувальної атмосфери.

Профілактична робота передбачає:

- запобігання розвитку психоемоційного виснаження, тривожних станів, поведінкових та адаптаційних порушень у здобувачів освіти;
- зниження ризиків дезадаптації, соціальної напруженості та міжособистісних конфліктів у навчальному середовищі;
- підвищення психологічної обізнаності педагогічних працівників у питаннях психогігієни, емоційного саморегулювання, способів ненасильницької взаємодії з дітьми.

Профілактичні заходи реалізуються з урахуванням вікових, індивідуальних, психоемоційних особливостей вихованців/учнів та у співпраці з педагогічними працівниками.

Методами профілактичної роботи можуть бути:

- проведення психоосвітніх заходів: лекцій, семінарів, тренінгів для вихованців/учнів та педагогів;
- впровадження програм психоосвітніх заходів, спрямованих на підвищення рівня психічної стійкості та здоров'я;
- розроблення та поширення інформаційних матеріалів (буклети, відео тощо), що інформують про способи збереження психічного здоров'я;
- проведення тренінгів з розвитку емоційної грамотності, навичок саморегуляції та соціальної адаптації тощо.

Основні напрями профілактичної роботи:

Психологічна профілактика стресових і травматичних впливів:

- проведення тренінгів і семінарів, спрямованих на управління стресом, розвиток емоційної стійкості та навичок саморегуляції для педагогів та учнів;
- організація заходів, що сприяють зниженню рівня тривожності, депресії та психоемоційних розладів, викликаних умовами воєнного стану;
- надання індивідуальних консультацій.

Профілактика насильства, в тому числі булінгу, торгівлі людьми:

- проведення тематичних бесід, тренінгів для дітей та педагогів з протидії булінгу, насильства, дискримінації та інших негативних явищ;
- впровадження заходів щодо створення безпечного освітнього середовища в освітньому центрі.

Важливо, щоб вихованці/учні та педагогічний колектив освітнього центру відчували себе в безпеці та знали, що їхні права будуть захищені. Для цього необхідно впроваджувати політику нульової толерантності до будь-яких проявів насильства та забезпечувати психологічну підтримку для постраждалих від насильства. Працівники освітніх центрів Школи повинні бути ознайомлені з інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, у тому числі домашнього насильства, експлуатації, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною.

Профілактика алкогольної, наркотичної та інших форм залежностей у підлітків:

- проведення профілактичних заходів, спрямованих на попередження різних форм залежностей у підлітків;
- організація тренінгів та лекцій для підлітків щодо небезпеки шкідливих звичок і розвитку навичок здорового способу життя;
- співпраця в межах професійної компетенції з медичними працівниками та працівниками поліції для проведення заходів з профілактики.

Профілактика емоційного вигорання серед педагогів:

- проведення профілактичних заходів для запобігання емоційному вигоранню;
- проведення тренінгів та семінарів з розвитку навичок стресостійкості та психологічної підтримки;
- надання консультативної та психологічної допомоги педагогам для збереження їхнього психічного здоров'я.

Профілактика соціальної ізоляції та розвиток навичок соціалізації:

- організація заходів, спрямованих на розвиток соціальних навичок вихованців/учнів особливо для дітей з особливими освітніми потребами, учнів, які пережили травматичні ситуації;
- проведення тренінгів для вихованців/учнів щодо розвитку навичок конструктивної комунікації, роботи в команді та вирішення конфліктів.

Профілактика психічних розладів серед учнів:

- психологічні консультації та корекційні програми для вихованців/учнів з підвищеним рівнем тривожності, депресії, проблемами в соціалізації або труднощами у навчанні;
- раннє виявлення дітей, які мають ознаки психічних розладів, і організація системної роботи щодо їх психоемоційної підтримки, корекції в межах професійної компетенції та залучення додаткових фахівців у разі потреби.

Профілактика суїцидальної та самоушкоджувальної поведінки серед дітей і підлітків:

- формування навичок емоційної саморегуляції, стресостійкості та вирішення конфліктів;
- розвиток позитивної самооцінки, впевненості в собі та ціннісного ставлення до життя;
- виявлення дітей з груп ризику та надання їм психолого-педагогічної підтримки;
- підготовка педагогів до розпізнавання тривожних сигналів у поведінці учнів;
- формування позитивного мікроклімату в освітньому центрі;
- проведення скринінгу психоемоційного стану дітей з використанням опитувальників і тестів;
- надання консультацій дітям, підліткам та педагогам, які перебувають у кризовому стані;

- раннє виявлення психічних розладів у дітей і скерування до фахівців (психіатра, психолога, психотерапевта);
- надання інформації про кризові центри та гарячі лінії для дітей і підлітків;
- проведення тренінгів, занять для дітей та підлітків, а також вчителів щодо попередження суїцидальної поведінки;
- поширення матеріалів (брошур, відео тощо) про збереження психічного здоров'я;
- протидія романтизації або популяризації суїциду в медіа та соціальних мережах;
- співпраця, в межах професійної компетенції, із закладом охорони здоров'я, в якому вихованці/учні освітнього центру перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога.

Особливості підліткового та дитячого суїциду

Протокол безпеки

Освітні центри державної установи «Школа супергероїв» мають бути просторами психологічної безпеки, атмосфери підтримки, поваги та чутливості до стану кожної дитини. Практичні психологи освітніх центрів відіграють ключову роль у створенні атмосфери довіри, де вихованці/учні можуть відкрито говорити про свої переживання. Часто саме практичний психолог освітнього центру стає першим, хто помічає зміни у поведінці дитини, зниження інтересу до життя, ознаки депресії чи самотності.

Профілактична робота має бути орієнтованою на інформування вихованців/учнів та педагогічних працівників щодо збереження психічного здоров'я, реагування на ознаки емоційної дезорганізації, а також підвищення психологічної компетентності.

Вихованці/учні й педагогічні працівники мають знати, що можуть звернутися по допомогу, коли відчувають тривогу, стрес чи втрату ресурсу. Практичний психолог сприяє тому, щоб кожна дитина в освітньому центрі почувалася почутою, підтриманою й у безпеці.

Рекомендації для практичних психологів освітніх центрів щодо реалізації профілактичного напряму роботи

1. Проводити регулярні профілактичні заходи в освітньому центрі з урахуванням актуальних проблем, таких як стрес, насильство, залежності, суїцидальна поведінка тощо.
2. Залучати до профілактичної роботи вихованців/учнів та педагогів, підвищуючи їх обізнаність про важливість підтримки психічного здоров'я.
3. Враховувати індивідуальні потреби вихованців/учнів і педагогів, надаючи їм фахову допомогу та ресурси для покращення психоемоційного стану.

4. Співпрацювати з іншими фахівцями в межах професійної компетенції (медичними працівниками, юристами, поліцією) для комплексної профілактики та підтримки учасників освітнього процесу.

Корисні ресурси з профілактичного напряму роботи

Корекційний напрям

Корекційна робота практичних психологів освітніх центрів спрямована на підтримку вихованців/учнів, які мають психоемоційні, поведінкові або навчальні труднощі, а також на допомогу в подоланні різноманітних психологічних проблем, що виникають у процесі розвитку. Основною метою корекційної роботи є полегшення або усунення негативних проявів і розладів, що можуть впливати на адаптацію вихованців/учнів до навчального процесу, соціуму та розвитку їхнього потенціалу.

Основні напрями корекційної роботи

Корекція психоемоційних розладів.

Надання психологічної допомоги вихованцям/учням із підвищеним рівнем тривожності, депресивними проявами, фобіями, стресовими розладами та іншими психоемоційними труднощами, що можуть виникати в умовах воєнного стану та соціальної нестабільності. Проведення індивідуальних психокорекційних занять, спрямованих на подолання страхів, емоційних переживань, соціальної ізоляції, а також розвиток емоційної грамотності та навичок саморегуляції.

Корекція поведінкових порушень.

Психологічний супровід вихованців/учнів, які мають труднощі в регуляції поведінки, проявляють імпульсивність, агресивність або ознаки гіперактивності. Корекційна робота включає розвиток навичок самоконтролю та емоційної регуляції, формування відповідальної поведінки, розвиток соціальних навичок, конструктивної взаємодії, емпатії, мирного врегулювання конфліктів, а також індивідуальне консультування з метою зниження деструктивних проявів і підтримки емоційної стабільності.

Такі дії здійснюються відповідно до потреб вихованців/учнів освітнього центру та спрямовані на створення безпечного й сприятливого середовища для їхнього всебічного розвитку.

Корекція труднощів у навчанні.

Психологічна підтримка вихованців/учнів, які мають труднощі у навчанні, зумовлені психологічними чинниками, зокрема страхом перед навчанням, низькою навчальною мотивацією, невпевненістю у власних силах чи заниженою самооцінкою.

Корекція соціальних і комунікативних порушень.

Психологічна допомога вихованцям/учням, які мають труднощі соціалізації та взаємодії з однолітками, з особливою увагою до дітей із числа внутрішньо переміщених осіб.

Передбачає розвиток навичок ефективної комунікації, взаємодії та адаптації в соціальному середовищі.

Корекція наслідків травм.

Надання психологічної допомоги вихованцям/учням, які пережили травматичні події, із застосуванням у межах професійної компетентності методів арттерапії, ігрової терапії, когнітивно-поведінкових та інших психокорекційних методів.

Методи корекційної роботи:

1. Індивідуальні консультації

Психологічні консультування вихованців/учнів з метою виявлення причини психоемоційних труднощів і розроблення індивідуальних планів корекції.

Психотерапевтичні методи, такі як елементи когнітивно-поведінкової терапії, арттерапія, пісочна терапія для подолання травмуючих переживань.

2. Групова корекційна робота

Проведення групових тренінгів і занять для розвитку соціальних навичок, взаємодії в колективі, вирішення конфліктів тощо.

Тренінги з емоційної грамотності, стресостійкості, розвиток навичок саморегуляції та тривожними станами.

3. Методи арттерапії та ігрової терапії

Застосування методів арттерапії для дітей з емоційними переживаннями для вираження почуттів через малювання, ліплення, музику.

Ігрова терапія як метод корекції поведінкових розладів і підвищення рівня комунікації в дітей через організовану гру.

4. Елементи технік когнітивно-поведінкової терапії

Виявлення й корекція негативних думок, які можуть впливати на поведінку та емоційний стан здобувача освіти.

Використання технік саморегуляції для поліпшення здатності справлятися з емоціями, зокрема за допомогою медитації, релаксаційних вправ і дихальних практик.

5. Психолого-педагогічний моніторинг

Моніторинг психоемоційного стану здобувачів освіти, оцінка ефективності корекційної роботи через регулярні бесіди, тести та спостереження.

Співпраця з педагогами для забезпечення умов, які сприяють розвитку дитини та адаптації в освітньому середовищі освітнього центру.

Рекомендації для практичних психологів освітніх центрів з корекційного напряму роботи

1. Проводити корекційні заходи для вихованців/учнів, які потребують допомоги, з урахуванням особливостей їхніх проблем та психофізичного розвитку.
2. Залучати до роботи з вихованцями/учнями педагогів, надаючи рекомендації щодо підтримки дитини під час освітнього процесу.

3. Застосовувати інноваційні методи психологічної допомоги, такі як: арттерапія, ігрова терапія для роботи з вихованцями/учнями з психоемоційними проблемами.
4. Постійно вдосконалювати свою кваліфікацію та застосовувати різні методи корекційної роботи, щоб відповідати новим викликам, які виникають у сучасному освітньому середовищі.

Корисні ресурси з корекційного напряму роботи

Консультування

Консультаційна діяльність практичних психологів спрямована на надання своєчасної кваліфікованої психологічної допомоги вихованцям/учням, які перебувають на стаціонарному лікуванні або отримують реабілітаційну допомогу, а також на психологічну підтримку педагогічних працівників освітнього центру. Консультування охоплює питання розвитку, виховання, навчання, міжособистісних взаємин, емоційного стану, поведінки та соціальної адаптації дітей і підлітків.

Практичні психологи освітніх центрів здійснюють індивідуальні та групові консультації вихованців/учнів та педагогічних працівників відповідно до принципів етичності, добровільності, конфіденційності та поваги до особистості. Під час консультування застосовуються науково обґрунтовані методи й техніки, з урахуванням вікових, індивідуальних та психоемоційних особливостей дітей та підлітків, а також характеру їх запиту.

Консультування батьків здійснюється в межах професійної компетентності практичного психолога відповідно до чинного законодавства, зокрема за окремими запитами завідувача відповідного освітнього центру, а також за результатами психологічного супроводу вихованця/учня, якщо це необхідно для надання рекомендацій щодо його психологічної підтримки, розвитку та подальшої взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Консультаційна діяльність практичного психолога в умовах освітнього центру може включати:

- психологічну підтримку вихованців/учнів у подоланні труднощів навчального, поведінкового чи емоційного характеру;
- підтримку у кризових ситуаціях;
- участь у командному супроводі вихованців/учнів у випадках виявлення фактів булінгу, насильства, дискримінації тощо;
- сприяння професійному зростанню педагогів і формуванню психологічної компетентності педагогічного колективу.

Консультаційна робота може проводиться у взаємодії з методистом, завідувачем освітнього центру, педагогічними працівниками, а також (у межах міжвідомчої співпраці та відповідно до повноважень) — із залученням соціальних партнерів: медичних фахівців, ІРЦ, інших установ і організацій, що дотичні до забезпечення інтересів дитини.

Рекомендації для практичних психологів освітніх центрів щодо реалізації консультативного напряму роботи

1. Дотримуйтесь професійних стандартів:
   - забезпечуйте етичність консультування: конфіденційність, добровільність, недискримінація, повага до гідності особистості;
   - оцінюйте реальний зміст звернення, враховуючи вік, психоемоційний стан, освітню ситуацію дитини чи запит педагогічного працівника;
   - чітко окреслюйте межі власної професійної компетентності та, у разі потреби, ініціюйте залучення відповідних фахівців інших служб.
2. Диференціюйте форми консультування:
   - використовуйте різні формати:
   - індивідуальні консультації;
   - групові консультації (розвиток комунікації, робота з класом/групою, педагогами).
3. Враховуйте вікові та психоемоційні особливості:
   обирайте методи відповідно до віку, психоемоційного стану й обставин.
4. Своєчасно реагуйте на кризові запити:
   - надавайте психологічну допомогу в межах професійної компетенції у випадках: втрати, горя, насильства, булінгу тощо;
   - стресу, тривожних станів, поведінкових розладів тощо;
   - кризової дезадаптації (зміна місця проживання, воєнні обставини тощо).

   Психоемоційна підтримка дітей в лікарні є надзвичайно важливою, оскільки перебування у лікарні може бути стресовим і травматичним для дитини. Важливо забезпечити позитивне емоційне налаштування та психологічний комфорт для дитини, щоб сприяти швидкому одужанню та покращенню її фізичного та емоційного стану.
5. Підтримуйте педагогічних працівників, які надають освітні послуги:
   - проводьте консультації щодо професійного вигорання, формування емоційної стійкості, налагодження ефективної взаємодії із вихованцями/учнями освітнього центру;
   - допомагайте у вирішенні складних ситуацій в освітньому центрі (наприклад: поведінкові виклики, конфлікти в учнівському колективі тощо).
6. Аналізуйте типові запити для планування профілактичної та просвітницької роботи.

   Інструменти консультування підбираються практичним психологом індивідуально, з урахуванням вікових та психоемоційних особливостей дитини чи іншого учасника освітнього процесу, який звернувся по допомогу. Психолог спирається на професійне розуміння структури особистості, співвідношення свідомих і несвідомих процесів, а також оцінює наявність внутрішніх ресурсів для саморегуляції, розвитку та подолання труднощів.

Корисні ресурси з консультативного напряму роботи

Організаційно-методичний напрям

Організаційно-методичний напрям є важливою складовою роботи практичних психологів освітніх центрів. Його мета — організація власної діяльності практичного психолога, аналіз та узагальнення результатів, підвищення професіоналізму через самоосвіту.

Організаційно-методична робота передбачає такі види:

- системне планування роботи практичного психолога відповідно до завдань освітнього центру;
- розроблення методичних матеріалів: рекомендацій, пам'яток, інформаційних матеріалів, програм тренінгів, профілактичних та просвітницьких заходів, консультацій тощо;
- аналіз та самооцінювання результатів діяльності (звітність, самооцінювання, моніторинг ефективності психологічного супроводу).

Практичні психологи освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв» самостійно формують річний статистичний звіт про свою діяльність у Єдиній електронній системі звітності (ЄЕСЗ АІС "Я - ПСИХОЛОГ") станом на останній робочий день серпня поточного навчального року.

АІС "Я-ПСИХОЛОГ"

Відеоінструкція з формування річного звіту

Звертаємо увагу!

Практичні психологи освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв», які звільняються з посади, мають обов'язково заповнити зазначену звітність до **дати звільнення:**

- участь у фахових заходах: методичних групах, супервізіях, професійних спільнотах, семінарах, тренінгах тощо;
- організація психологічного супроводу освітнього процесу з урахуванням психолого-педагогічних особливостей вихованців/учнів;
- координація взаємодії з педагогічними працівниками та іншими фахівцями освітнього центру щодо реалізації інноваційних, просвітницьких, профілактичних та корекційно-розвивальних програм.

Поточну роботу практичні психологи освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв» фіксують у таких документах:

- річний план роботи практичного психолога;
- журнал практичного психолога;
- протокол індивідуальної психологічної діагностики;
- протокол індивідуальної психологічної консультації;
- протокол групової психологічної діагностики;
- облік проведення корекційних занять;
- графік роботи практичного психолога.



Зразки документації

Професійна майстерність практичних психологів освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв» є ключовим чинником якісного психологічного супроводу вихованців/учнів в умовах медичних закладів. Вона передбачає не лише глибокі знання вікової та клінічної психології, а й здатність оперативно реагувати на кризові стани, будувати довірливі стосунки з вихованцями/учнями освітнього центру, педагогічними працівниками, зберігаючи професійну етику та емоційну стійкість.

Важливою складовою професійної діяльності є постійний розвиток фахових компетентностей, систематичне підвищення кваліфікації та опанування сучасних підходів і методів психологічної підтримки дітей з урахуванням специфіки їхнього перебування на стаціонарному лікуванні або отримання реабілітаційної допомоги.

В умовах діяльності державної установи «Школа супергероїв» практичні психологи освітніх центрів забезпечують не лише психологічну підтримку дітей, а й створення умов для їхнього відновлення, адаптації та розвитку. Системна робота з формування емоційної стійкості, профілактики психологічних труднощів і підтримки безпечного освітнього середовища сприяє зміцненню внутрішніх ресурсів дітей, подоланню наслідків складних життєвих ситуацій та реалізації їхніх можливостей у процесі навчання. Саме професійна компетентність, відповідальність і відданість справі практичних психологів є важливими чинниками забезпечення психологічного благополуччя дітей та ефективної реалізації місії державної установи «Школа супергероїв».

Корисні ресурси з організаційно-методичного напряму



РОЗДІЛ 7

СУПЕРГЕРОЙСЬКЕ МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я: КРОКИ ДО УСПІХУ В НАВЧАННІ

Методичні рекомендації щодо надання освітніх послуг дітям, які проходять лікування чи реабілітацію у психіатричних відділеннях в 2026/2027 навчальному році



"Під час обстеження моєї дитини в психіатричному відділенні лікарні ми відвідували «Школу супергероїв». Тут на дитину чекали цікаві розвивальні завдання та ігри, завдяки яким вона не лише гарно проводила час, а й розвивалася та здобувала нові навички. Син завжди із задоволенням відвідував заняття. Навіть у моменти, коли не мав бажання виконувати завдання, педагоги з особливою турботою, терпінням і професіоналізмом знаходили до нього підхід. Атмосфера тут була дуже доброзичливою, спокійною та підтримувальною. Хочу щиро подякувати педагогам за їхню працю. Ви - справжні професіонали своєї справи, які створюють атмосферу спокою, безпеки та захищеності. Ви робите надзвичайно важливу справу. Бажаю всій команді успіхів, чудового настрою, натхнення та вдячних учнів!"

Мами Євгена, 4 роки,
вихованця освітнього центру в м. Житомир

Згідно з абзацом другим пункту 14 Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160 «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 року №1115; далі – Порядок), державна установа «Школа супергероїв» забезпечує надання освітніх послуг у закладах із надання психіатричної допомоги або закладах охорони здоров'я, що мають психіатричні відділення.

Дотримання конфіденційності та надання згод на отримання освітніх послуг



Згідно зі статтею 6 Закону України «Про психіатричну допомогу» передбачено конфіденційність відомостей про стан психічного здоров'я особи та надання психіатричної допомоги. Зокрема, частиною першою статті 6 визначено, що медичні працівники, інші фахівці, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, та особи, яким у зв'язку з навчанням або виконанням професійних, службових, громадських чи інших обов'язків стало відомо про наявність у особи психічного розладу, про факти звернення за психіатричною допомогою та лікування у закладі з надання психіатричної допомоги чи про перебування у закладі соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади, або у спеціальному закладі освіти, а також інші відомості про стан психічного здоров'я особи, її приватне життя, не можуть розголошувати ці відомості. Таким чином, медичні працівники не мають права надавати інформацію щодо діагнозів дітей, які лікуються в психіатричних відділеннях, їх стану здоров'я, особливостей їх виховання та інших аспектів.

Враховуючи зазначене, а також те, що у сфері освіти Україна відійшла від використання діагнозів і під час освітнього процесу спирається на потребу дитини в постійній чи тимчасовій підтримці, пов'язаній із труднощами в навчанні, радимо для побудови ефективної стратегії надання освітніх послуг насамперед звертати увагу на:

- труднощі дитини під час навчання (засвоєння навчального матеріалу, сформованість компетентностей відповідно до віку, особливості когнітивної та емоційно-вольової сфер тощо);
- вік дитини та заклад освіти, який вона відвідує за місцем проживання;
- наявність у неї особливих освітніх потреб та інвалідності (згідно з інформацією, наданою батьками чи іншими законними представниками).

Пропонуємо на першому занятті/уроці зосередити увагу на спостереженні за вихованцями/учнями, визначенні рівня опанування ними компетентностей відповідно до державних стандартів освіти (у тому числі Базового компонента дошкільної освіти).

Згідно з частиною третьою статті 6 Закону України «Про психіатричну допомогу» за усвідомленою письмовою згодою особи або її законного представника відомості про стан психічного здоров'я цієї особи та надання їй психіатричної допомоги можуть передаватися іншим особам лише в інтересах особи, яка страждає на психічний розлад, для проведення обстеження та лікування чи захисту її прав і законних інтересів, для здійснення наукових досліджень, публікацій у науковій літературі, використання у навчальному процесі.

Таким чином, педагогічні працівники можуть в інтересах вихованців/учнів отримувати інформацію про стан їхнього психічного здоров'я від медичних працівників виключно за письмової згоди батьків (інших законних представників) вихованців/учнів, тому **радимо за потреби уточнювати необхідні відомості для організації освітнього процесу у батьків (інших законних представників) дитини** або у самого учня/учениці (за умови відсутності в нього/неї

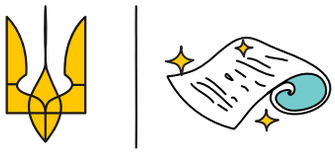
особливих освітніх потреб, зумовлених інтелектуальними труднощами, або інших умов, які впливають на достовірність отриманої інформації).

Така інформація може охоплювати: відомості про освітню програму закладу освіти, в якому за місцем проживання навчається учень/учениця;

- результати навчання, опанування навчальних предметів/інтегрованих курсів, тем, які були вивчені учнем/ученицею;
- особливості адаптації освітнього середовища, особливості адаптації навчальних та дидактичних матеріалів тощо.

У разі ненадання батьками (іншими законними представниками) учнів/учениць інформації щодо освітньої програми закладу освіти, в якому за місцем проживання навчається учень/учениця, рекомендуємо опрацювати інформацію із сайту закладу освіти, де висвітлені матеріали про освітні програми, що реалізуються в закладі освіти, та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою (згідно зі статтею 30 Закону України «Про освіту» «Прозорість та інформаційна відкритість закладу освіти»).

Згідно з абзацом дев'ятим частини третьої статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу» «особи, яким надається психіатрична допомога, мають право на попередню письмову згоду або письмову відмову в будь-який час від застосування нових методів діагностики і лікування та лікарських засобів чи від участі у навчальному процесі». Тому звертаємо увагу завідувачів освітніх центрів на можливість відмови від отримання освітніх послуг та неприпустимість залучення до освітнього процесу у будь-якій формі вихованців/учнів, які не мають відповідної згоди на надання освітніх послуг у державній установі «Школа супергероїв».



Відповідно до пунктів 3 та 4 Порядку надання психіатричної допомоги в стаціонарних умовах, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 07 грудня 2023 р. № 2085, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 січня 2024 р. за № 122/41467,(зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11 грудня 2025 р. № 1869), особа, яка досягла 14 років, госпіталізується до закладу з надання психіатричної допомоги у стаціонарні умови добровільно — на її прохання або за її усвідомленою письмовою згодою. Особа, яка не досягла 14 років (малолітня особа), госпіталізується до закладу з надання психіатричної допомоги у стаціонарні умови на прохання або за усвідомленою письмовою згодою, наданою батьками чи іншим законним представником.

Враховуючи зазначене, звертаємо увагу на можливість надання усвідомленої письмової згоди на отримання освітніх послуг учнями, які досягли 14 років за умови їх дієздатності, відсутності особливих освітніх потреб, зумовлених

інтелектуальними труднощами, відсутності інвалідності, пов'язаної з групою психічних розладів та розладів поведінки. Усвідомлена письмова згода осіб, які досягли 14 років, підтверджується лікарем-психіатром у письмовій формі, про що робиться відмітка у згоді про надання освітніх послуг. Підтвердження від лікаря-психіатра усвідомленої згоди необхідно отримати до отримання згоди на надання освітніх послуг від учня/учениці віком від 14 років.

Згода батьків (інших законних представників) дитини на надання освітніх послуг не потребує встановлення факту надання ними усвідомленої згоди зі сторони лікаря-психіатра. Тому радимо за можливості надавати перевагу отриманню згоди на надання освітніх послуг від батьків (інших законних представників) дитини.



Звертаємо увагу, що згідно з частиною шостою статті 6 Закону України «Про психіатричну допомогу» **забороняється без письмової згоди особи або її законного представника та лікаря-психіатра, який надає психіатричну допомогу, публічно демонструвати особу, яка страждає на психічний розлад, фотографувати її чи робити кінозйомку, відеозапис**, звукозапис та прослуховувати співбесіди особи з медичними працівниками чи іншими фахівцями під час надання їй психіатричної допомоги. Враховуючи зазначене, фото- та відеозйомка вихованців/учнів, підключення онлайн з відеотрансляцією до мережевих заходів державної установи «Школа супергероїв» може відбуватися виключно з письмової згоди батьків (інших законних представників) дитини та лікаря-психіатра, який надає психіатричну допомогу вихованцю/учневі. У разі відсутності таких письмових згод, фото- та відеозйомка, публічна демонстрація, а також онлайн-відеотрансляція під час мережевих заходів не проводяться.



Акцентуємо увагу, що дія частини першої статті 6 Закону України «Про психіатричну допомогу» щодо конфіденційності інформації про наявність в особи психічного розладу, про факти звернення по психіатричну допомогу та лікування в закладі з надання психіатричної допомоги чи про перебування в закладі соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади, або у спеціальному закладі освіти, а також інші відомості про стан психічного здоров'я особи, її приватне життя, поширюється також на педагогічних працівників. **Наголошуємо на неприпустимості розголошення інформації про дітей, що мають психіатричний діагноз та отримують освітні послуги** в державній установі «Школа супергероїв» (зокрема даних про перебування на лікуванні та отримання освітніх послуг, стан здоров'я, наявність труднощів у навчанні, родину та приватне життя тощо). Неприпустимими є також **здійснення фото- та відеозйомки дітей, що мають психіатричні діагнози, та поширення таких фото і відео будь-яким чином**, у тому числі на особистих сторінках педагогічних працівників чи третіх осіб та/чи організацій.

Надання освітніх послуг дітям у психіатричних відділеннях здійснюється за таким алгоритмом:

- отримання рекомендацій дитячого лікаря-психіатра, який надає психіатричну допомогу дитині, щодо можливості розпочати надання освітніх послуг та особливостей освітньої діяльності дитини;
- отримання згоди батьків (інших законних представників) дитини чи учня/учениці, які не досягли 14 років (у випадку дотримання вищезазначених умов) на надання освітніх послуг;
- отримання письмових рекомендацій лікаря-психіатра, який надає психіатричну допомогу дитині, у згоді на надання освітніх послуг щодо кількості занять/уроків;
- спілкування з батьками (іншими законними представниками) дитини з метою побудови стратегії навчання відповідно до потреб дитини;
- визначення наявності чи відсутності в дитини особливих освітніх потреб (ООП) на основі відомостей, зазначених у згоді. У разі наявності ООП — отримання копії висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, виданого інклюзивно-ресурсним центром (ІРЦ);
- вивчення висновку ІРЦ та аналіз характеру ООП (за їх наявності). У разі виявлення ООП, зумовлених інтелектуальними труднощами, — визначення освітньої програми закладу освіти за місцем проживання дитини та призначення педагогічних працівників освітнього центру, які надаватимуть освітні послуги;
- спостереження за дитиною та вивчення рівня її компетентностей відповідно до віку та рівня освіти для визначення успішних стратегій навчання та організації освітнього процесу;
- формування груп, класів та міжкласних груп для надання освітніх послуг згідно з потребами вихованців/учнів;
- забезпечення надання освітніх послуг.

Особливості забезпечення надання освітніх послуг у психіатричному відділенні

Згідно з абзацом десятим пункту 3 Порядку державна установа «Школа супергероїв» забезпечує надання освітніх послуг із залученням вчителя спеціальної освіти (в межах штатної чисельності працівників Школи) для дітей, які перебувають у психіатричних відділеннях або закладах із надання психіатричної допомоги.

Відповідно до штату освітнього центру може бути введено посаду вчителя спеціальної освіти. Згідно з абзацом третім пункту 14 Порядку, вчитель спеціальної освіти забезпечує викладання предметів відповідно до рекомендацій навчально-методичної ради.

Організація освітнього процесу здійснюється з урахуванням методичних рекомендацій для забезпечення надання освітніх послуг у державній установі «Школа супергероїв» на відповідних рівнях освіти.

Надання освітніх послуг здійснюється у вигляді уроків та занять згідно з навчальними планами.

Відповідно до абзаців другого та третього пункту 14 Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 року № 1160 «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» (зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 року № 1115), у закладах з надання психіатричної допомоги або закладах охорони здоров'я, що мають психіатричні відділення, можуть створюватися міжкласні групи для дітей, які перебувають на лікуванні та/або реабілітації у психіатричних відділеннях. До таких груп можуть включатися діти незалежно від віку, які навчалися в спеціальних закладах освіти чи спеціальних класах, не опанували державний стандарт на рівні класу, в якому вони здобувають освіту за місцем проживання або не розпочали фактично здобуття освіти. До міжкласних груп можуть залучатися одночасно до 10 дітей. У випадку створення такої групи до штату освітнього центру вводиться посада вчителя спеціальної освіти в межах штатної чисельності працівників Школи, який забезпечує викладання предметів.

Згідно із чинними наказами Міністерства освіти і науки України розроблено перелік навчальних предметів/інтегрованих курсів, з яких рекомендовано надання освітніх послуг здобувачам освіти 1-4 класів з особливими освітніми потребами, що мають інтелектуальні труднощі, пов'язані з інтелектуальними порушеннями, вчителем спеціальної освіти:

1. Українська мова та літературне читання.
2. Математика.
3. Я досліджую світ.
4. Трудове навчання.
5. Інтегрований курс «Мистецтво».
6. Розвиток мовлення.
7. Соціально-побутове орієнтування.



Наголошуємо, навчальним планом визначено максимальну кількість годин на тиждень. Кількість уроків для кожної конкретної дитини визначається індивідуально з урахуванням її стану здоров'я відповідно до рекомендацій лікарів, переважно у першій половині дня.

Навчальний план
для учнів 1–4 класів державної установи «Школа супергероїв»
з інтелектуальними труднощами, які навчаються у спеціальних закладах
загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку
або закладах загальної середньої освіти зі спеціальними класами
(з українською мовою навчання)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		1	**2**	**3**	**4**
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	6	6	6	6
Математична	Математика	3	3	3	3
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	3	3	3
Технологічна Інформатична	Трудове навчання	2	2	2	2
Мистецька	Мистецтво	1	1	1	1
Усього:		15	15	15	15
Додатковий час на навчальні предмети/інтегровані курси (з урахуванням рекомендацій лікарів та заявою батьків, з урахуванням стану дитини та її індивідуальних потреб)*		2	2	3	3
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	3	3	3	3
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2

* Додатковий час на навчальні предмети розподіляється вчителем спеціальної освіти з урахуванням рекомендацій лікарів з залученням методиста освітнього центру.

** Навчальний план розроблено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 № 836 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України» враховуючи специфіку надання освітніх послуг у закладах охорони здоров'я. Учитель спеціальної освіти самостійно розподіляє додатковий час на предмети, враховуючи індивідуальні потреби учнів. Години на корекційно-розвиткову роботу не входять до граничного навантаження.

Переглянути посилання

Здобувачам освіти 1-4 класів з особливими освітніми потребами, що мають інтелектуальні труднощі або соціокультурні/соціадаптаційні труднощі, пов'язані з аутичними порушеннями тяжкого ступеня; інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступенів, рекомендовано надання освітніх послуг з таких навчальних предметів/інтегрованих курсів, учителем спеціальної освіти:

1. Формування навичок читання та письма.
2. Формування елементарних математичних уявлень.
3. Я досліджую світ.
4. Соціально-побутове орієнтування.
5. Предметно-практичне навчання.
6. Розвиток художньо-естетичних навичок.
7. Логопедичні заняття.
8. Психомоторний та сенсорний розвиток.
9. Альтернативна комунікація.



Навчальний план
для учнів 1–4 класів державної установи «Школа супергероїв»
з аутичними порушеннями тяжкого ступеня, інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступенів, які навчаються у спеціальних закладах загальної середньої освіти або спеціальних класах закладів загальної середньої освіти

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		1	**2**	**3**	**4**
Мовно-літературна	Формування навичок читання та письма	3	3	3	3
Математична	Формування елементарних математичних уявлень	2	2	2	2
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ Соціально-побутове орієнтування	4	4	4	4
Технологічна Інформатична	Предметно-практичне навчання	2	2	2	2
Мистецька	Розвиток художньо-естетичних навичок	2	2	2	2
Усього:		13	13	13	13
Додатковий час на навчальні предмети/інтегровані курси (з урахуванням рекомендацій лікарів та заявою батьків, з урахуванням стану дитини та її індивідуальних потреб)*		3	3	5	5
Корекційно-розвиткова робота	Логопедичні заняття	2	2	2	2
	Психомоторний та сенсорний розвиток	3	3	3	3
	Альтернативна комунікація	2	2	2	2

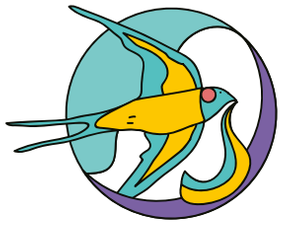
* Додатковий час на навчальні предмети розподіляється вчителя спеціальної освіти з урахуванням рекомендацій лікарів з залученням методиста освітнього центру.

** Навчальний план розроблено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 №814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» враховуючи специфіку надання освітніх послуг у закладах охорони здоров'я. Учитель спеціальної освіти самостійно розподіляє додатковий час на предмети, враховуючи індивідуальні потреби учнів. Години на корекційно-розвиткову роботу не входять до граничного навантаження.

Переглянути посилання

Навчально-методичним центром державної установи «Школа супергероїв» згідно із діючими наказами Міністерства освіти і науки України розроблено перелік навчальних предметів/інтегрованих курсів, з яких рекомендовано надання освітніх послуг здобувачам освіти 5-9 класів з особливими освітніми потребами, що мають інтелектуальні труднощі, пов'язані з інтелектуальними порушеннями, вчителем спеціальної освіти:

1. Українська мова.
2. Українська література.
3. Математика.
4. Інтегрований курс «Пізнаємо природу».
5. Географія.
6. Фізика і хімія в побуті.
7. Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут».
8. Підприємництво і фінансова грамотність.
9. Вступ до історії України та громадянської освіти.
10. Історія України.
11. Інформатика.
12. Соціально-побутове орієнтування.
13. Розвиток мовлення.



Наголошуємо, навчальним планом визначено максимальну кількість годин на тиждень. Кількість уроків для кожної конкретної дитини визначається індивідуально з урахуванням її стану здоров'я відповідно до рекомендацій лікарів, переважно у першій половині дня.

Навчальний план
для учнів 5–9 класів державної установи «Школа супергероїв»
з інтелектуальними труднощами, які навчаються у спеціальних закладах загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку або закладах загальної середньої освіти зі спеціальними класами
(з українською мовою навчання)

Освітні галузі	Орієнтований перелік предметів та галузевих інтегрованих курсів	Рекомендована кількість годин на тиждень у класах				
		5	**6**	**7**	**8**	**9**
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	3	3	2
	Українська література	2	2	2	2	2
Математична	Математика	5	4	4	4	4
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	-	-	-
	Географія	-	-	1	2	2
	Фізика і хімія в побуті	-	-	1	2	2
Соціальна, здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	0,5	0,5	0,5
	Підприємництво і фінансова грамотність	-	-	-	-	0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1	-	-	-
	Історія України	-	-	2	2	2
Інформатична	Інформатика	1	1	1	1	2
Усього кількість уроків:		15	14	14,5	16,5	17
Корекційно-розвиткова робота	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2	2
	Розвиток мовлення	1	1	1	1	1
Додаткові навчальні години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації (з урахуванням рекомендацій лікарів та заявою батьків, з урахуванням стану дитини та її індивідуальних потреб)*		1	1	1,5	1,5	2

* Додатковий час на навчальні предмети розподіляється вчителя спеціальної освіти з урахуванням рекомендацій лікарів з залученням методиста освітнього центру.

** Навчальний план розроблено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 07 грудня 2021 р. №1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10(11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» враховуючи специфіку надання освітніх послуг у закладах охорони здоров'я. Учитель спеціальної освіти самостійно розподіляє додатковий час на предмети, враховуючи індивідуальні потреби учнів. Години на корекційно-розвиткову роботу не входять до граничного навантаження.

Переглянути посилання

Вихованці, які перебувають на лікуванні та/або реабілітації у психіатричних відділеннях, залучаються до дошкільної групи з урахуванням індивідуальних потреб та можливостей. Гранична наповнюваність дошкільної групи становить не більше ніж 15 дітей. Освітній процес у дошкільній групі може забезпечуватися вихователем та асистентом вихователя. За наявності в штаті освітнього центру вчителя спеціальної освіти, він може залучатися (за потреби) до надання освітніх послуг вихованцям дошкільної групи відповідно до висновку інклюзивно-ресурсного центру (за умови його надання).

Відповідно до абзаців другого та третього пункту 14 Порядку у закладах з надання психіатричної допомоги або закладах охорони здоров'я, що мають психіатричні відділення, можуть створюватися міжкласні групи для дітей, які перебувають на лікуванні та/або реабілітації у психіатричних відділеннях. До таких груп можуть залучатися одночасно до 10 дітей. До міжкласних груп можуть зараховуватися діти незалежно від віку, які навчалися у спеціальних закладах освіти чи спеціальних класах, не опанували державний стандарт на рівні класу, в якому вони здобувають освіту за місцем проживання, або не розпочали фактично здобуття освіти. Відповідно до міжкласних груп можуть залучатися учні, які навчаються на різних рівнях освіти, з урахуванням їх рівня розвитку та дотримання диференційованого підходу, забезпечення індивідуалізації освітнього процесу згідно потреб учнів. За наявності вчителя спеціальної освіти у штаті освітнього центру освітні послуги в міжкласній групі надаються таким педагогом.

У разі наявності в дитини особливих освітніх потреб, зумовлених інтелектуальними труднощами, варто звернути увагу на заклад освіти, в якому дитина навчається за місцем проживання, та **забезпечити надання освітніх послуг дитині згідно з освітньою програмою такого закладу.**



Звертаємо увагу, що для вихованців/учнів, що здобувають освіту у спеціальному закладі освіти чи спеціальній групі/класі закладу освіти та мають порушення інтелектуального розвитку, забезпечується надання освітніх послуг згідно з типовими освітніми програмами, модельними навчальними програмами для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Навчання дітей з особливими освітніми потребами, зумовлених інтелектуальними труднощами, які навчаються в інклюзивних групах чи класах, здійснюється з адаптацією чи модифікацією змісту навчальних предметів/інтегрованих курсів відповідно до індивідуальних потреб та можливостей таких учнів.

За наявності в штаті освітнього центру вчителя спеціальної освіти, навчання вихованців/учнів з інтелектуальними труднощами забезпечується таким педагогом за освітньою програмою закладу освіти, де вихованці/учні за місцем проживання здобувають освіту. Тобто у разі навчання в спеціальних закладах освіти або спеціальних групах/класах - за типовими освітніми програмами для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Навчальна діяльність дітей, які навчаються в інклюзивних групах ЗДО чи інклюзивних класах ЗЗСО, здійснюється з адаптацією чи модифікацією змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів) відповідно до індивідуальних потреб та можливостей таких дітей. Такі заняття проводяться вихователем дошкільної групи (для вихованців), вчителем початкових класів (для учнів початкових класів) та фахівцями, які залучені на підставі цивільно-правових угод (для учнів 5-11 класів) згідно з методичними рекомендаціями державної установи «Школа супергероїв».

У разі відсутності в штаті освітнього центру вчителя спеціальної освіти освітні послуги для вихованців/учнів з особливими освітніми потребами, зумовленими інтелектуальними труднощами, надаються вихователями дошкільних груп (для вихованців), вчителями початкових класів (для учнів початкових класів) та фахівцями, залученими на підставі цивільно-правових договорів (для учнів 5–11 класів), відповідно до освітньої програми закладу освіти, у якому дитина здобуває освіту за місцем проживання, та навчальних планів відповідного рівня освіти.

Навчання вихованців/учнів, що не мають особливих освітніх потреб або мають особливі освітні потреби, не зумовлені інтелектуальними труднощами, забезпечується вихователями, вчителями початкових класів та фахівцями, які залучені на підставі цивільно-правових угод (для учнів 5-11 класів), згідно з державними стандартами відповідного рівня освіти.



Звертаємо увагу, що відповідно до абзацу п'ятого пункту 2 Порядку надання освітніх послуг освітніми центрами Школи забезпечується у вигляді уроків/занять.

Тривалість одного заняття для вихованців дошкільної групи у психіатричному відділенні становить:
до 15 хвилин — для дітей віком від 3 до 4 років;
до 20 хвилин — для дітей віком від 4 до 5 років;
до 25 хвилин — для дітей віком від 5 до 6 (7) років.

Згідно із Санітарним регламентом для дошкільних навчальних закладів, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24 березня 2016 р. № 234 (зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 р. за № 563/28693, зі змінами), безперервна тривалість роботи з комп'ютерною технікою для дітей дошкільного віку не повинна перевищувати 10 хвилин, після чого з дітьми обов'язково проводять гімнастику для очей.

Перегляд розважальних телепередач, мультфільмів для дітей дошкільного віку допускається не частіше 1 разу на день. Тривалість перегляду розважальних телевізійних передач не повинна перевищувати 20 хвилин на день для дітей 3-4 років і 30 хвилин для дітей 5-6 років. За умови включення зазначених видів діяльності в безпосереднє здійснення освітнього процесу з вихованцями, рекомендуємо враховувати тривалість зазначених видів діяльності,

рекомендації лікуючого лікаря (лікаря-психіатра) щодо залучення дитини, уникати матеріалів (телепередач, мультфільмів, ігор тощо), що можуть негативно впливати на психічний стан дитини, сприяти збудженню та виникненню негативних реакцій, сенсорному перевантаженню.

Згідно з частиною четвертою статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту», безперервна навчальна діяльність учнів не може перевищувати 35 хвилин для учнів 1 класу, 40 хвилин для учнів 2-4 класів, 45 хвилин для учнів 5-11 класів. Звертаємо увагу, що відповідно до абзацу п'ятого пункту 2 Порядку надання освітніх послуг освітніми центрами Школи забезпечується у вигляді уроків/занять, відповідно тривалість уроку у психіатричному відділенні не може перевищувати 35 хвилин для учнів 1 класу, 40 хвилин для учнів 2-4 класів, 45 хвилин для учнів 5-11 класів.

Згідно із Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2020 р. № 2205 (зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394, зі змінами), тривалість перерв між навчальними заняттями для учнів 1-4-х класів рекомендується не менше 15 хвилин, 5-11 класів - не менше 10 хвилин. Враховуючи особливості організації освітнього процесу у психіатричному відділенні, педагогічним працівникам забороняється залишати учнів на перерві без нагляду.



При використанні технічних засобів навчання (далі -ТЗН) під час проведення заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. Безперервна тривалість навчальної діяльності з ТЗН упродовж навчального заняття не повинна перевищувати: для учнів 1 класів - не більше 10 хвилин; для учнів 2-4 класів - не більше 15 хвилин; для учнів 5-7 класів - не більше 20 хвилин; для учнів 8-9 класів - 20-25 хвилин; для учнів 10-11 класів на 1-й годині занять до 30 хвилин, на 2-й годині занять - 20 хвилин. Після занять із застосуванням ТЗН проводяться вправи з рухової активності (з урахуванням стану здоров'я дітей та рекомендацій медичних працівників) та гімнастики для очей. За умови включення зазначених видів діяльності в освітній процес, рекомендуємо враховувати тривалість зазначених видів діяльності, рекомендації лікуючого лікаря (лікаря-психіатра) щодо залучення дитини, уникати матеріалів, які можуть негативно впливати на психічний стан дитини, сприяти збудженню та виникненню негативних реакцій, сенсорному перевантаженню.

Враховуючи стан здоров'я вихованців/учнів, заняття/урок можна перервати для запобігання перевантаженню дітей, зокрема для усамітнення, розвантаження та/чи зниження сенсорного навантаження. Для зменшення навантаження на вихованців/учнів рекомендуємо змінювати різні види діяльності, використовувати інтерактивні технології (із дотриманням санітарних норм щодо використання комп'ютерної техніки та охорони зору), ігрові технології та інтерактивні завдання, за можливості – залучати дітей до проєктної діяльності.

У разі якщо згідно із заявою про надання освітніх послуг та/або інформацією батьків (інших законних представників) дитина має особливі освітні потреби, батьки (інші законні представники) надають копію висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, виданого інклюзивно-ресурсним центром, з метою забезпечення якісного навчання з урахуванням індивідуальних потреб та можливостей такої дитини, а також забезпечення корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг (у вигляді занять). За наявності індивідуальної програми розвитку, розробленої для дитини в закладі освіти за місцем проживання, батьки (інші законні представники дитини) можуть надати її копію. Надання освітніх послуг для дітей, що мають особливі освітні потреби згідно з висновком про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, виданого інклюзивно-ресурсним центром, здійснюється згідно з методичними рекомендаціями щодо забезпечення освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами в державній установі «Школа супергероїв».

Корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (у вигляді занять) для вихованців/учнів, що мають особливі освітні потреби, згідно з висновком про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, забезпечують вчителі спеціальної освіти (за наявності відповідної посади в штаті освітнього центру) або фахівці, які залучені на підставі цивільно-правових угод (у разі відсутності у штаті освітнього центру спеціального педагога).

Звертаємо увагу, що не всі розлади психіки та поведінки, окрім порушень інтелектуального розвитку, потребують модифікації змісту навчальних предметів/інтегрованих курсів та передбачають наявності інтелектуальних труднощів. Відповідно вихованці/учні, які не мають особливих освітніх потреб, пов'язаних з інтелектуальними труднощами, навчаються згідно з державними стандартами відповідного рівня освіти з використанням, за потреби, адаптації змісту навчальних предметів/інтегрованих курсів. Для вихованців/учнів мають забезпечуватися умови для опанування результатів навчання, визначених державними стандартами освіти, враховуватися їхні індивідуальні потреби та можливості, обумовлені розладом психіки та поведінки, щодо освітньої діяльності та опанування навчального матеріалу.

Для вихованців/учнів, які проходять лікування чи реабілітацію у психіатричних відділеннях або закладах з надання психіатричної допомоги, забезпечується проведення виховних заходів, а також гуртків та секцій. Проведення виховних заходів у канікулярний період, зокрема в літній, здійснюється за загальним планом роботи освітнього центру на відповідний канікулярний період. Залучення вихованців/учнів до гуртків та секцій здійснюється з урахуванням їх індивідуальних потреб та можливостей згідно з чинними рекомендаціями щодо роботи гуртків та секцій в освітніх центрах Школи.

Вихованці/учні, які проходять лікування чи реабілітацію у психіатричних відділеннях або закладах із надання психіатричної допомоги, можуть долучатися до групових занять/уроків, виховних заходів, а також гуртків та секцій разом з вихованцями/учнями, що перебувають на лікуванні чи реабілітації в інших відділеннях закладу охорони здоров'я за умови дозволу лікуючого лікаря (лікаря-психіатра), а також відсутності агресивної поведінки, загрози життю та здоров'ю інших учасників освітнього процесу.

Стратегії навчання вихованців та учнів із розладами психіки та поведінки, апробовані педагогами Школи

Для дітей із розладами психіки та поведінки важливо послідовно та систематично використовувати наступні конкретні стратегії:

- учні із психічними розладами можуть не завжди відвідувати заняття як через дію лікарських препаратів, так і через прагнення до ізоляції, проявів певних станів. Тому корисно проговорити з батьками (іншими законними представниками) та/або з самими учнями (за умови їхньої дієздатності та відсутності інтелектуальних порушень) питання їхньої мотивації, можливості відвідування, очікування від навчання. Варто обговорити з лікарем-психіатром найкращий час для залучення вихованця/учня до навчання. Учням старших класів можна заздалегідь надати інформацію про теми та розклад уроків, списки літератури та роздаткові матеріали;
- намагайтеся під час проведення занять/уроків облаштовувати робоче місце вихованців/учнів таким чином, аби в полі їх зору було якнайменше предметів, що відвертають увагу, зокрема не варто садити дитину навпроти вікна чи дверей;
- вікна та двері в навчальному приміщенні мають бути зачинені; перед початком заняття варто переконатися, що дитина не зможе їх швидко відчинити;
- може бути корисним забезпечити індивідуальний інструктаж щодо виконання завдань на уроці, використання обладнання чи комп'ютерів/планшетів, щоб мінімізувати ймовірне занепокоєння деяких учнів у незнайомих навчальних ситуаціях;
- рекомендується використовувати максимальну кількість натуральної та реалістичної зображувальної наочності для забезпечення опанування навчальним матеріалом, добираючи її з урахуванням індивідуальних можливостей учнів та рівня навченості;
- під час підготовки матеріалів (презентацій, дидактичних роздаткових матеріалів) варто звертати увагу на кольорову гаму, використання деталей, намагатися не перевантажувати навчальні матеріали та використовувати пастельну гаму кольорів. Заборонено використання для основного тексту кольорову фарбу або виворітний шрифт (світлі букви на кольоровому або темному фоні). Доцільно використовувати шрифти без зарубок, що полегшує сприйняття друкованої інформації;

- ігри та інтерактивні вправи для дітей бажано обирати спокійні, неагресивні, з меншою кількістю яскравих кольорів, аби зменшити ризики перезбудження, варто уникати гучної музики та звуків, яскравих кольорів та світла;
- всі матеріали, які використовуються під час занять та уроків, мають бути передусім безпечними; не містити деталей, якими можна заподіяти шкоду собі чи іншим, не містити дрібних деталей та гострих кутів, після використання матеріалів варто перевірити їх кількість при поверненні, аби уникнути використання матеріалів у палатах без контролю дорослих;
- забороняється надавати матеріали учням із собою, у тому числі для виконання завдань у палаті, коридорі чи інших приміщеннях, без дозволу лікаря, який веде пацієнта;
- окремі учні можуть бути надмірно чутливими до того, що вони сприймають як критику з боку інших. Тому варто уникати критики, спиратися на підходи НУШ, підтримувати (хвалити) за будь-які успіхи;
- на початку уроку необхідно акцентувати увагу на повторенні матеріалу, обов'язково проводити ґрунтовний підсумок уроку, за потреби – після кожного завдання уроку робити повторення ключової інформації;
- на початку уроку та/або виконання завдань варто проговорити, що будете робити протягом уроку/виконання завдання, акцентувати увагу на позитивному налаштуванні;
- надавати можливість учням проводити записи матеріалів уроків, як письмові у зошитах, так і з використанням аудіозапису для подальшого самостійного опрацювання та повторення. Запис навчального матеріалу допоможе тим учням, чия увага порушена, а також тим, хто через вплив ліків та/або короткочасну втрату пам'яті може бути схильний до неправильного тлумачення або цитування;
- завдання варто розбивати на окремі кроки та надавати чітку інструкцію щодо їх виконання, інформацію подавати частинами та після кожної проводити словникову роботу, роботу за запитаннями, щоб упевнитися, що навчальний матеріал є зрозумілим для дітей.



Окремою складовою роботи в психіатричному відділенні є надання психологічного супроводу, що забезпечується практичним психологом освітнього центру. Наголошуємо, що практичний психолог освітнього центру не здійснює втручання високої інтенсивності та не проводить психотерапевтичну роботу. Його основним завданням є психологічний супровід освітнього процесу, надання психологічної підтримки для вихованців/учнів та педагогічних працівників. Водночас практичний психолог освітнього центру працює в тісній взаємодії з лікарями, які ведуть пацієнтів (лікарями-психіатрами), що є кураторами дитини, та враховує їх рекомендації у своїй діяльності щодо методів роботи з вихованцями/учнями. У рамках взаємодії практичний психолог може надавати лікарю-куратору результати діяльності дітей для аналізу їх стану, інформувати про зміни в емоційному стані дитини та передавати ре-

зультати власних спостережень за вихованцями/учнями з метою формування стратегій взаємодії спільного впливу.

Під час налагодження контакту з вихованцями/учнями практичний психолог ґрунтується на рекомендаціях лікаря-психіатра, а також інформації, яка була отримана від батьків (інших законних представників) дитини, потребах та запитах дітей. Важливо під час роботи побудувати конструктивну позитивну взаємодію та спиратися на сильні сторони дитини, її інтереси. Бажано на етапі знайомства з дитиною використовувати знайомі та зрозумілі для неї елементи, враховувати її вік, індивідуальні особливості, наявність особливих освітніх потреб. Корисним може бути використання ритуалів у роботі (наприклад, ритуал привітання), що сприяє формуванню рутини, застосування позитивного підкріплення (схвалення правильної поведінки, підкріплення улюбленою іграшкою), постійне відзначення навіть незначних успіхів.

Враховуючи індивідуальні потреби вихованців/учнів, необхідно використовувати інструменти індивідуалізації, зокрема візуалізований розклад, комунікативні таблиці, сигнальні картки тощо.

Безпека освітнього процесу в психіатричному відділенні

Під час роботи у психіатричному відділенні педагогічні працівники державної установи «Школа супергероїв» зобов'язані дбати про безпеку освітнього процесу. Зокрема заборонено залишати дітей в освітньому просторі освітнього центру без нагляду.

В освітньому просторі освітнього центру у випадку перебування вихованців/учнів, що мають розлади психіки та поведінки, проходять лікування чи реабілітацію у психіатричному відділенні, необхідно враховувати особливості стану дітей. Рекомендуємо на час перебування вихованців/учнів прибрати предмети та речі, що можуть бути потенційно небезпечними для дитини, у тому числі всі гострі предмети, скляні, дзеркальні та пластмасові предмети, що можуть бути легко пошкоджені та містити гострі частини, здатні завдати шкоди дитині чи оточуючим дитини. Також варто прибрати дрібні предмети, зайві іграшки та предмети, що мають яскраві кольори, можуть викликати сенсорне перевантаження, нервувати чи спонукати до агресивних дій. Під час перебування вихованців/учнів, що мають розлади психіки та поведінки, проходять лікування чи реабілітацію у психіатричному відділені, не можна без нагляду залишати ножиці, ручки, клей, інші об'єкти, які можуть бути використані для самоушкоджувальної поведінки чи нанесення шкоди іншим. Забороняється залишати без нагляду комп'ютерну техніку, зокрема планшети, включені інтерактивні дошки, STEAM-набори тощо.

Всі предмети, речі, матеріали, які використовувалися під час надання освітніх послуг, мають бути перераховані до початку заняття/уроку/заходу та після. Педагогічні працівники несуть відповідальність за дотримання безпеки використання дидактичних матеріалів, предметів, речей, попередження використання їх вихованцями/учнями поза освітнім процесом.

З метою створення безпечного освітнього середовища рекомендується організувати роботу таким чином, щоб в освітньому просторі освітнього центру Школи одночасно перебували щонайменше два педагогічні працівники. Під час проведення занять або уроків доцільно забезпечити присутність у приміщенні освітнього центру штатних працівників, які в цей час не здійснюють безпосередньої освітньої діяльності з іншими дітьми, зокрема завідувача освітнього центру та/або методиста. Для таких працівників на цей період можуть бути передбачені інші види діяльності в межах їхніх посадових обов'язків, які виконуються безпосередньо в освітньому просторі освітнього центру.

У разі переміщення вихованців/учнів міжкласної групи, що складається більше ніж із 4 вихованців/учнів, з палати чи інших приміщень лікарні до освітнього простору освітнього центру або у зворотному напрямку, педагогічному працівнику, який безпосередньо надає послуги, має допомагати інший штатний працівник освітнього центру. Переміщення групи здійснюється виключно заздалегідь визначеним, найкоротшим і найбезпечнішим маршрутом. Під час переміщення вихованців/учнів у випадку їх бажання відвідати туалетні кімнати, інші приміщення, педагогічні працівники не мають права залишати вихованців/учнів без нагляду.

У разі проведення занять або уроків у приміщеннях психіатричного відділення, у тому числі в освітньому центрі, розташованому на його базі, з урахуванням стану вихованців/учнів та рекомендацій лікуючих лікарів-психіатрів, бажано забезпечити одночасне перебування в освітньому просторі двох педагогічних працівників: педагога, який безпосередньо проводить заняття, та іншого штатного педагогічного працівника. Присутність другого штатного працівника, який під час занять або уроків виконує функції із створення безпечного освітнього процесу, може відображатися в таблиці обліку наданих освітніх послуг відповідного педагогічного працівника із зазначенням його ролі під час проведення занять. Зазначені заняття/уроки не обліковуються як освітні послуги та входять в інші види діяльності педагогічних працівників у рамках їх робочого часу.

Під час групової роботи необхідно дбати про безпеку кожного/кожної з вихованців/учнів, прогнозувати небажану поведінку та запобігати її проявам.

Педагоги мають невідкладно повідомляти про будь-які зміни в поведінці чи стані дітей, які можуть свідчити про погіршення або покращення їхнього здоров'я.

Важливо постійно підтримувати зоровий контакт із вихованцями/учнями, знати особисті дані дітей на рівні забезпечення комфортного спілкування, а також ім'я та телефон чергових медичних працівників, щоб негайно покликати їх у разі потреби.

Під час надання освітніх послуг бажано звертати увагу на мову тіла, використовувати методи активного слухання (наприклад, відкриті запитання), проявляти ввічливість, повагу та уникати надання переваги.

Важливим є використання технік деескалації (комунікаційна стратегія, яка використовує спокій, терпіння, емпатію та стриманість, щоб зрозуміти занепокоєння пацієнта, впоратися з будь-якими проблемами та вирішити їх, а також запобігти агресії та насильству). До таких технік належать спокійна розмова, уникнення провокаційних дій чи жестів, уникнення тригерів, швидка реакція на можливі емоційні прояви.

Під час ескалації дитина може завдати шкоди собі чи оточенню, тому важливо мати якнайменше речей, які можна для цього використати. Слід уникати в одязі педагога шарфів, намиста тощо. Забороняється зберігати в доступному для дітей місці будь-які гострі та ріжучі предмети (ручки, олівці, ножиці, металеві ручки, степлери, важкі декоративні предмети тощо), скляні предмети, які можуть розбитися, шнури, мотузки або предмети, які можуть бути використані для удушення (наприклад, зарядні пристрої).

Раннє втручання має запобігти подальшій ескалації ситуації, тому його слід розпочинати, щойно виявляється легке збудження. В ідеалі втручання зосереджені на дитині, середовищі або на обох і базуються на розумінні типової поведінки, стадії розвитку та попереднього досвіду використання методів управління поведінкою.

У ситуації ескалації чи виникнення небажаної поведінки критично важливим є вміння активного слухання, а також щире вираження зацікавленості та турботи про добробут дитини. Залучення до розмови про переживання дитини та почуття може заспокоїти або виправити тривожну ситуацію. У таких ситуаціях дієвим є пропонування вибору, що дає вихованцю/учню відчуття контролю над ситуацією, тому для заспокоєння можна запропонувати фізичну активність, таку як ходьба або фізичні вправи чи прослуховування музики.

Важливо підходити до збудженої дитини слід у незагрозливій позі, виявляючи чутливість до потреби в достатньому особистому просторі. Крім того, корисно запропонувати тихе місце, щоб побути на самоті (під контролем педагога). Виведення інших дітей та усунення подразників із безпосередньої близькості допомагає збудженому або агресивному вихованцю/учню відновити контроль, зменшуючи стимуляцію.



Звертаємо увагу, що педагогічні працівники здійснюють свою діяльність згідно із законодавством, нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти та науки України, нормативних документів державної установи «Школа супергероїв» та закладу охорони здоров'я, в якому розміщено освітній центр. Водночас педагогічні працівники за будь-яких обставин не мають права здійснювати медичні втручання або застосовувати медикаментозні засоби, змінювати визначені медичним персоналом обмеження або режим перебування дитини. Педагогічні працівники не мають права формулювати припущення щодо діагнозу дитини.

Для забезпечення безпечного освітнього середовища у психіатричному відділені пропонуємо такий Алгоритм дій педагогічних працівників у разі раптових змін стану вихованців/учнів під час надання освітніх послуг (далі – Алгоритм). Алгоритм визначає порядок дій педагогічних працівників під час виникнення нестандартних ситуацій або раптових змін фізичного, емоційного чи поведінкового стану вихованців/учнів, які перебувають на лікуванні або реабілітації у закладах охорони здоров'я. Виконання Алгоритму всіма педагогічними працівниками, які здійснюють освітній процес/надають освітні послуги, є обов'язковим незалежно від місця надання освітніх послуг.

Алгоритм передбачає:

1 Дії педагога перед початком надання освітніх послуг (заняття, уроку чи заходу)

1.1. Переконатися у безпечності освітнього простору та відсутності потенційно небезпечних предметів:

- відсутність у приміщенні гострих, скляних, ріжучих, колючих або інших потенційно небезпечних предметів;
- недоступність дротів, електроприладів, подовжувачів та розеток, які можуть становити загрозу;
- стійкість меблів та безпечне розташування обладнання;
- наявність вільного проходу до виходу з приміщення (евакуаційних шляхів);
- відсутність предметів, які можуть бути використані для самоушкодження або травмування інших;
- мінімізація надмірних подразників (гучних звуків, мерехтливого світла, перенасичення простору візуальними матеріалами), які можуть спровокувати погіршення стану дитини;
- безпечне розміщення вихованців/учнів під час групової чи індивідуальної роботи.

1.2. Перевірити наявність доступу до кнопки виклику медичного персоналу або іншого засобу екстреного зв'язку (за наявності).

1.3. Ознайомитися з рекомендаціями лікуючого лікаря (лікаря-психіатра), отримати інформацію від батьків (інших законних представників) дитини щодо індивідуальних особливостей вихованців/учнів (тригери, допустимі формати роботи, обмежень тощо).

1.4. Узгодити з медичним персоналом особливості участі окремих вихованців/учнів у заняттях, уроках або заходах (за потреби).

1.5. Під час групової форми роботи педагогічний працівник має завчасно передбачити можливості: швидкого припинення заняття, уроку чи заходу; безпечного виведення вихованців/учнів; тимчасового розділення групи.

2 Загальна послідовність дій у разі раптових змін стану дитини

2.1. Негайно припинити надання освітніх послуг та зберігати спокій.

2.2. Усунути або зменшити зовнішні подразники, зокрема шум, скупчення людей, яскраве світло, зайві емоційні стимули тощо.

2.3. Створити безпечні умови для інших вихованців/учнів: відвести на безпечну відстань; організувати супровід; передати під нагляд медичного персоналу або іншого педагогічного працівника (за потреби).

2.4. Негайно повідомити медичний персонал доступним способом: через кнопку виклику, телефоном, через працівників відділення, іншим способом.

2.5. Якщо медичний працівник недоступний: повідомити чергового медичного працівника або пост медичних сестер; паралельно поінформувати адміністрацію освітнього центру або відповідальну особу.

2.6. Не залишати дитину та інших вихованців/учнів без нагляду до прибуття медичного персоналу, якщо це не створює загрози для життя і безпеки інших.

Педагогічні працівники зобов'язані діяти виключно в межах педагогічної компетенції.

3 Дії у разі раптового погіршення фізичного стану дитини (втрата свідомості, судоми, різкий біль, утруднене дихання, запаморочення тощо)

3.1. Дотримуватися загальної послідовності дій, визначеної у розділі 2.

3.2. За потреби надати домедичну допомогу в межах компетенції (за умови попереднього проходження спеціального навчання):

- у разі втрати свідомості — забезпечити стабільне бокове положення, допомогти сісти або лягти;
- у разі судом — не стримувати рухів дитини, прибрати всі небезпечні предмети навколо;

3.3. Не давати вихованцю/учню лікарські засоби та не здійснювати медичних маніпуляцій.



3.4. Зафіксувати:

- час початку погіршення стану;
- основні зовнішні прояви;
- обставини виникнення ситуації.

3.5. Під час індивідуальної роботи у приміщенні палати педагогічний працівник:

- не залишає палату без повідомлення медичного персоналу;
- підтримує спокійну комунікацію.

4 Дії у разі гострого емоційного збудження або розладу поведінки

4.1. Дотримуватися загальної послідовності дій, визначеної у розділі 2.

4.2. Спілкуватися короткими, спокійними фразами без осуду, критики або наказового тону, не відповідати на провокації дитини, дотримуватися безпечної дистанції та уникати різких рухів, не вступати в суперечки та не заперечувати переживання вихованця/учня.

4.3. У разі аутоагресивних проявів допускається лише дії щодо запобігання загрозі життю або здоров'ю до прибуття медичного працівника.

4.4. Під час групової форми роботи необхідно організовано вивести інших вихованців/учнів та, за можливості, мінімізувати присутність сторонніх осіб.

4.5. Під час роботи з дітьми дошкільного віку необхідно використовувати прості короткі фрази; уникати різких заборон; застосовувати спокійне перемикання уваги.

5 Дії у разі вираженої апатії, емоційного зриву або відмови від діяльності

5.1. Дотримуватися загальної послідовності дій, визначеної у розділі 2.

5.2. Не застосовувати примус до участі в діяльності, знизити рівень вимог або запропонувати альтернативну діяльність.

5.3. Надати вихованцю/учневі час для емоційної стабілізації.

5.4. За можливості організувати короткотривалу індивідуальну взаємодію.

5.5. Зафіксувати можливі тригери або особливості поведінки, що спровокували цей стан.

5.6. Повідомити якнайшвидше медичного працівника про зміни у стані вихованця/учня.

6 Педагогічному працівнику категорично забороняється

6.1. Залишати під час інциденту вихованців/учнів без нагляду.

6.2. Самостійно застосовувати медикаменти або здійснювати медичні процедури.

6.3. Застосовувати фізичне утримання, крім випадків безпосередньої загрози життю чи здоров'ю вихованця/учня.

6.4. Підвищувати голос, погрожувати або карати дитину.

6.5. Вступати в суперечку з вихованцем/учнем, батьками (іншими законними представниками) дитини.

6.6. Ігнорувати ознаки погіршення стану дитини.

6.7. Залучати інших вихованців/учнів, батьків (інших законних представників) дитини до врегулювання ситуації.

6.8. Поширювати інформацію про стан вихованця/учня чи інцидент, що стався.

7 Дії педагогічного персоналу після інциденту

7.1. Повідомити завідувача освітнього центру про ситуацію.

7.2. Проаналізувати ситуацію спільно з медичним персоналом та завідувачем/методистом освітнього центру.

7.3. За потреби скоригувати: форму організації освітнього процесу; рівень навчального та психоемоційного навантаження; особливості організації надання освітніх послуг з урахуванням індивідуальних потреб та рекомендацій медичних працівників.

7.4. Відновити емоційно безпечну атмосферу серед вихованців/учнів після інциденту.

8 Відновлення освітнього процесу після стабілізації стану вихованця/учня

8.1. Відновлення занять/уроків здійснюється з урахуванням рекомендацій медичного персоналу.

8.2. Після стабілізації стану вихованця/учня педагогічний працівник на уроці/занятті: забезпечує спокійну та доброзичливу атмосферу; уникає акцентування уваги інших вихованців/учнів на ситуації, що сталася; адаптує зміст, тривалість або форму роботи під індивідуальні потреби дитини та рекомендації лікуючого лікаря (лікаря-психіатра); знижує рівень емоційного та навчального навантаження; пропонує вихованцю/учневі поступове включення в діяльність.

8.3. У разі відновлення освітнього процесу педагогічний працівник спостерігає за станом вихованця/учня та в разі повторного погіршення самопочуття негайно діє відповідно до загальної послідовності дій, визначеної у розділі 2.

Таким чином, з метою надання якісних освітніх послуг для вихованців/учнів, що перебувають на лікуванні чи реабілітації в психіатричних відділеннях, державна установа «Школа супергероїв» забезпечує:

- дотримання вимог законодавства стосовно конфіденційності психіатричного лікування, психічного стану вихованців/учнів, інших обставин та умов, які стали відомі педагогічним працівникам;
- дотримання алгоритму організації освітнього процесу та врахування рекомендацій лікаря (лікаря-психіатра), медичних працівників під час організації освітнього процесу;
- створення міжкласних груп незалежно від віку для дітей, які навчалися в спеціальних закладах освіти чи спеціальних класах, не опанували державний стандарт на рівні класу, в якому вони здобувають освіту за місцем проживання або не розпочали фактично здобуття освіти;
- реалізацію державних стандартів на відповідних рівнях освіти, освітніх програм закладів освіти, де діти здобувають освіту, здійснення за потреби адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів);
- залучення вчителя спеціальної освіти для забезпечення надання освітніх послуг для дітей, які навчалися в спеціальних закладах освіти чи спеціальних класах, не опанували державний стандарт на рівні класу, в якому вони здобувають освіту за місцем проживання або не розпочали фактично здобуття освіти;
- надання корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг для дітей з особливими освітніми потребами згідно з висновком про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, виданим інклюзивно-ресурсним центром;
- забезпечення комплексної безпеки освітнього середовища та оперативне реагування на будь-які зміни в стані здоров'я чи поведінці дитини;
- безпеку освітнього процесу та реагування на зміну стану дитини.

РОЗДІЛ 8

ВИХОВАННЯ СУПЕРГЕРОЇВ: НАЦІОНАЛЬНА ГІДНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ РОЗВИТОК

Методичні рекомендації щодо забезпечення заходів виховного впливу, а також проведення гуртків та секцій в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» у 2026/2027 навчальному році



> Кожен захід у Школі Супергероїв — це більше, ніж просто свято чи розвага. Для наших дітей, закритих у лікарняних палатах, це терапія радістю. Коли діти біжать на майстер-клас, квест чи конкурс, вони залишають страх і хворобу за дверима. У ці хвилини вони знову стають просто щасливими дітьми, а не пацієнтами, і це повертає їм сили боротися далі. Від імені батьків хочу подякувати усім супервчителям за радість дитинства, яку вони дарують нашим дітям.
>
> Коментар мами Артема,
> учня освітнього центру в м. Вінниця

Згідно з пунктом 8 Статуту державної установи «Школа супергероїв», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. №1160 «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1115 від 26.09.2024) основними принципами діяльності державної установи «Школа супергероїв» (далі – Школа) та роботи її працівників є: різноманітність та єдність методів навчання, виховання та розвитку. Відповідно до пункту 10 під час здобуття дошкільної та повної загальної середньої освіти має бути забезпечено виховання та всебічний розвиток особистості вихованців/учнів, здійснення виховних заходів та психолого-педагогічної реабілітації.

У свою чергу згідно з пунктом 16 Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160 «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» (із змінами, внесеними згідно з постановою КМ № 1115 від 26.09.2024 р.), освітній центр Школи забезпечує єдність навчання, виховання та розвитку вихованців/учнів. Освітній процес в освітньому центрі Школи має ґрунтуватися на загальнолюдських та культурних цінностях Українського народу, цінностях громадянського (віль-

ного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, недискримінації, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принципах, визначених Законами України «Про освіту», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків», іншими законами. З цією метою освітній центр Школи забезпечує проведення виховних заходів, які мають сприяти соціалізації вихованців/учнів, формуванню в них відповідних компетентностей для подальшого життя та навчання. Освітній центр Школи за наявності відповідних ресурсів забезпечує створення гуртків та секцій, зокрема із залученням волонтерів. До заходів освітнього центру Школи можуть залучатися всі вихованці/учні, які не мають медичних протипоказань щодо участі в таких заходах.

Таким чином, виховна робота в державній установі «Школа супергероїв» є невід'ємною частиною освітнього процесу та спрямована на всебічний розвиток особистості здобувача освіти, формування його світогляду, моральних якостей, патріотизму та готовності до життя в суспільстві.

Звертаємо увагу, що в Новій українській школі процес виховання, який формує цінності, є наскрізним. Виховний процес є невід'ємною складовою всього освітнього процесу і орієнтуватиметься на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до закону, солідарність, відповідальність). Відповідно в Школі забезпечується виховання сильних рис характеру та чеснот вихованців/учнів через наскрізний досвід, відображення його в щоденних заняттях та уроках.

Робота педагогічних працівників Школи організовується за моделлю поваги до прав людини, демократії, підтримки добрих ідей. У формуванні виховного середовища в освітньому просторі освітніх центрів беруть участь усі педагогічні працівники та фахівці, залучені на підставі цивільно-правових договорів. У Школі створюється атмосфера довіри, доброзичливості, взаємодопомоги і взаємної підтримки при виникненні труднощів у навчанні, повсякденному житті чи лікуванні (реабілітації). Ключовим виховним елементом є приклад педагогів, який покликаний зацікавити дитину.

Водночас, враховуючи, що Школа організовує та надає особам, які здобувають дошкільну або повну загальну середню освіту й перебувають на стаціонарному лікуванні чи яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, освітні послуги протягом календарного року, з урахуванням специфіки їхньої роботи та особливостей освітнього процесу, у Школі проводяться виховні заходи, спрямовані на соціалізацію вихованців/учнів та формування в них відповідних компетентностей для подальшого життя й навчання.

Вихованці/учні протягом календарного року можуть бути залученими до виховних заходів з урахуванням віку, рівня освіти та рівня розвитку. Виховний захід може бути частиною заняття/уроку для реалізації наскрізної лінії або проводитися у вигляді занять у груповій формі із залученням до 15 осіб.

Виховні заходи організовує та забезпечує методист або інший педагогічних пра-

цівник освітнього центру, що є відповідальною особою освітнього центру за проведення заходу, відповідно до планів роботи освітнього центру та рекомендацій навчально-методичного центру Школи.

Виховні заходи не можуть замінювати заняття/уроки та призводити до перевантаження вихованців/учнів, мають враховувати рекомендації медичних працівників щодо залучення вихованців/учнів, врахування їх стану здоров'я, емоційного та психологічного стану, рівня розвитку, особливих освітніх потреб (за наявності).

Участь вихованців/учнів у виховних заходах, не передбачених навчальним планом, допускається лише за рекомендаціями лікарів та за наявності згоди одного з батьків (іншого законного представника) чи самої особи на надання освітніх послуг та забезпечуються, як правило, у позаурочний час, а також у канікулярний період.



Під час проведення виховних заходів у Школі забезпечується реалізація пріоритетів державної політики, а також цільових державних програм. Зокрема в 2026/2027 навчальному році продовжено реалізацію заходів Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 30 липня 2024 р. № 864 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року», у точності:

- практикуми для учнів 9-11 класів «Ким ми є і ким не є: ідентичність громадянина і нації» з формування української громадянської ідентичності;
- поширення проєктної діяльності, проведення тематичних мережевих зустрічей, внутрішніх конкурсів серед вихованців/учнів освітнього центру, спрямованих на підтримку та популяризацію української мови;
- розробка доступних для сприйняття дітей наративів, спрямованих на популяризацію української історії та подолання антиукраїнської історичної пропаганди («Відомі постаті України»);
- в рамках Всеукраїнської учнівської конференції з історії «СпільноСТОРІЯ» створення культурологічної вітальні «Постать. На тлі доби», поетичного марафону «Поезія шістдесятників різними мовами у різних куточках світу»;
- в межах Всеукраїнського освітнього проєкту «День з професором» напрацювання науково-популярних лекцій «Шлях до єдності: День Соборності України» та «Причини поразки Української революції 1917— 1921 років», створення інформаційних матеріалів з історії України;
- створення тимчасових інформаційно-просвітницьких стендів, присвячених актуальним питанням історії України та українськомовного культурного продукту історичної тематики (відео-, аудіо-, друковані матеріали), зокрема на онлайн-дошках чи з використанням інших інтерактивних інструментів за участю вихованців/учнів (з врахуванням їх віку та рівня розвитку);
- тематичні бесіди та практичні заняття для учнів старшої школи з формування усвідомленого та відповідального ставлення населення до питань надання домедичної

допомоги особам у невідкладних станах із запрошенням медичних працівників закладів охорони здоров'я;

- зустрічі із Захисниками та Захисницями України з метою ознайомлення учнів старшої школи з військовою історією, здійснення військово-патріотичного виховання та популяризацією військової служби, діяльності сил безпеки і оборони України;
- проведення Дня захисту дітей «Я знаю свої права» з метою підвищення рівня громадянської освіти, формування активної життєвої та громадянської позиції, розвитку здатності брати участь у житті суспільства, органів місцевого самоврядування, в управлінні на різних рівнях, зокрема у волонтерській діяльності;
- конкурси, вікторини, квести та інтерактивні ігри різноманітної тематики, спрямовані на розвиток медіаграмотності та критичного мислення.

Крім цього, виховні заходи мають враховувати такі напрямки:

- превенція девіантної поведінки (поведінки людини, що не відповідає прийнятим у суспільстві нормам і рольовим очікуванням), суїцидальної та залежної поведінки;
- попередження вербування учнів, залучення до протиправної діяльності. З метою забезпечення відповідного напрямку роботи просимо запланувати та забезпечувати протягом року виконання листа МОН від 10.06.2025 р. № 1/12085-25 «Про інформаційні матеріали у межах проведення попереджувально-профілактичних заходів», зокрема використання методичного посібника, розробленого Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки України у взаємодії зі Службою безпеки України, а також листа від 29.05.2026 р. №1/11678-26, який містить Методичні рекомендації щодо організації роботи з попередження вербування неповнолітніх та профілактики насильницької поведінки в закладах освіти;

Переглянути посилання **Переглянути посилання**

Переглянути посилання

- забезпечення профілактики ментального здоров'я, у тому числі з використанням матеріалів Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» ;

Переглянути посилання

- національно-патріотичне виховання;
- безпека життєдіяльності, що будуть включати заходи з цивільного захисту, безпека на воді, пожежної безпеки, правил дорожнього руху, попередження отруєнь, безпеки дорожнього руху;
- кібербезпека, безпеки в Інтернеті та протидії секстінгу;
- протидія всім формам насильства, у тому числі булінгу (цькуванню);
- інформування щодо протимінної безпеки та правил безпечної поведінки під час бойових дій (з метою посилення системної роботи з навчання дітей протимінній

безпеці та виконання листа МОН від 11.06.2026 р. №4/21990-26 «Про національну безпекову платформу» просимо використовувати матеріали та інформацію з ключових тем безпеки, зокрема мінної безпеки на національній безпековій вебплатформі «101: Простір безпеки для дітей, батьків та освітян»);

Переглянути посилання **Переглянути посилання**



- психологічна безпека;
- формування здорового способу життя;
- громадянська освіта;
- екологічне виховання;
- правове виховання;
- академічна доброчесність;
- розвиток творчих та інтелектуальних здібностей тощо.

У випадку залучення до проведення заходів волонтерів та/чи сторонніх організацій має бути забезпечено:

- обов'язкову наявність у завідувача освітнього центру повної інформації про організацію, що залучається до проведення заходу (назва, адреса, місце знаходження, ПІБ та контакти керівника, репутація організації);
- наявність у волонтерів та представників залучених організацій медичних документів, що дають можливість працювати з дітьми в умовах лікарні;
- дотримання всіх санітарних норм та правил, гігієнічних нормативів з урахуванням вимог інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я;
- заповнення та підпис згоди про надання волонтерської допомоги в освітньому центрі державної установи «Школа супергероїв».

Переглянути посилання

Звертаємо увагу, що всі заняття та заходи із залученням волонтерів та/чи сторонніх організацій організовуються і проводяться виключно в присутності педагогічного працівника освітнього центру. **Забороняється залишати сторонніх осіб, волонтерів чи представників сторонніх організацій з дітьми без нагляду, також сторонні особи не мають перебувати в приміщеннях освітнього центру без нагляду.** Звертаємо увагу, що завідувачі освітніх центрів (або особи, які замінюють їх на час відпустки) несуть відповідальність за забезпечення безпечного освітнього середовища.

При цьому всі виховні заходи мають відповідати вимогам інклюзивності та безпечності освітнього процесу, а також:

- під час всіх заходів необхідно забезпечувати дотримання санітарних норм та правил, гігієнічних нормативів з урахуванням вимог інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я;
- під час заходів необхідно забезпечувати заходи цивільного захисту та в обов'язковому порядку реагувати на повітряні тривоги, створюючи безпечний простір для вихованців/учнів, педагогічних працівників та залучених осіб.



Звертаємо увагу, що в Школі в обов'язковому порядку забезпечується виконання Указу Президента України від 16.03.22 року №143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України Указ Президента України»: щоденно проводяться хвилини мовчання та забезпечується цілеспрямована виховна робота щодо формування в вихованців/учнів самостійності в дотриманні загальнонаціональної хвилини мовчання.

Режим та розклад проведення виховних заходів визначається завідувачем освітнього центру Школи відповідно до рекомендацій лікарів та оприлюднюються на інформаційному стенді в освітньому просторі освітнього центру або доводяться до відома батьків (інших законних представників) чи вихованців/учнів. Розклад виховних заходів є гнучким та враховує особливості режиму роботи закладу охорони здоров'я, медичні процедури вихованців/учнів.

Діяльність гуртків та секцій у Школі є додатковою формою організації освітнього процесу та регламентується пунктом 16 Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 р. № 1115), Положенням про порядок створення та діяльності гуртків та секцій у державній установі «Школа супергероїв», затвердженим наказом №42-з від 20.04.2026 р.

Гурток - це об'єднання вихованців/учнів відповідно до їх інтересів, нахилів, здібностей та талантів до конкретного виду діяльності з урахуванням їх віку, психофізичних особливостей, стану здоров'я.

Секція - це об'єднання вихованців/учнів для проведення довготривалої дослідницької, пошукової та експериментальної роботи з різних проблем науки, техніки, мистецтва або інших напрямів діяльності.

Вихованці/учні протягом календарного року можуть бути залученими до гуртків та секцій з урахуванням віку та рівня розвитку, які проводяться у груповій формі, і не можуть замінювати надання освітніх послуг та призводити до перевантаження вихованців/учнів.

Керівництво гуртками та секціями можуть здійснювати педагогічні працівники освітнього центру в межах свого робочого часу.

Метою створення гуртків та секцій в освітньому центрі Школи є всебічний розвиток особистості вихованців/учнів, організація змістовного дозвілля, задоволення по-

треби й цікавості вихованців/учнів до певного виду діяльності, розвиток їх природних здібностей, розвиток творчого потенціалу, своєчасне виявлення обдарованості, підтримки обдарованих і талановитих вихованців/учнів, здобуття ними практичних навичок та оволодіння знаннями у сфері науки, культури, мистецтва для задоволення їхніх потреб у професійному самовизначенні і творчій самореалізації, забезпечення єдності навчання, виховання та розвитку вихованців/учнів, здійснення психологічної підтримки.

Для відкриття гуртка/секції завідувач освітнього центру подає службову записку щодо створення гуртка/секції (гуртків/секцій), в якій має міститься наступна інформація:

- назва (назви) гуртка/секції (гуртків/секцій);
- пропозиція щодо педагогічного працівника, який проводить гурток/секцію, із зазначенням ПІБ та посади;
- інформація про навчальну програму кожного гуртка/секції, її напрям, ким і коли вона була затверджена;
- вікова категорія вихованців/учнів;
- режим роботи та розклад роботи гуртка/секції (гуртків/секцій).

Зразки документації

Планування роботи гуртків/секцій здійснюється за навчальними програмами з позашкільної освіти, затвердженими МОН. Навчальна програма – це навчальне видання, що визначає мету, зміст, обсяг, способи організації освітнього процесу та вимоги до його результатів. Чинні навчальні програми, які мають гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі» розміщені на офіційних вебсайтах державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» та державної установи «Український інститут розвитку освіти».

Переглянути посилання **Переглянути посилання**

Педагогічний працівник, який проводить заняття гуртка/секції складає календарно-тематичний план гуртка/секції відповідно до навчальної програми на період дії гуртка/секції та подає його на затвердження завідувачу освітнього центру.

Переглянути документ

Завідувач освітнього центру формує групу/групи вихованців/учнів гранична наповнюваність яких становить не більше ніж 15 вихованців/учнів.

До гуртків та секцій зараховуються вихованці/учнів:

- батьки яких (інші законні представники) або вони самі надали згоду на отримання освітніх послуг, мають відповідний дозвіл, рекомендації від лікарів закладів охорони здоров'я та не мають медичних протипоказань;
- відповідного віку та рівня освіти;
- різного віку з урахуванням їх рівня розвитку, інтересів та уподобань, можливостей та стану здоров'я.

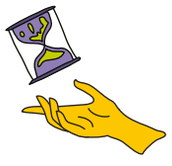
Для вихованців/учнів, які проходять лікування чи реабілітацію у психіатричних відділеннях або закладах із надання психіатричної допомоги, забезпечуються гуртки/секції в умовах відділення, а також зазначені вихованці/учні можуть долучатися до гуртків/секцій разом з вихованцями/учнями, що перебувають на лікуванні чи реабілітації в інших відділеннях закладу охорони здоров'я за умови дозволу лікуючого лікаря (лікаря-психіатра), а також відсутності агресивної поведінки, загрози життю та здоров'ю інших учасників освітнього процесу.

У закладах з надання психіатричної допомоги або закладах охорони здоров'я, що мають психіатричні відділення, у випадку залучення до груп дітей незалежно від віку, які навчалися в спеціальних закладах освіти чи спеціальних класах, не опанували державний стандарт на рівні класу, в якому вони здобувають освіту за місцем проживання або не розпочали фактично здобуття освіти, гранична наповнюваність гуртка буде складати до 10 дітей. У інших випадках - до групи може бути залучено до 15 вихованців/учнів.

Режим та розклад роботи гуртка/секції визначається завідувачем освітнього центру Школи відповідно до рекомендацій лікарів та оприлюднюються на інформаційному стенді в освітньому просторі освітнього центру або доводяться до відома батьків (інших законних представників) чи вихованців/учнів. Розклад гуртків/секцій є гнучким та враховує особливості режиму роботи закладу охорони здоров'я, медичні процедури вихованців/учнів.

Тривалість одного гурткового/секційного заняття визначається з урахуванням рекомендацій лікарів та стану здоров'я вихованців/учнів, допустимого навантаження для різних вікових категорій, і не має перевищувати встановлених норм для навчального заняття:

для дітей до 6 років не більше 30 хвилин;
для дітей від 6 до 7 років не більше 35 хвилин;
для дітей від 7 років не більше 45 хвилин.



Тривалість занять може регулюватися залежно від стану здоров'я, інтересів дітей, їхніх бажань.

Після кожного проведеного заняття педагогічний працівник надає інформацію завідувачу освітнього центру для здійснення обліку проведених гурткових/секційних занять із вказівкою дати, ПІБ дітей, які були залучені до заняття, теми заняття згідно з календарно-тематичним плануванням.

Переглянути документ

Оцінювання ефективності діяльності гуртків та секцій здійснюватиметься завідувачем освітнього центру за результатами моніторингу та відвідування занять гуртків/секцій методистом освітнього центру (не менше двох відвідувань одного гуртка/секції протягом одного періоду). У випадку, якщо педагогічним працівником, який веде гуртка/секції є методист освітнього центру – моніторинг та відвідування занять здійснюється завідувачем освітнього центру.

Переглянути документ

Гурток/секція в освітньому центрі діє протягом календарного року, окрім періодів відсутності педагогічного працівника, який веде гурток/секцію. У цей період проведення занять забезпечується іншим педагогічним працівником за поданням службової записки завідувача освітнього центру.

Педагогічний працівник, який веде гурток/секцію надає звіт про роботу гуртка/-секції за рік не пізніше 1 вересня кожного нового навчального року, у якому вказує кількість дітей, які відвідували гурток/секцію, кількість проведених занять гуртка/-секції, у випадку наявності результатів діяльності гуртка зазначає цей результат.

За результатами оцінювання діяльності гуртка/секції завідувач освітнього центру не пізніше ніж 5 вересня кожного наступного навчального року подає до відділу забезпечення освітніх послуг навчально-методичного центру звіт, що містить інформацію про кількість занять гуртків/секцій, які проводилися протягом року, їх назву та ПІБ педагогічного працівника, який веде гурток/секцію, кількість залучених вихованців/учнів.

Для побудови освітнього процесу з урахуванням навчальних можливостей і потреб вихованців/учнів доцільно зберігати гнучкість календарно-тематичного планування протягом року. За необхідності педагогічний працівник може вносити зміни до змісту навчальної програми. За потреби можуть бути змінені терміни опрацювання тем навчальної програми.

Освітні центри мають передбачити та забезпечити у 2026/2027 навчальному році відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат, а також міжнародних пам'ятних та ювілейних дат, згідно із запропонованим переліком.

Вересень

1 – День знань
2 – 30 років з дня народження національної валюти України – гривні
5 – Міжнародний день благодійності
6 – Всесвітній день читання книг
8 – Міжнародний день грамотності
12 – День українського кіно, День фізичної культури і спорту (друга субота вересня)
17 – День рятівника
21 – День миру
25 – Всесвітній день мрії
26 – Європейський день мов
27 – Всесвітній день туризму, Всеукраїнський день дошкілля
29 – 160-річчя від дня народження Михайла Грушевського



Жовтень

1 – День захисників і захисниць України, День українського козацтва та День ветерана, Міжнародний день людей похилого віку, Міжнародний день музики
2 – Міжнародний день ненасильства
4 – День працівників освіти, Всесвітній день тварин
10 – Всесвітній день психічного здоров'я

15 – Всесвітній день миття рук
16 – Всесвітній день хліба, Всесвітній день здорового харчування
19 – День відповідальності людини
27 – День української писемності та мови
31 – Міжнародний день Чорного моря

Листопад
1 – День заснування Європейського Союзу
13 – Всесвітній день доброти
16 – Міжнародний день толерантності
20 – Всесвітній день дитини, День захисту дітей
21 – День Гідності та Свободи
28 – День пам'яті жертв голодоморів
*з 25 листопада по 10 грудня триває щорічна міжнародна акція «16 днів проти насильства»

Грудень
1 – Всесвітній день боротьби зі СНІДом
3– Міжнародний день осіб з інвалідністю
5 – Міжнародний день волонтера
6 – День Збройних Сил України, за дозволом батьків (інших законних представників) дитини - День Святого Миколая
10 – Міжнародний день захисту прав людини
14 – День вшанування учасників ліквідації аварії на ЧАЕС

Січень
1 – Новий рік
11 – Всесвітній день «дякую»
20 – День пам'яті захисників Донецького аеропорту (День «кіборгів»)
22 – День Соборності України
27 – Міжнародний день пам’яті жертв Голокосту
29 – День пам'яті Героїв Крут

Лютий
6 – Всесвітній день без мобільного телефону
10 – День безпечного інтернету (Safer Internet Day)
14 – День Святого Валентина (День закоханих)
15 – Міжнародний день онкохворої дитини
16 – День Єднання
17 – День спонтанного прояву доброти
19 – День Державного Герба України
20 – День Героїв Небесної Сотні
21 – Міжнародний день рідної мови
25 – День української жінки



Березень

1 – Всесвітній день імунітету, Всесвітній день нульової дискримінації
3 – Всесвітній день письменника
8 – Міжнародний жіночий день (День боротьби за права жінок)
10 – День Державного Гімну України
14 – День українського добровольця
20 – Міжнародний день щастя
21 – Всесвітній день поезії, Всесвітній день людей із синдромом Дауна
22 – Всесвітній день водних ресурсів
26 – День Національної гвардії України

*з 22 по 28 березня або в аналогічний період, залежно від графіка канікул, Всеукраїнський тиждень дитячої та юнацької книги

Квітень

2 – Міжнародний день дитячої книги, Всесвітній день обізнаності про аутизм
4 – Міжнародний день просвіти з питань мінної безпеки
7 – Всесвітній день здоров'я
12 – Всесвітній день авіації та космонавтики
17 – День пожежної охорони, День довкілля
18 – День пам'яток історії та культури
23 – Всеукраїнський день психолога
26 – День Чорнобильської трагедії
28 – Всесвітній день охорони праці



Травень

3 – Всесвітній день свободи преси
4 – Міжнародний день протидії булінгу
5 – День гігієни рук
8 – День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років
9 – День Європи
10 – День матері
12 – Всесвітній день медичної сестри
15 – День сім'ї
16 – День пам'яті жертв політичних репресій
20 – День вишиванки

*кінець травня – Національний тиждень безбар'єрності

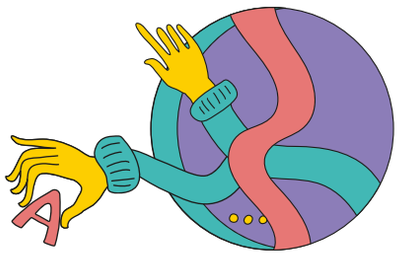
*протягом травня – Місяць обізнаності про ментальне здоров'я

Червень

1 – Всесвітній день батьків
4 – День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України
5 – Всесвітній день охорони навколишнього середовища
9 – Міжнародний день друзів

12 – Всесвітній день боротьби з дитячою працею
20 – День батька
22 – День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні
26 – Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотиками та їхнім незаконним обігом
27 – День молодіжних та дитячих громадських організацій
28 – День Конституції України
30 – Всесвітній день соціальних мереж

Липень
5 – Міжнародний день Дніпра
15 – День Української Державності
27 – День медичного працівника України, Всесвітній день бабусь, дідусів та людей похилого віку
28 – Всесвітній день охорони природи
30 – Міжнародний день дружби
31 – День згадування улюблених книг



Серпень
5 – Міжнародний день світлофора
12 – День молоді
21 – Міжнародний день бездомних тварин
23 – День Державного Прапора України
24 – День незалежності України
29 – День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Таким чином, у 2026/2027 навчальному році в Школі забезпечується:

- наскрізний виховний вплив як невід'ємна складова всього освітнього процесу та надання освітніх послуг;
- забезпечення неухильного виконання Указу Президента України від 16.03.22 року №143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- врахування рекомендацій медичних працівників щодо особливостей проведення заходів, організації виховання;
- проведення виховних заходів протягом календарного року відповідно до особливостей організації надання освітніх послуг у лікарнях;
- дотримання загальнонаціональних пріоритетів виховання та розвитку особистості, а також врахування визначених пріоритетних напрямків;
- забезпечення гуртків та секцій відповідно до потреб та інтересів вихованців/учнів.

РОЗДІЛ 9

МЕТОДИЧНА ПІДТРИМКА: СТАЛІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ СУПЕРГЕРОЇВ

Методичні рекомендації щодо діяльності методиста освітнього центру державної установи «Школа супергероїв» у 2026/2027 навчальному році



> Як мама дитини, яка регулярно проходить реабілітацію в лікарні, хочу відзначити чітку організацію роботи педагогів: заняття проводяться регулярно, узгоджуються з лікувальними процедурами, режимом реабілітації та враховують вік і можливості дитини, що дозволяє їй навчатися без перевантаження. Відчувається тісна взаємодія між педагогами, медичним персоналом і батьками, завдяки чому освітній процес є комфортним, безпечним і дійсно безперервним. Найбільше ціную те, що навчання адаптоване до стану здоров'я дітей: заняття проводяться як у класі, так і безпосередньо в палаті.
>
> Педагоги завжди уважні, доброзичливі й знаходять індивідуальний підхід. Для нашої родини Школа супергероїв — це приклад того, як навіть у лікарні можна забезпечити якісну, безперервну освіту та створити для дітей атмосферу підтримки й розвитку.
>
> Коментар мами Марка, 5 років, вихованця освітнього центру в м. Київ

Ефективне функціонування освітнього центру державної установи «Школа супергероїв» значною мірою залежить від системної організації методичної роботи, яка забезпечує належну організацію процесу надання освітніх послуг, професійний розвиток педагогічних працівників, упровадження сучасних педагогічних практик та підвищення якості освітніх послуг для дітей, які перебувають на стаціонарному лікуванні або отримують реабілітаційну допомогу в закладах охорони здоров'я.

Діяльність методиста є багатовекторною та охоплює організаційно-методичний супровід освітнього процесу, координацію діяльності педагогічних працівників, розвиток професійної взаємодії, методичне забезпечення освітньої діяльності, поширення ефективних педагогічних практик, аналіз якості освітніх послуг і створення умов для реалізації безперервної та індивідуалізованої освіти відповідно до потреб кожної дитини.

У 2026/2027 навчальному році методичну діяльність освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв» орієнтовано на реалізацію таких пріоритетних напрямів:

- організаційно-методичний супровід освітнього процесу;
- координація діяльності педагогічних працівників;забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії дітей;
- взаємодія із закладами освіти та медичними командами;
- методичне забезпечення педагогів;
- аналіз якості освітніх послуг;
- поширення ефективних педагогічних практик;
- професійний розвиток педагогічних працівників;
- розвиток мережевої взаємодії між освітніми центрами;
- участь у діяльності колегіальних методичних органів та розвитку єдиного методичного простору державної установи «Школа супергероїв».

Реалізація зазначених напрямів передбачає виконання широкого спектра завдань, серед яких:

1 Забезпечення організаційно-методичного супроводу освітнього процесу в умовах закладу охорони здоров'я:

- координація організації навчання дітей відповідного рівня освіти з урахуванням рекомендацій медичних працівників, стану здоров'я, режиму лікування та індивідуальних освітніх потреб;
- участь у формуванні груп і класів вихованців/учнів з урахуванням вікових особливостей, рівня підготовки та освітніх потреб дітей;
- методичний супровід планування освітнього процесу, зокрема погодження календарно-тематичного планування та забезпечення його відповідності освітнім програмам і рекомендаціям навчально-методичного центру державної установи «Школа супергероїв»;
- забезпечення організації гнучкого освітнього процесу з урахуванням особливостей перебування дітей у закладах охорони здоров'я.

2 Координація діяльності педагогічних працівників освітнього центру:

- забезпечення професійної взаємодії педагогічних працівників під час планування, організації та проведення освітньої діяльності;
- надання консультативної та методичної підтримки щодо вибору форм, методів і засобів навчання;
- сприяння узгодженості роботи педагогів під час організації індивідуального та групового навчання;
- координація проведення освітніх, виховних та розвивальних заходів.

3 Забезпечення реалізації індивідуального підходу до навчання здобувачів освіти:

- врахування індивідуальної освітньої траєкторії дитини, її стану здоров'я, освітніх потреб та можливостей;
- підтримка педагогів у питаннях адаптації та модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів);
- використання диференційованих форм, методів і засобів навчання;
- створення умов для підтримки мотивації до навчання та позитивного психоемоційного стану дітей.

4 **Забезпечення взаємодії із закладами освіти та медичними командами:**

- координація взаємодії із закладами освіти, у яких навчаються діти;
- забезпечення наступності освітнього процесу та узгодженості підходів до навчання;
- обмін необхідною інформацією щодо організації освітнього процесу;
- врахування рекомендацій медичних працівників при плануванні освітньої діяльності.

5 **Методичне забезпечення професійної діяльності педагогічних працівників**:

- підготовка та поширення методичних матеріалів, рекомендацій і практичних напрацювань;
- проведення консультацій, методичних зустрічей, нарад, семінарів та інших форм професійної взаємодії;
- сприяння впровадженню сучасних педагогічних технологій та цифрових освітніх ресурсів;
- підтримка педагогів у процесі адаптації до особливостей організації освітнього процесу в умовах закладів охорони здоров'я.

6 **Аналіз, моніторинг та вдосконалення якості освітніх послуг**:

- аналіз стану освітньої та навчально-методичної роботи освітнього центру;
- узагальнення результатів освітньої діяльності;
- визначення проблемних питань та підготовку пропозицій щодо їх вирішення;
- використання результатів аналізу для вдосконалення організації освітнього процесу.

7 **Узагальнення та поширення ефективних педагогічних практик**:

- виявлення, систематизація та поширення результативного педагогічного досвіду;
- узагальнення практик організації освітнього процесу для дітей, які перебу-

вають на стаціонарному лікуванні або отримують реабілітаційну допомогу;
- підтримка творчих ініціатив педагогічних працівників, вихованців/учнів;
- методичний супровід участі у конкурсах, виставках, освітніх проєктах.

8 Організація професійного розвитку педагогічних працівників:

- підтримка безперервного професійного розвитку педагогічних працівників;
- визначення, систематизація потреб педагогів у професійному розвитку, їх врахування під час формування плану підвищення кваліфікації, ведення моніторингу проходження педагогічними працівниками навчання, обсягу годин підвищення кваліфікації та сформованих професійних компетентностей;
- сприяння участі педагогічних працівників у конференціях, семінарах, тренінгах та інших освітніх заходах;
- організація внутрішньої системи професійного обміну досвідом.

9 Розвиток мережевої взаємодії між освітніми центрами державної установи «Школа супергероїв»:

- участь у діяльності методичного об'єднання методистів освітніх центрів;
- організацію та координацію спільних мережевих уроків, методичних заходів та професійних зустрічей;
- обмін досвідом між освітніми центрами;
- підготовка пропозицій щодо вдосконалення методичного забезпечення надання освітніх послуг.

10 Участь у розвитку єдиного методичного простору державної установи «Школа супергероїв»:

- участь у засіданнях навчально-методичної ради державної установи «Школа супергероїв»;
- участь у роботі професійних спільнот, конференцій, семінарів, тренінгів та інших методичних заходів;
- внесення пропозицій щодо вдосконалення організації освітнього процесу та методичного забезпечення діяльності освітніх центрів.

Особливості складання розкладу занять/уроків

Особливої уваги потребує планування освітньої діяльності, зокрема формування розкладу занять, що має забезпечувати оптимальні умови для поєднання навчання з лікувальним та реабілітаційним процесами.

Гнучкий розклад занять в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» є одним із ключових чинників створення комфортних і безпечних умов для навчання вихованців/учнів, які перебувають на стаціонарному лікуванні або отримують реабілітаційну допомогу.

При плануванні розкладів методисти освітніх центрів мають враховувати вік та індивідуальні особливості кожної дитини, режим роботи освітнього центру та специфіку розпорядку дня медичного відділення. Це передбачає узгодження часу занять з періодами денного сну, медичними процедурами, часом для прогулянок та відпочинку, а також іншими лікувальними заходами, що проводяться у лікарні. Такий комплексний підхід сприяє гармонійному поєднанню освітньої діяльності з лікувальним процесом, забезпечуючи оптимальні умови для всебічного розвитку і реабілітації дитини.

При формуванні розкладу занять для різновікового контингенту слід брати до уваги психофізіологічні особливості розвитку дітей різних вікових груп, відмінності у навчальних планах та програмах відповідних класів, а також специфіку дидактико-методичного забезпечення освітнього процесу.

Освітні послуги вихованці та учні можуть отримали у груповій та індивідуальній формах.

Проте, нагадуємо, що освітні послуги можуть надаватися індивідуально вихованцям/учням, які перебувають два і більше тижнів поспіль на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я.



Умови надання послуг безпосередньо у відділеннях

Групові заняття організовуються з урахуванням специфіки функціонування кожного відділення.

Пріоритетною є організація занять у навчальному класі освітнього центру. У разі зайнятості класу, за медичними рекомендаціями або зверненням батьків освітні послуги надаються в інших приміщеннях закладу охорони здоров'я, зокрема в палатах.

Під час сигналу «Повітряна тривога» реалізація освітнього процесу у відділеннях регулюється спільним алгоритмом безпеки державної установи «Школа супергероїв» та закладу охорони здоров'я (із можливістю продовження занять в укритті за відсутності протипоказань у дітей).

Узгодження освітнього процесу з режимом лікувально-реабілітаційних процедур.

Лікувально-реабілітаційний процес має пріоритетне значення. Тому при складанні розкладу занять необхідно враховувати медичні рекомендації лікарів, інформацію від батьків щодо особливостей здоров'я дитини, перебігу захворювання та фізичні можливості вихованців/учнів.

Гнучкість розкладу, що передбачає його адаптацію відповідно до стану здоров'я дітей та розпорядку проведення лікувальних процедур.

Режим роботи групи/класу визначається завідувачем освітнього центру державної установи «Школа супергероїв» відповідно до рекомендацій лікарів і не може призводити до перевантаження вихованців/учнів.



Аналіз якості надання освітніх послуг

Сучасна освіта відзначається численними викликами, які виникають в умовах системних змін, що зумовлені реформуванням. У цих умовах трасформується і переосмислюється роль методичної діяльності, набувається новий професійний досвід педагогічних працівників.

Одним із важливих принципів діяльності державної установи «Школа супергероїв» та її працівників є забезпечення якості, обґрунтованості та своєчасності надання освітніх послуг, що забезпечується системним аналізом їх якості, який здійснює методист освітнього центру. Аналіз якості надання освітніх послуг є комплексним процесом, який передбачає систематичне оцінювання різних аспектів освітньої діяльності в освітньому центрі. Це включає оцінку відповідності застосовуваних методів та форм навчання індивідуальним потребам дітей, а також аналіз ефективності впроваджених корекційних і адаптаційних заходів. На основі зібраних даних методисти здійснюють розробку рекомендацій щодо вдосконалення освітнього процесу, що сприяє підвищенню якості освітніх послуг, створенню комфортного та результативного навчального середовища.

1 Аналіз освітньої діяльності педагогів

Аналіз діяльності педагогів включає систематичну оцінку їхньої професійної компетентності, ефективності застосування освітніх методик, рівня взаємодії з вихованцями/учнями, а також здатності адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб дітей. Цей процес передбачає збір і опрацювання інформації про результати навчальної та виховної роботи, участь у методичних заходах, самоаналіз педагогів і зворотний зв'язок. На основі отриманих даних розробляються рекомендації щодо підвищення кваліфікації, впровадження інноваційних підходів та покращення якості освітнього процесу.

2 Аналіз уроків/занять, як основного виду освітніх послуг

Аналіз занять/уроків передбачає систематичне вивчення їхнього змісту, структури, методів і форм проведення з метою оцінки ефективності навчального процесу. Заняття/урок є ключовим компонентом освітньої діяльності, через який забезпечується реалізація освітніх програм та розвиток компетентностей вихованців/учнів. Аналіз включає оцінку відповідності занять/уроків індивідуальним потребам дітей, рівня мотивації, їхньої активності та участі, а також якості взаємодії між педагогом і вихованцями/учнями. Результати такого аналізу використовуються для вдосконалення педагогічної майстерності, корекції навчальних матеріалів і підходів, а також для підвищення загальної якості освітніх послуг.

Відвідування занять/уроків методистом освітнього центру має носити системний характер та здійснюватися не менше ніж двічі на місяць (обов'язковим має бути відвідування заняття/уроку одного педагогічного працівника один раз на рік, за потреби відвідування можуть здійснюватися й частіше). Такі відвідування мають бути організовані з урахуванням професійної етики та взаємоповаги, що передбачає попередження педагогічного працівника про спостереження за заняттям/уроком.

Переглянути документ

3 Моніторинг якості освітніх послуг

Забезпечення якості освітніх послуг потребує системного моніторингу організації та результатів освітнього процесу, що дає змогу оцінювати його ефективність, визначати напрями вдосконалення освітньої діяльності та своєчасно коригувати освітні підходи відповідно до індивідуальних потреб вихованців/учнів, які перебувають на стаціонарному лікуванні або отримують реабілітаційну допомогу. Моніторинг передбачає систематичне збирання, аналіз та узагальнення інформації про організацію і результати освітнього процесу з метою прийняття обґрунтованих управлінських та методичних рішень, підвищення якості освітніх послуг і забезпечення їх відповідності вимогам державних стандартів освіти.

Основними інструментами такого моніторингу є:

- Моніторинг методиста за систематичним спостереженням: педагогічні працівники освітнього центру регулярно спостерігають за вихованцями/учнями під час занять/уроків, щоб виявити їхні потреби, прогрес та будь-які труднощі.
- Анкетування та опитування: анкетування учнів, батьків та педагогічних працівників може допомогти виявити проблемні питання та потреби, а також отримати зворотний зв'язок щодо ефективності навчання та підходів до адаптації.
- Моніторинг освітнього процесу: відстеження виконання календарно-тематичного планування допомагає педагогічним працівникам виявляти можливі проблеми та вносити корективи в освітній процес.

Важливою складовою процесу постійного вдосконалення освітньої системи та підвищення якості надання освітніх послуг є обмін досвідом з іншими освітніми центрами державної установи «Школа супергероїв». Такий обмін сприяє впровадженню найкращих практик, інноваційних методик і підходів в освітній процес, підвищенню професійного рівня педагогічних працівників і створенню єдиного стандарту якості освітніх послуг у всій мережі освітніх центрів державної установи «Школа супергероїв». Регулярні спільні заходи, такі як методичні наради, майстер-класи та мережеві уроки, допомагають обмінюватися знаннями, вирішувати спільні проблеми, вдосконалювати педагогічну майстерність та адаптувати освітні програми з урахуванням

потреб різних категорій учнів, зокрема тих, хто перебуває на стаціонарному лікуванні чи отримує реабілітаційну допомогу. Методисти освітніх центрів відіграють ключову роль в організації та координації цього обміну досвідом, забезпечуючи проведення методичних нарад, майстер-класів та мережевих уроків.

Отже, методичний супровід в організації якісного освітнього процесу в освітньому центрі є ключовим аспектом роботи методиста, що дозволяє створити сприятливі умови для навчання та розвитку вихованців/учнів. Завдяки цим зусиллям державна установа «Школа супергероїв» забезпечує інтеграцію дітей в освітній процес, підтримуючи їх під час лікування та реабілітації, а також допомагає їм зберегти мотивацію та інтерес до навчання.



РОЗДІЛ 10

БЕЗПЕЧНИЙ ОСВІТНІЙ СУПЕРПРОСТІР

Методичні рекомендації щодо створення безпечного простору/запобігання небезпеки та інформаційного захисту в освітніх центрах державної установи «Школа супергероїв» у 2026/2027 навчальному році



> "Для мене як для мами найбільший страх – це вразливість моєї дитини під час хвороби. Але у Школі супергероїв дитяча душа захищена від лікарняного стресу, а кожне заняття повертає доньці віру у власні сили та безпечне, щасливе дитинство."
>
> Мама Тіни, 5 років,
> вихованки освітнього центру в м. Полтава

Згідно з підпунктом 21 пункту 1 статті 1 Закону України «Про освіту» безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливлюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливлюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин. Відповідно до пункту 1 статті 9 Закону України «Про освіту» засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є, у тому числі, забезпечення та розвиток безпечного і здорового освітнього середовища в закладах освіти. При цьому абзацом дев'ятим частини третьої статті 26 передбачено, що керівник закладу освіти в межах наданих повноважень створює у закладі освіти безпечне, здорове та інклюзивне чи спеціальне освітнє середовище із забезпеченням універсального дизайну та розумного пристосування.

Згідно з пунктом 21 Статуту державної установи «Школа супергероїв», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 р. № 1115), завідувач освітнього центру організовує створення в освітньому центрі розвивального, безпечного, інклюзивного та цифрового освітнього середовища з урахуванням вимог санітарного законодавства.

Педагогічні працівники Школи мають здійснювати всі можливі заходи для забезпечення фізичної безпеки вихованців/учнів та своєї власної, формувати у вихованців/учнів стійкі навички дій під час надзвичайних ситуацій, створення безпечного освітнього середовища. Під час надання освітніх послуг педагогічні працівники здійснюють заходи для збереження життя та здоров'я учнів, попередження фізичної та іншої шкоди, у тому числі самоушкодження.

Відповідно до абзацу шістнадцятого пункту 4 Порядку надання освітніх послуг особам, які здобувають дошкільну чи повну загальну середню освіту та перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1160, заклади охорони здоров'я забезпечують надання доступу до укриттів вихованцям/учням та працівникам Школи, залученим Школою педагогам та фахівцям (за цивільно-правовими договорами), офіційно залученим Школою волонтерам тощо. Завідувачі освітніх центрів заздалегідь узгоджують з керівниками закладів охорони здоров'я доступ до укриттів, зручні шляхи евакуації, наявність окремого приміщення чи частини приміщення в укритті, які будуть використовуватися педагогічними працівниками, можливість розміщення дидактичних матеріалів, умови проведення занять/уроків в укритті, умови надання практичним психологом освітнього центру психологічної підтримки.



Відповідно, всі вихованці/учні освітнього центру, з урахуванням віку та стану розвитку, мають бути проінформовані у доступних форматах щодо їхніх дій під час освітнього процесу у випадку повітряної тривоги, евакуації, пожежі, інших небезпечних подій та надзвичайних ситуацій. З цією метою радимо, відповідно до віку дітей та їх можливостей, проводити навчальні заняття щодо дій під час повітряної тривоги, евакуації, пожежі, інших небезпечних подій та надзвичайних ситуацій, надавати короткий інструктаж. Дії дітей та дорослих, з метою швидкого реагування на небезпеку після сигналу «Повітряна тривога», мають бути доведені до автоматизму, це сприятиме уникненню паніки. Для цього рекомендуємо проводити за домовленістю з медичними працівниками періодичні тренування евакуації вихованців/учнів до укриття.

Згідно з листом МОН від 25.04.2025 р. №1/8282-25 «Про посилення заходів безпеки» важливим є ефективне попередження та протидія негативним безпековим явищам в освітньому середовищі та формування компетентностей безпеки в учасників освітнього процесу. Відповідно до листа, Міністерство освіти і науки України наголошує на необхідності проведення заходів щодо підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу з питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами, та правил поводження з такими предметами. Протягом року в освітніх центрах необхідно забезпечити проведення:

- занять із питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами, та правил поводження з ними;
- профілактично-роз'яснювальної роботи серед учасників освітнього процесу з питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами та правил поводження з такими предметами;
- профілактично-роз'яснювальних заходів відповідальних працівників територіальних органів управління Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Рекомендуємо зазначені заходи включити в плани роботи освітніх центрів та забезпечувати постійне інформування вихованців/учнів відповідно до їхніх вікових можливостей та рівнів розвитку.

Звертаємо увагу, що постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2026 р. №70 «Про затвердження переліку небезпечних предметів і речовин, з якими особам заборонено перебувати на території та в приміщенні закладу загальної середньої освіти». Рекомендовано уникати знаходження під час освітнього процесу наступних предметів та речовин:

- вогнепальної, пневматичної, спортивної зброї, будь-яких компонентів зброї, боєприпасів, вибухових пристроїв, детонаторів та запалів до боєприпасів, вогненебезпечних та вибухонебезпечних предметів всіх видів і модифікацій;
- предметів, що імітують зброю, мають зовнішню схожість із бойовими зразками або можуть бути сприйняті як справжня зброя (макети, муляжі, пристрої та іграшки);
- пристроїв, призначених для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, та патрони до них;
- спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії;
- холодної зброї (ножі, луки, арбалети, кастети, нунчаки тощо), а також будь-яких інших колюче-ріжучих, ударно-дробильних чи метальних предметів, здатних завдати шкоди життю, здоров'ю або майну особи;
- електрошокових пристроїв всіх видів, наручники (кайданки), гумові та пластикові кийки;
- піротехнічних виробів (петарди, феєрверки, димові шашки, ракети, салютні установки, порох) та легкозаймистих виробів, речовин та матеріалів (бензин, гас, дизельне пальне, ацетон, сірка, ємності з газовими сумішами тощо);
- молотків, викруток, штопорів, дрилей, пилу, газових пальників, балончиків для газових пальників;
- наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;
- пива, алкогольних, слабоалкогольних, енергетичних напоїв, тютюнових виробів, електронних сигарет та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, пристрої для споживання тютюнових виробів без їх згоряння.

Заборона знаходження під час освітнього процесу не поширюється на предмети побутового чи господарського призначення, що використовуються у господарській діяльності освітнього центру, а також предмети, які використовуються:

- для забезпечення освітнього процесу працівниками освітнього центру чи іншими працівниками, залученими до проведення необхідних робіт;
- педагогічними працівниками в межах виконання освітньої програми;
- для проведення виховних заходів під безпосереднім контролем (наглядом) відповідальної особи з числа педагогічних працівників освітнього центру;
- службовими особами під час виконання ними визначених законом повноважень.



Також нагадуємо про потребу звернути особливу увагу та інформувати всіх педагогічних працівників про рекомендації ДСНС України щодо дій у випадку потрапляння під завал.

Під час освітнього процесу педагогічні працівники мають дотримуватися наказів Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 р. за №563/28693, «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022, № 1604 від 21.10.2025) та від 25.09.2020 № 2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394, «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства охорони здоров'я №1984 від 20.09.2021, №1371 від 01.08.2022, №79 від 10.01.2025, №1638 від 29.10.2025), інших нормативно-правових актів щодо забезпечення виконання вимог санітарного законодавства та інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, санітарних норм під час освітнього процесу.

Педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися вимог щодо забезпечення захисту персональних та медичних даних, збереження конфіденційної інформації, яка стала їм відомою під час надання освітніх послуг, виконання своїх посадових обов'язків, спілкування з учасниками освітнього процесу.

Ніхто крім завідувачів за їх персональними імейлами не має права доступу до таблиць звітності та обліку дітей. Завідувачі освітніх центрів відповідають не лише за достовірність внесення даних до таблиць обліку та звітності, але і за забезпечення захисту персональних даних, непередачу даних третім особам. Будь-яка персональна інформація щодо вихованців/учнів, надані їм послуги, стан здоров'я, терміни лікування та відділення, в яких вони перебували на лікуванні, не може бути поширена третім особам, у тому числі забороняється надавати персональну інформацію гостям, волонтерам, іншим особам. Завідувачі освітніх центрів зобов'язані забезпечити обмежений доступ до згод на надання освітніх послуг, інших матеріалів, що містять персональну

«Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022, № 1604 від 21.10.2025) та від 25.09.2020 № 2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394, «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства охорони здоров'я №1984 від 20.09.2021, №1371 від 01.08.2022, №79 від 10.01.2025, №1638 від 29.10.2025), інших нормативно-правових актів щодо забезпечення виконання вимог санітарного законодавства та інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, санітарних норм під час освітнього процесу.



Педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися вимог щодо захисту персональних і медичних даних, збереження конфіденційної інформації, яка стала їм відомою під час надання освітніх послуг, виконання посадових обов'язків та спілкування з учасниками освітнього процесу.

Ніхто, крім завідувачів за їхніми персональними електронними адресами, не має права доступу до звітності та обліку дітей. Завідувачі освітніх центрів відповідають не лише за достовірність внесення даних до обліку й звітності, а й за забезпечення захисту персональних даних та їх непередачу третім особам. Будь-яка персональна інформація про вихованців/учнів, надані їм послуги, стан здоров'я, терміни лікування та відділення, у яких вони перебували, не може передаватися третім особам (зокрема гостям та волонтерам). Завідувачі освітніх центрів зобов'язані забезпечити обмежений доступ до згод на надання освітніх послуг та інших матеріалів, що містять персональні дані.

Також заборонено поширення чутливої інформації, у зокрема публічне оголошення часу та місця проведення заходів за участю вихованців/учнів та педагогів, запрошених гостей, кількості осіб, які братимуть участь у заході тощо. Особливу увагу слід приділяти недопущенню поширення інформації щодо участі гостей — насамперед посадових осіб, іноземців та представників військових адміністрацій. Заборонено будь-яким чином поширювати інформацію про плани проведення заходів за участю першої леді, міністрів та інших високопосадовців, а також завчасно інформувати про це медичних працівників, батьків (інших законних представників), вихованців/учнів чи сторонніх осіб.

Закликаємо дотримуватися інформаційної тиші до завершення заходів та не менше ніж 2 години після, не повідомляти про участь запрошених гостей у тому числі телефоном третіх осіб, не поширювати фото та відео, у тому числі у соціальних мережах.

Педагогічні працівники не мають права здійснювати агітацію чи пропаганду, у тому числі під час освітнього процесу варто уникати релігійних тем та забезпечувати свободу думки і релігійного сповідування, обговорення політичних тем.

Категорично заборонено використовувати в освітньому процесі матеріали, що мають російськомовний контент, музику, ігри, посібники та підручники, руханки, мультфільми, фільми чи їхні частини, будь-які інші матеріали, що мають зв'язок із країною-агресором, російське походження чи підпадають під декомунізацію/були вироблені в часи СРСР.

Освітні центри зобов'язані здійснювати заходи з протидії вербуванню вихованців/учнів, залученню їх до протиправної діяльності. З метою забезпечення цього напрямку роботи просимо запланувати та забезпечувати протягом року виконання листа МОН від 10.06.2025 р. № 1/12085-25 «Про інформаційні матеріали у межах проведення попереджувально-профілактичних заходів», зокрема використання методичного посібника, розробленого Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки України у взаємодії зі Службою безпеки України, а також листа від 29.05.2026 р. №1/11678-26 , який містить Методичні рекомендації щодо організації роботи з попередження вербування неповнолітніх та профілактики насильницької поведінки в закладах освіти.

Переглянути посилання Переглянути посилання Переглянути посилання

Окремо акцентуємо увагу на забезпеченні інформаційної безпеки. Інформаційна безпека в Україні — критично важливий елемент безперервного та безпечного функціонування освітніх установ. В умовах цифровізації та гібридних загроз, зокрема під час війни в Україні, зростає потреба у створенні комплексної системи інформаційної безпеки, яка охоплює як технічні, так і організаційні аспекти захисту освітнього середовища.

Основні загрози інформаційній безпеці освітнього процесу:

- використання застарілих, вразливих платформ для навчання;
- несанкціонований доступ до звітності електронного журналу, персональної інформації про вихованців/учнів та педагогічних працівників, баз даних, персональної інформації Школи;
- поширення чутливої інформації, у тому числі часу та місця проведення заходів за участю вихованців/учнів та педагогів, запрошених гостей;
- кібербулінг та цифрове насильство;
- фішинг, віруси, зловмисне ПО.



Відповідно завідувачі освітніх центрів мають контролювати процес використання застарілих, невідомих або небезпечних навчальних платформ, унеможливити доступ до робочого місця завідувача або до інформації освітнього центру, звітності електронного журналу, персональної інформації про вихованців/учнів та педагогічних працівників, баз даних, персональної інформації Школи.

Цифровий світ стає повноцінною частиною нашого життя, проте, крім великої кількості можливостей для навчання, спілкування та розваг, інтернет може бути небезпечним та негативно впливати на психіку чи навіть безпеку людини. Образи, погрози чи неприємний, неприйнятний контент у соціаль-

них мережах часто є ознаками кібернасильства, жертвами якого можуть стати не тільки діти, а й дорослі. Ось який вигляд має кібернасильство:

- кібербулінг: хтось публікує неправдиві чутки, принизливі коментарі чи надсилає погрози;
- кібергрумінг: дорослі видають себе за однолітків, щоб спілкуватися з дітьми для недоброчесних намірів;
- шантаж: погрози публікацією фото чи іншої інформації через вимагання грошей чи послуг;
- фішинг: підроблені сайти крадуть ваші дані або гроші;
- кіберпереслідування: постійні нав'язливі повідомлення чи спроби контролювати ваше життя онлайн.

Для запобігання зазначеним видам кібернасильства просимо:

- брати участь в тренінгах з основ цифрової безпеки, цифрової грамотності та медіаграмотності;
- постійно моніторити та реагувати на прояви цифрового насильства та кібербулінгу;
- негайно повідомляти про виявлення кіберінциденту або кібербулінгу до секретаріату державної установи.

Вся інформація, яка була отримана педагогічними працівниками освітніх центрів про діяльність закладів охорони здоров'я, державної установи «Школи супергероїв», дані про кількість вихованців/учнів та освітні послуги, які вони отримують, особисті дані вихованців/учнів, отримані в процесі роботи з ними, дані про членів їх родин, а також про працівників державної установи «Школа супергероїв» та закладів охорони здоров'я з метою підтримання безпечного середовища не можуть бути поширені третім особам або оприлюднені у будь-який спосіб.

Також просимо під час освітнього процесу враховувати наказ Міністерства освіти і науки України від 26 січня 2026 р. № 103 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо способів фільтрації доступу до мережі Інтернет та протидії шкідливому контенту в закладах освіти».

Переглянути посилання

З метою підвищення обізнаності та захисту дітей і молоді від ризиків вербування ворогом, маніпуляцій, участі здобувачів освіти у протиправних антидержавних діях та у зв'язку з випадками проведення інформаційно-психологічних операцій проти здобувачів освіти просимо дотримуватися листа МОН від 16.01.2026 р. №1/937-26 «Про посилення роботи щодо інформаційної гігієни та безпеки в інтернеті» , зокрема:

1. посилити просвітницьку роботу з питань інформаційної гігієни, безпеки в інтернеті та протидії вербувальних практик ворога, зокрема шляхом систематичного проведення:
   - тематичних заходів за участю представників Служби безпеки України/правоохоронних органів щодо практичних механізмів протидії зовнішньому

впливу ворога на молодь через месенджери та інтернет;

- інструктажів для учнів щодо правил безпеки в мережі Інтернет, зокрема про ризики участі в підозрілих онлайн-акціях чи завданнях.

2) посилити співпрацю з місцевими центрами зайнятості/роботодавцями для ознайомлення здобувачів освіти з альтернативними легальними шляхами зайнятості та розвитку їхніх навичок.

Педагогічним працівникам в освітньому просторі освітнього центру категорично заборонено перебувати в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також приносити, зберігати й вживати алкогольні напої, тютюнові вироби, наркотичні засоби та психотропні речовини.

Також звертаємо увагу на правила захисту власних даних:

1) Використовуйте складні та унікальні паролі для кожного акаунту, а також увімкніть двофакторну автентифікацію всюди, де це можливо.

2) Не публікуйте в соцмережах важливу особисту інформацію: адресу, номер телефону, документи тощо.

3) Не переходьте за підозрілими посиланнями з листів або повідомлень, навіть якщо вони мають «офіційний» вигляд.

4) Не надсилайте копії чи фото документів через незахищені канали зв'язку.

5) Регулярно перевіряйте налаштування приватності у соціальних мережах і месенджерах, а також – активні сесії та пристрої, підключені до ваших акаунтів.

6) Не вводьте будь-яких конфіденційних даних на незнайомих сайтах та не повідомляйте їх стороннім. Будьте уважні до дзвінків і повідомлень із проханням «терміново підтвердити дані» (наприклад, нібито від банку) – це типова схема шахраїв.

7) Завантажуйте застосунки лише з офіційних магазинів та перевіряйте дозволи, які вони запитують. Обмежуйте доступ додатків до камери, мікрофона та геолокації. Видаляйте застосунки, якими не користуєтеся.

8) Регулярно оновлюйте операційну систему та програми.

9) Не використовуйте публічні мережі Wi-Fi для банківських операцій або входу до важливих акаунтів, не під'єднуйтесь до невідомих пристроїв, які роздають інтернет.

10) Навчайте цифрової безпеки дітей та літніх родичів, адже їх часто обирають мішенню зловмисники.

Правила захисту дітей в онлайн-просторі

Навчіть дитину тримати в секреті особисту інформацію. Не можна розголошувати в інтернеті номер телефону, дані про місце проживання тощо. Також не слід надсилати стороннім власні фото та відео. Розповідайте дітям, що довіряти незнайомцям – небезпечно. Спілкуватися краще лише з тими, кого дитина знає у реальному житті.

Поясніюйте, чому потрібно ігнорувати підозрілі пропозиції в соцмережах і

месенджерах. Наприклад, щодо особистих зустрічей, вчинення протиправних дій, запрошень брати участь у небезпечних квестах. Дитина має знати, що про подібні випадки потрібно обов'язково повідомити батьків.

Розкажіть дитині про те, що не вся інформація в інтернеті є правдою. Навчіть розпізнавати фейки та маніпуляції.

Поясніть дитині, що робити у разі кібербулінгу: повідомити дорослого, зберегти докази, заблокувати кривдника тощо.

Також навчайте етичної поведінки в онлайн-просторі: не можна ображати інших користувачів, цькувати однолітків, розповсюджувати без дозволу чужі фото.

Навчіть дитину базовим правилам кібергігієни. Розкажіть, як створювати надійні паролі, налаштовувати двофакторну автентифікацію, чому не можна переходити за підозрілими посиланнями та завантажувати ігри чи програми з невідомих сайтів.

Порекомендуйте батькам обмежити небажаний контент, налаштуйте «батьківський контроль» на смартфоні, планшеті та комп'ютері дитини.

Розкажіть дитині про корисні можливості інтернету, про надійні сайти та застосунки.

Правила поведінки в інтернеті для дітей та підлітків

Проінформуйте дітей про важливість безпечної поведінки в онлайн-просторі та захисту персональних даних, зокрема за алгоритмом.

1. Створюй надійні паролі до акаунтів

Пароль має бути довгим, складатися з літер, цифр і символів. Не використовуй своє ім'я, дату народження чи прізвисько улюбленця. Не розголошуй нікому свій пароль, навіть друзям. Використовуй різні паролі до різних акаунтів.

2. Увімкни двофакторну автентифікацію

Використовуй двофакторну автентифікацію всюди, де можливо: це ще один важливий рівень захисту. Навіть якщо хтось дізнається твій пароль, він не зможе увійти до акаунту без додаткового підтвердження. Це як другий замок на дверях.

3. Ігноруй підозрілі посилання

Не переходь за підозрілими посиланнями. Якщо отримав дивне повідомлення або лист із посиланням, не натискай одразу. Перевір, хто його надіслав, і подумай, чи справді це потрібно. Часто такі посилання ведуть на небезпечні сайти.

4. Не відкривай невідомі файли чи вкладення

Файли можуть містити віруси або шпигунські програми. Завантажуй щось лише з перевірених сайтів або за згодою дорослих. Якщо маєш сумніви – краще не відкривай, навіть якщо вкладення надіслав хтось із друзів чи знайомих.

5 Оновлюй програми

Оновлення часто містять виправлення безпеки. Не ігноруй їх. Це допоможе уникнути атак через старі вразливості.

6 Захищай свій пристрій

Встанови пароль, PIN-код чи інший вид захисту на телефоні, планшеті чи комп'ютері. Також дбай про фізичний захист – не залишай гаджети без нагляду. Якщо втратиш пристрій, хтось може скористатися твоїми акаунтами.

7 Використовуй безпечні мережі Wi-Fi

Не підключайся до відкритих мереж у кав'ярнях чи торгових центрах без потреби. Там легко перехопити твої дані. Якщо потрібно, запитай дорослих, як підключитися безпечно.

8 Не ділися особистою інформацією

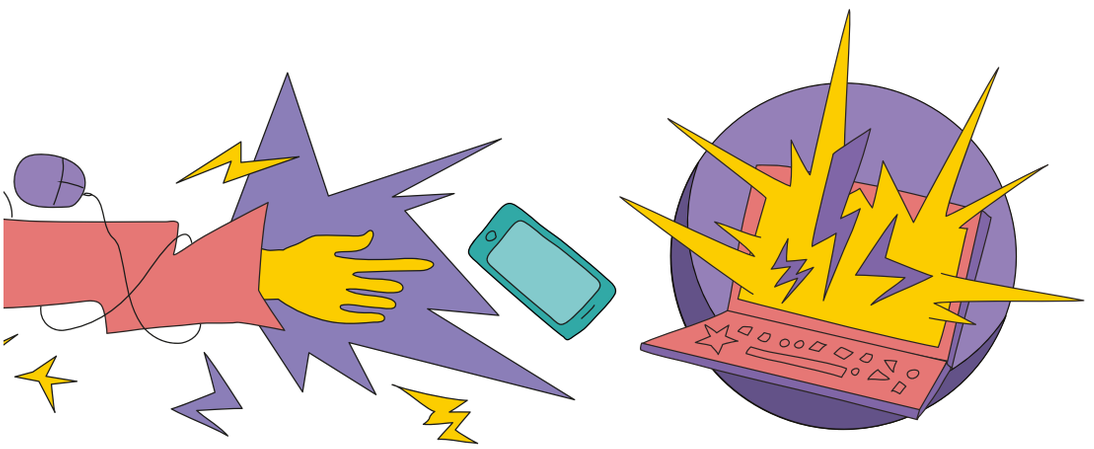
Не пиши в інтернеті свою адресу, номер телефону чи школи тощо. Такі дані можуть використати зловмисники. Навіть у грі чи чаті особиста інформація має залишатися приватною. Думай, перш ніж щось публікувати у соцмережах. Також поважай приватність інших. Не поширюй чужі фото, відео або повідомлення без дозволу. Це може образити людину та створити проблеми.

9 Не довіряй обіцянкам подарунків чи виграшів

Якщо сайт чи повідомлення обіцяє «безкоштовний телефон» або «приз», це майже завжди обман. Так шахраї намагаються отримати твої дані або гроші.

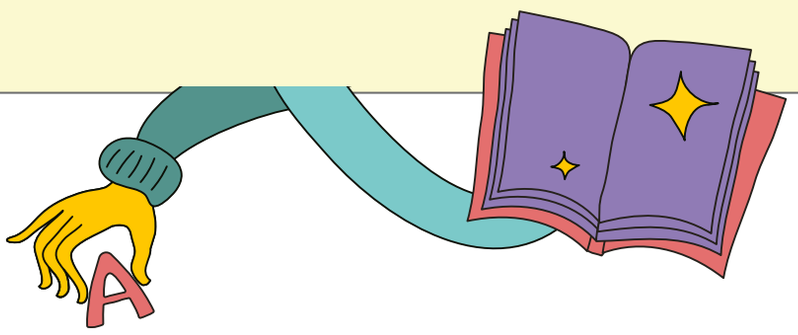
10 Не приймай запрошення від незнайомців

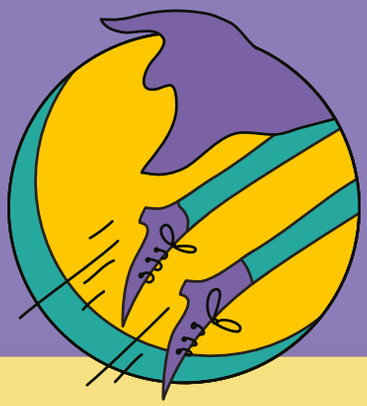
Як і в реальному житті, не варто довіряти незнайомим людям у віртуальному світі. Хтось може прикидатися твоїм ровесником, але мати погані наміри. Спілкуйся лише з тими, кого знаєш особисто. Якщо щось лякає чи насторожує – скажи дорослим.



Таким чином, у 2026/2027 навчальному році пріоритетними напрямами у створенні безпечного освітнього середовища є:

- забезпечення фізичної безпеки під час освітнього процесу, зокрема обов'язкового реагування на сигнали повітряної тривоги задля збереження життя та здоров'я вихованців/учнів;
- виконання вимог санітарного законодавства, інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я та санітарних норм під час освітнього процесу, а також дотримання правил і вимог МОЗ України;
- недопущення залишення вихованців/учнів без нагляду під час освітнього процесу, зокрема із волонтерами чи іншими залученими особами;
- захист персональних даних та конфіденційної інформації, неухильне дотримання правил їх обробки й унеможливлення передачі третім особам;
- унеможливлення випадків фізичного та/або психологічного насильства, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності й ділової репутації;
- забезпечення інформаційної безпеки та кіберзахисту, недопущення пропаганди та/або агітації, зокрема з використанням кіберпростору.





Методичні рекомендації, що є основою посібника, схвалено навчально-методичною радою державної установи «Школа супергероїв» (протокол №5 від 27.08.2026).

Безбар'єрна та інноваційна освіта в технологіях перемоги для кожної дитини: методичні рекомендації щодо надання освітніх послуг у 2026/2027 навчальному році / авт.-упоряд. О. Набоченко, О. Коган, Г. Ковальчук, В. Коротких. Київ: державна установа «Школа супергероїв». 2026. 123 с.

Рецензент: Наталія Олійник, директор державної установи «Школа супергероїв».

Редакторська колегія: Лимарь Олена, методист Дніпропетровського освітнього центру №1, Стоцька Нінель, методист Миколаївського освітнього центру.

Дизайн та верстка: Марина Полторацька.
Автор фотографій: Георгій Крюченко.

© Державна установа «Школа супергероїв», 2026.